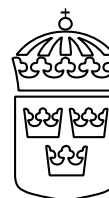

Regeringens skrivelse

2019/20:91

Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer

Skr.
2019/20:91

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 5 mars 2020

Stefan Löfven

Peter Eriksson
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen ges en samlad redovisning av utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet genom multilaterala organisationer. Det multilaterala systemet och det svenska stödets styrning, omfattning och inriktning beskrivs övergripande. Därefter redovisas, med fokus på några av de för Sverige viktigaste organisationerna, mål, verksamhet och resultat inom fyra tematiska områden i regeringens policyramverk: hälsa, utbildning, ekonomisk utveckling och fred. Vidare ges en kortare uppdatering inom fyra områden som regeringen redovisade i sin resultatskrivelse 2018: demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, jämställdhet, miljö och klimat samt humanitärt bistånd.

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning och slutsatser.....	4
2	Inledning	8
2.1	Bakgrund till skrivelsen	8
2.2	Fokus, avgränsningar och genomförande.....	8
3	Det multilaterala systemet för utveckling och humanitärt bistånd.....	9
3.1	Det multilaterala systemet i genomförande av Agenda 2030	11
3.2	Reform och effektivisering.....	13
3.3	Finansieringstrender	17
4	Sveriges multilaterala bistånd	21
4.1	Styrning	22
4.2	Finansiering.....	24
4.2.1	Kärnstöd	25
4.2.2	Multi-bi-stöd.....	26
4.3	Dialog och påverkansarbete	29
4.4	Svenskar i multilaterala organisationer	30
4.5	Upphandling och svensk export	31
5	Tema: Hälsa inklusive SRHR	33
5.1	Världshälsorganisationen (WHO)	34
5.2	Globala vaccinationsalliansen (Gavi).....	36
5.3	Globala fonden för aids, tuberkulos och malaria.....	37
5.4	FN:s program mot hiv och aids (UNAIDS).....	39
5.5	FN:s befolkningsfond (UNFPA)	41
6	Tema: Utbildning.....	44
6.1	FN:s organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation (Unesco)	45
6.2	FN:s barnfond (Unicef)	47
6.3	Världsbanksgruppen.....	49
6.4	Global Partnership for Education (GPE).....	50
6.5	Education Cannot Wait (ECW).....	52
7	Tema: Ekonomisk utveckling	54
7.1	Världsbanksgruppen.....	55
7.2	Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB).....	58
7.3	FN:s utvecklingsprogram (UNDP).....	59
7.4	Världshandelsorganisationen (WTO).....	61
8	Tema: Fredliga inkluderande samhällen	63
8.1	FN:s fredsbyggandefond (PBF).....	64
8.2	Världsbanksgruppen.....	66
8.3	FN:s utvecklingsprogram (UNDP).....	68
8.4	FN:s organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt (UN Women)	70
9	Utveckling på andra tematiska områden	72

9.1	Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer	72	Skr. 2019/20:91
9.2	Jämställdhet	73	
9.3	Miljö och klimat	75	
9.4	Humanitärt bistånd	77	
Bilaga 1	Förkortningar.....	80	
Bilaga 2	Multilaterala organisationsstrategier	82	
Bilaga 3	Multilateralt kärnstöd och multi-bi-stöd.....	83	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 2020	86	

1 Sammanfattning och slutsatser

Denna skrivelse ger en samlad redovisning av utvecklingsarbetet och det humanitära biståndet genom multilaterala organisationer, med fokus på åren 2017 och 2018. Genom ett ökat finansiellt stöd och aktivt engagemang i de multilaterala organisationerna bedömer regeringen att Sverige bidragit både till resultat för människor som lever i fattigdom och förtryck och till att stärka det multilaterala systemet som sådant.

Den globala utvecklingen omfattar både positiva och negativa trender

Sveriges multilaterala engagemang bör ses i en vidare internationell kontext där allt fler människor har lyfts ur extrem fattigdom, människors hälsa har förbättrats, fler barn har fått tillgång till utbildning och den ekonomiska tillväxten i många låg- och medelinkomstländer under senare år har varit stark. Samtidigt ökar ojämlikheten i världen, vi står inför nya hälsohot, elever går ur skolan utan tillräcklig kunskap och nationalism liksom protektionism ökar. Demokratin är på tillbakagång i många länder och urholkas ofta långsamt men målmedvetet genom nedmontering av rättsstatens institutioner, ifrågasättande av demokratiska principer och hot mot journalister och MR-försvare. Det civila samhällets utrymme att verka fortsätter att krympa. Mänskliga rättigheter, jämställdhet och inte minst sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) utmanas. Klimatkrisen är nu ett faktum och som den biologiska mångfalden är hotad. Internationella åtgärder för att möta denna utveckling har varit otillräckliga. Fattigdomen är ofta kopplad till konflikter vilka tenderar att bli alltmer utdragna och komplexa. Konflikter, naturkatastrofer och förföljelse, bidrar också till att allt fler människor tvingas på flykt och lever utan tryggad tillgång till livsmedel. Det innebär en stor utmaning att nå det globala hållbarhetsmålet 2 om att utrota hunger till år 2030. Trots att de problem som kräver gemensamma lösningar blir fler ser regeringen att multilateralismen utmanas av snäva nationella och kortsiktiga intressen.

Svenskt stöd har gett konkreta resultat inom prioriterade områden för människor i fattigdom och förtryck

I denna skrivelse ligger fokus på fyra områden: hälsa, utbildning, ekonomisk utveckling och fred.

Det svenska multilaterala stödet på hälsoområdet, inklusive SRHR, har varit omfattande. Det har bland annat bidragit till att människor fått ökad tillgång till vaccinering, grundläggande mödra- och barnhälsovård samt preventivmedel, liksom till stärkta nationella hälsosystem och åtgärder för att möta globala hälsohot, såsom antimikrobiell resistens (AMR). De olika multilaterala hälsoorganisationerna har samverkat i sina respektive roller och gemensamt räddat många miljoner liv.

Inom utbildning har stödet genom såväl FN-organisationer som utvecklingsbankerna och tematiska fonder bidragit till att stärka nationella utbildningssystem och därmed barn och ungdomars, inte minst flickors, tillgång till utbildning. Det multilaterala biståndet har också varit särskilt viktigt för att ge barn i konfliktsituationer tillgång till utbildning.

Det multilaterala stödet till inkluderande ekonomisk utveckling har varit brett och lett till bland annat ökad tillgång till infrastruktur (elektrifiering, transport m.m.), ett effektivare jordbruk, nya arbetstillfällen, industrialisering och bättre förutsättningar för låg- och medelinkomstländer att delta i internationell handel. Det har även stärkt kvinnors ekonomiska egenmakt.

På fredsområdet har det svenska stödet bidragit till att stärka FN:s fredsbyggandearkitektur och institutioners möjlighet att hantera konflikt så att våld kan undvikas. Sveriges stöd genom Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och Folke Bernadotteakademien (FBA) till s.k. Peace and Development Advisors har bidragit till att stärka FN:s kapacitet att verka för hållbar fred. Därutöver har en stor del av bankernas och övriga multilaterala organisationers verksamhet skett i länder med konflikt, eller med risk för konflikt, och har där haft en viktig fredsfrämjande roll. Sverige har särskilt bidragit till att stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande som aktörer för fred och säkerhet med utgångspunkt i resolution 1325. Utifrån medlemskapet i säkerhetsrådet har Sverige stärkt sin aktörsroll särskilt inom agendan för kvinnor, fred och säkerhet samt i fråga om klimat och säkerhet.

Arbetet för demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, miljö och klimat har intensifierats och det humanitära biståndet stärkts

Sverige har också med full kraft fortsatt att stödja det multilaterala arbetet för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer och drivit på för att samtliga organisationer i sin verksamhet utgår från rättighetsperspektivet. Inom miljö- och klimatområdet ökade Sverige sina finansiella bidrag kraftigt och Sverige har varit drivande i klimatfondernas styrningsreformer. Sveriges påverkansarbete för integrering av och fokus på jämställdhet, i linje med den feministiska utrikespolitiken, har satt tydliga spår i de multilaterala organisationernas planer och program. I tillägg har merparten av stödet från regeringens nya tematiska strategi för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter hittills kanaliserats genom multilaterala organisationer.

Det svenska humanitära biståndet genom multilaterala organisationer har räddat liv, lindrat nöd och upprätthållit mänsklig värdighet för miljoner av världens mest utsatta människor. Sverige har också fortsatt att vara en drivande aktör för genomförandet av den internationella överenskommelsen ”Grand Bargain” vars övergripande syfte är att göra det humanitära responssystemet effektivt, transparent och inkluderande. Vidare har Sverige medverkat i arbetet med att uppnå ett bättre samspel mellan det humanitära biståndet, det långsiktiga utvecklingssamarbetet och fredsarbetet samt även ett närmande mellan FN-systemet och utvecklingsbankerna i det avseendet.

Det multilaterala utvecklingssamarbetet och humanitära biståndet är viktigare än någonsin

De multilaterala organisationerna har en central roll för att möta de globala utmaningarna och upprätthålla en regelbaserad världsordning. Detta som genomförare av program, i sin normerande roll, som forum för dialog och som bärare av kunskap. De omfattar FN-systemet, utvecklingsbanker,

tematiska fonder och andra organisationer med varierande mandat och inriktning. Dessa är centrala för genomförandet av Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda för utvecklingsfinansiering och klimatavtalet från Paris, där inte minst utvecklingsbankerna har en viktig roll att generera den nödvändiga finansieringen, inklusive genom den privata sektorn och innovativa finansieringsmodeller. De multilaterala organisationerna är också hörnstenar inom det humanitära systemet och fredsarbetet.

De multilaterala organisationerna har bred närvaro i många länder, inklusive i konfliktländer och sviktande stater, och ett brett uppdrag att arbeta med länders olika utmaningar. Därmed har det multilaterala systemet också en räckvidd och en möjlighet att bidra som går bortom Sveriges. Organisationerna har överlag också en god kapacitet att åstadkomma resultat i samarbetsländerna, har där ofta en viktig samordnande roll och arbetar nära samarbetsländernas regeringar.

Reformer pågår för att göra det multilaterala systemet ännu effektivare

Det multilaterala systemet är inte utan utmaningar. Regeringen bedömer att styrning och samordning inom detta skulle kunna förbättras och att effektiviteten varierar mellan organisationer liksom mellan verksamheter i olika länder. Resultatrapporteringens kvalitet skiftar också. Finansieringen är splittrad med alltför liten andel kärnstöd till organisationernas reguljära budget vilket försvårar planering och uppföljning, och i nästa led, resultatrapportering och ansvarsutkrävande. Inom FN har därför generalsekreteraren sjösat omfattande reformer för att effektivisera verksamheten, framför allt genom bättre samordning på landnivå och stärkt transparens. I gengäld har givarländerna åtagit sig att skapa en mer förutsägbar och flexibel finansiering och öka andelen kärnstöd. Även inom utvecklingsbankerna och de tematiska fonderna pågår olika reformer för att öka effektiviteten och stärka verksamheten. Sverige har aktivt drivit på och medverkat till dessa reformer.

Den svenska multilaterala finansieringen har ökat, särskilt multi-bi-stöd genom Sida

Sverige står tydligt upp för multilateralt samarbete och en regelbaserad världsordning. Det har tagit sig uttryck både i ett ökat finansiellt stöd till de multilaterala organisationerna och ett aktivt engagemang inom dessa, inklusive genom EU.

Både kärnstöden och bilateralt bistånd som kanaliseras genom multilaterala organisationer (s.k. multi-bi-stöd) har ökat sedan 2016. Det uppgick 2018 till 30 miljarder kronor vilket utgjorde 58 procent av det totala biståndet. Av Sidas utbetalningar gick 43 procent till multilaterala organisationer, en ökning med två miljarder i förhållande till 2017. Sverige har även beslutat om fleråriga kärnstöd till vissa organisationer för att skapa bättre förutsägbarhet. Därtill har Sverige systematiskt verkat inom givarsamfundet för en ökning av andelen kärnstödsfinansiering och medverkat till strukturerade finansieringsdialoger inom ett antal multilaterala organisationer.

I sin granskning av det svenska biståndet 2019 beskrev organisationens för ekonomiskt samarbete och utveckling biståndskommitté (OECD-DAC) Sverige som en engagerad förespråkare av multilateralism och

uppmärksammade särskilt Sveriges flexibla finansiering, de fleråriga kärnstöden, samt bredden av multilaterala samarbetspartner och Sveriges långsiktiga relationer med dessa. Skr. 2019/20:91

Det finansiella stödet har åtföljts av ett aktivt svenskt engagemang och påverkansarbete

Regeringen och berörda myndigheter, främst Sida, har verkat för svenska prioriteringar både genom styrelsearbetet och i direkt dialog med organisationerna, såväl centralt som på landsnivå och kopplat till insatser. För FN-organisationerna har de årliga högnivådialogerna varit viktiga för uppföljning, påverkansarbete och dialog. För utvecklingsbankerna har påfyllnadsprocesserna varit avgörande tillfällen för påverkan. Svensk kompetens på olika områden har visat sig efterfrågad av organisationerna och har bidragit till att Sverige ses som en respekterad partner. Ökningen på senare år av sekonderingar av svenska experter till de multilaterala organisationerna har stärkt det svenska påverkansarbetet och ökat genomslaget för svenska prioriterade frågor och samsarbetsområden, samtidigt som det gett värdefull inblick i organisationerna. Dialogen och påverkansarbetet sker i hög grad i samspel med andra givarländer.

Regeringen konstaterar att samstämmighet och ett enat "Sverige-lag" som agerar parallellt på landsnivå, i styrelser och på hög politisk nivå har varit en framgångsfaktor. De multilaterala organisationsstrategier som beskrivs i denna skrivelse har varit centrala i det avseendet, liksom samstämmigheten och möjligheterna till synergier mellan det bilaterala och multilaterala biståndet.

Även om dialog och påverkansarbetet inte innebär några utbetalningar är det resurskrävande för Regeringskansliet och Sida.

Sverige har bedrivit en reformpolitik och stått upp för rättighetsfrågorna

Sverige har särskilt varit pådrivande för den pågående FN-reformen som regeringen bedömer redan börjat ge resultat. Sverige har också verkat för integrering av jämställdhet, miljö och klimat och andra tvärfrågor i organisationernas verksamhet, tillämpning av rättighetsbaserade ansatser och att organisationerna står upp för sitt fulla normativa mandat. Sverige har stått i frontlinjen i frågor som mött tilltagande motstånd, såsom SRHR, civilsamhällets utrymme och frihandel. Detta har satt tydliga avtryck i organisationernas strategier och arbetssätt liksom i den normativa agendan.

Sverige har vidare bidragit till att stärka samarbetet mellan de multilaterala organisationerna och EU, vilket bland annat resulterat i gemensamma åtaganden mellan FN och EU i arbetet mot könsbaserat våld.

Hållbar upphandling är ytterligare ett område som Sverige driver i syfte att bidra till Agenda 2030. På sikt kan det också skapa nya affärsmöjligheter för svenska företag som konkurrerar med hållbarhetsargument snarare än låga priser.

När missförhållanden inom organisationerna har uppdagats, såsom korruption eller sexuella övergrepp och trakasserier, har Sverige agerat kraftfullt, för att komma till rätta med problemen, säkerställa att det finns skydd för dem som rapporterar samt kapacitet att utreda och utkräva ansvar, och inte minst att säkra ett gott ledarskap.

2 Inledning

De multilaterala organisationerna är centrala inom det internationella utvecklingssamarbetet och humanitära biståndet, både som genomförare av program, för att skapa och upprätthålla normer, som kunskapsorganisationer och som forum för dialog. År 2018 kanaliseras 58 procent av det svenska biståndet, motsvarande cirka 30 miljarder kronor, genom multilaterala organisationer.

2.1 Bakgrund till skrivelsen

Utrikesutskottet uttalade i sitt betänkande Riksrevisionens rapport om bistånd genom internationella organisationer (bet. 2015/16:UU7) att det vore önskvärt med en samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna. Efter att frågan hade behandlats i betänkandet Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2014 och 2015 tillkännagav riksdagen att regeringen bör utveckla redovisningen till riksdagen av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna, så att riksdagen fortsättningsvis får en samlad resultatanalys vartannat år av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna (bet. 2016/17:UU7 punkt 1, rskr. 2016/17:48).

Regeringen lämnade den 15 mars 2018 skrivelsen Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer (skr. 2017/18:188), som gav en samlad resultatredovisning av det multilaterala utvecklingssamarbetet och humanitära biståndet. Regeringen tydliggjorde i denna sin avsikt att återkomma med en samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala organisationerna vartannat år. Därmed ansåg regeringen att tillkännagivandet hade tillgodosetts och således också var slutbehandlat.

2.2 Fokus, avgränsningar och genomförande

I denna skrivelse ges först en bredare beskrivning av det multilaterala systemet för utveckling och humanitärt bistånd och därefter en redovisning av det svenska stödets inriktning, omfattning och styrning. En redovisning av verksamhet och resultat i förhållande till mål ges på fyra fokusområden: hälsa, utbildning, ekonomisk utveckling och hållbar fred. Dessa är områden i regeringens skrivelse Policyramverk för utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (skr. 2016/17:60) som inte omfattades av skrivelsen 2018. En mer begränsad redovisning ges också av utvecklingen inom demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, jämställdhet, miljö och klimat samt humanitärt bistånd. Dessa behandlades i regeringens förra resultatskrivelse (skr. 2017/18:188) och avsikten är att återkomma till dem i nästa resultatskrivelse.

Skrivelsen omfattar stöd till och genom multilaterala organisationer verksamma inom utvecklingssamarbete och det humanitära biståndet, som finansieras genom medel från utgiftsområde 7. Den omfattar både s.k. kärnstöd (icke-öronmärkt stöd till en multilateral organisation) och s.k. multi-bi-stöd (dvs. bilateralt bistånd som förmedlas via en multilateral organisation). Stödet till EU, som definieras som multilateralt bistånd, behandlas inte i denna skrivelse men ingår dock i statistiken för det multilaterala biståndet.

Tidsmässigt ligger fokus på åren 2017 och 2018, men vissa uppgifter för 2019 har inkluderats när sådana funnits tillgängliga. I statistiken ingår även vissa tidsserier bakåt i tiden.

Resultaten omfattar verksamhet som det svenska biståndet, genom finansiering, dialog och påverkansarbete, har bidragit till att möjliggöra samt effekter av denna verksamhet. Resultaten omfattar såväl vad som levererats genom program m.m. och vad organisationerna uppnått i sin normerande roll.

Eftersom det svenska biståndet huvudsakligen ges som kärnstöd eller i samfinansiering med andra, och påverkansarbetet sker i samspel med andra, finns begränsad möjlighet att särskilja vad som är resultat av just det svenska stödet. För att ändå ge en uppfattning om Sveriges bidrag redogörs för Sveriges proportionella andel av organisationernas kärnstöd och omfattningen av svenskt påverkansarbete.

Huvudsakliga källor har varit statistik från OECD:s biståndskommitté samt svensk rapportering till DAC, de multilaterala organisationernas årsrapporter, utvärderingar samt Sidas årliga rapportering till regeringen. Som en del av arbetet lämnade Sida även en särskild redovisning för det multilaterala bistånd som myndigheten hanterar.

De multilaterala organisationernas verksamhet och resultatrapportering skiljer sig åt både kvalitets- och innehållsmässigt vilket försvårar aggregering och jämförelser. Regeringen arbetar löpande i sin dialog med organisationerna för att stärka rapporteringen.

3 Det multilaterala systemet för utveckling och humanitärt bistånd

Samarbete på multilateral nivå är avgörande för att hitta lösningar till de komplexa utmaningar som världen står inför i dag. FN är centralt för att hantera klimatkrisen, världens konflikter, försvara mänskliga rättigheter och råda bot på ojämlikhet och ojämställdhet i världen. Samtidigt har multilateralismen under senare tid blivit allt mer ifrågasatt. Det har varit tydligt i såväl generalförsamlingens senaste allmänna debatt som enskilda länders agerande vilket tenderar att försvaga de multilaterala organisationerna.

Det multilaterala systemet för utveckling och humanitärt bistånd består av cirka 200 organisationer med varierande storlek, roller, mandat, verksamhetsområden och finansiering.

Organisationerna bidrar genom program av olika slag till utveckling och humanitärt bistånd i låg- och medelinkomstländer. De har ofta god förmåga att arbeta kontextspecifikt och en hög nivå av fackkompetens. De har en bred närvaro, också i länder där det kan vara svårt att bedriva bilateralt bistånd. Inte minst FN har en unik legitimitet och närvaro över hela världen, även i de mest utmanande situationerna och utsatta länderna.

Multilaterala organisationer arbetar ofta nära ländernas regeringar och kan föra en nära dialog med dessa. De har också ofta en sammankallande roll på landsnivå, med en bredd av aktörer, vilket ger de multilaterala organisationerna goda påverkansmöjligheter.

Utöver programverksamheten har flera multilaterala organisationer en funktion att etablera och upprätthålla normer, internationella regler, avtal och praxis. Vissa bidrar även till normativ utveckling i utvecklingsländer, genom att stödja nationell kapacitet att utveckla lagstiftning, institutioner och nationella policyer. De multilaterala organisationerna har dessutom en viktig roll som kunskapsorganisationer och forum för policydialog.

De multilaterala organisationerna spelar en viktig och ibland avgörande roll när det gäller att uppnå resultat inom så kallade motvindsfrågor, såsom SRHR, yttrandefrihet och demokrati där framför allt FN kan spela en viktig roll som normbärare.

Det multilaterala systemets betydelse för arbetet för att uppnå fred och säkerhet är helt centralt. Här är det långsiktiga utvecklingssamarbetet från FN, Världsbanksgruppen, andra utvecklingsbanker och regionala organisationer viktigt inte minst för förebyggande av konflikt och långsiktigt fredsbyggande.

De multilaterala organisationerna har vidare en nyckelroll inom det humanitära biståndet, inklusive i arbetet med att stärka kopplingen mellan humanitärt bistånd, långsiktig utveckling och fredsarbete, samt för samordning och metodutveckling.

De multilaterala organisationerna kan förenklat delas in i följande:

- **FN:s fonder och program** arbetar med social och ekonomisk utveckling för fattigdomsminskning. Programmen och fonderna är upprättade av generalförsamlingen och är därmed en del av det samlade FN-systemet. De kan vara aktiva inom långsiktigt utvecklingssamarbete t.ex. FN:s utvecklingsprogram (UNDP), FN:s barnfond (Unicef), FN:s befolkningsfond (UNFPA) eller humanitärt bistånd t.ex. FN:s världslivsmedelsprogram (WFP). Normalt finansieras de av frivilliga bidrag från medlemsländerna.
- **FN:s fackorgan** är självständiga internationella organisationer och har hand om det mellanstatliga samarbetet inom bestämda ämnesområden. De har ofta ett normativt mandat, det vill säga de kan dra upp riktlinjer och utarbeta normer för, och vara rådgivande till, FN:s medlemsländer. Exempel på FN:s fackorgan är FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO), Internationella arbetsorganisationen (ILO), Världshälsoorganisationen (WHO) och FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco). De finansieras normalt genom obligatoriska medlemsbidrag i kombination med frivilliga bidrag från medlemsländerna.

- **Andra FN-enheter** omfattar organ som är del av sekretariatet såsom Kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) och FN:s kontor för samordning av humanitär hjälp (OCHA) samt särskilt upprättade organ såsom FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) och FN:s organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt (UN Women).
- **Multilaterala utvecklingsbanker** är institutioner vars uppdrag är att främja inkluderande utveckling och bekämpa fattigdom. De stöder ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling genom lån på förmånliga villkor, gåvor och rådgivning, t.ex. Världsbanksgruppen och regionala utvecklingsbanker. De finansieras huvudsakligen genom delägarkapital och frivilliga bidrag som förhandlas fram vid regelbundna påfyllnadsförhandlingar. En stor del av finansieringen kommer också från bilaterala givares bistånd och kanaliseras framför allt genom utvecklingsbankernas givargemensamma fonder.
- **Vertikala fonder och finansieringsmekanismer** fokuserar på ett specifikt område och finansieras ofta genom frivilliga bidrag från en blandning av aktörer, exempelvis medlemsländer, stiftelser och filantroper, t.ex. Globala vaccinationsalliansen (Gavi), Globala fonden för aids, tuberkulos och malaria (Globala fonden), Globala miljöfonden (GEF) och Global Partnership for Education (GPE). I högre grad än FN:s organisationer mobiliserar de kapital genom mer långsiktiga och förhandlade bidrag, men de är också i högre grad mer öppna för innovativa finansieringslösningar såsom obligationer, garantier och beskattning.

Utöver dessa finns ett stort antal internationella organisationer med varierande inriktning och mandat, såsom Världshandelsorganisationen (WTO), Europarådet och OECD.

3.1 Det multilaterala systemet i genomförande av Agenda 2030

Framtagandet av de globala målen för hållbar utveckling (SDG) och Agenda 2030 leddes av FN som nu, tillsammans med andra multilaterala organisationer, är centrala i arbetet med att uppnå målen och samordnar uppföljningen av agendan. Organisationerna har gradvis anpassat sina strategier och mål till de globala målen och vissa organisationer har ett särskilt ansvar för samordning och uppföljning av specifika mål.

År 2019 markerade slutet på den första genomförandecykeln av agendan. Generalsekretären sände då tydliga signaler om behovet av att höja ambitionsnivån och lansera konkreta initiativ för agendans genomförande. Detta återspeglades i den politiska deklARATIONEN ”Gearing

up for a decade of action and delivery for sustainable development” som antogs under SDG-toppmötet i New York 2019. Förhandlingarna kring denna leddes av Sverige och Bahamas.

Agenda 2030 ställer högre krav på effektiviseringen och samordningen av de multilaterala organisationerna och kräver policyöverskridande helhetslösningar. På landsnivå har FN:s utvecklingssystem gjort framsteg för ökad integrering, och 2018 undertecknade FN och Världsbanken en strategisk partnerskapsram i syfte att stärka samarbetet kring genomförandet av Agenda 2030.

En central princip i Agenda 2030 är att inte någon ska lämnas på efterkälken (“Leave No One Behind”). Därför fokuserade UNDP:s Human Development Report 2019 på olika dimensioner av ojämlikhet. Rapporten konstaterade att även om det skett framsteg vad gäller mänsklig utveckling kvarstår utbredd ojämlikhet. För att adressera orsakerna till denna krävs en bred analys som går utöver inkomst och resursfördelning. Olika former av ojämlikhet tenderar att ackumuleras genom livet, förstärkta av obalanser i makt. T.ex. kan begränsningar inom hälsa, utbildning, tillgång till teknik samt sårbarhet inför klimatförändringar vara viktiga faktorer för hur ojämlikhet tar sig uttryck i en specifik kontext. I rapporten understryks också vikten av att gå bortom genomsnitt och uppmärksamma skillnader mellan t.ex. etniska grupper och män respektive kvinnor. UNDP menar att det är möjligt att minska ojämlikheten om vi agerar nu.

De multilaterala utvecklingsbankerna är nyckelaktörer för resursmobilisering, framför allt av privat kapital, för genomförandet av Agenda 2030. En stor framgång under senare år har varit ett ökat intresse från näringslivet som i större utsträckning använder Agenda 2030 som ett ramverk för att strategiskt arbeta med hållbarhet i dess tre dimensioner. Bland annat har FN skapat ett globalt investerarnätverk kallat Global Investors for Sustainable Development Alliance (GISD), efter modell av det svenska investerarnätverket Swedish Investors for Sustainable Development. I september 2019 annonserade FN:s generalsekreterare att 30 inflytelserika företagsledare kommer att arbeta tillsammans i GISD. Målet är att frigöra finansiella medel från den privata sektorn för att finansiera Agenda 2030.

De multilaterala organisationernas arbete med genomförandet av Agenda 2030 på landsnivå är dock varierat. Ibland är kopplingarna mellan landsprogram och agendan tydliga, men det finns också exempel på när arbetet med ländernas genomförande av hållbarhetsagendan är otydligt och mindre strategiskt. Detta kan bero både på landkontexten och regeringars politiska vilja att koppla nationella planer till genomförandet av Agenda 2030.

För att driva på genomförandet av Agenda 2030 och uppmuntra ett mer systemöverskridande och samordnat arbetssätt på landsnivå genom FN-gemensamma program har en ny fond – Joint SDG Fund – inrättats. Sverige har varit den näst största givaren till fonden och sitter i dess styrgrupp. Under 2018–2019 bidrog Sverige med 160 miljoner kronor per år till fonden. Fondens programverksamhet påbörjades 2019 och finansiering från fonden allokeras till gemensamma FN-program i enlighet med nationella prioriteringar som återspeglas i FN:s landsprogramdokument United Nations Sustainable Development Cooperation Framework (UNSDCF). Finansiering till 80 gemensamma

De multilaterala organisationernas effektivitet enligt MOPAN

MOPAN (Multilateral Organisation Performance Assessment Network) är ett nätverk av givarländer som gemensamt låter genomföra bedömningar av multilaterala organisationer. Dessa bedömningar används för ansvarsutkrävande och beslutsfattande av givarna, liksom av de multilaterala organisationerna själva i deras interna utvecklingsarbete.

MOPAN ger de multilaterala organisationerna generellt sett goda omdömen. Det gäller främst granskningen av organisationernas interna strategiska och operativa funktioner. På indikatorerna som avser resultat, effektivitet och hållbarhet är utfallen något sämre. En förklaring till detta kan vara att de flesta multilaterala organisationer är relativt väletablerade och därmed har väl fungerande system, men att leverera ”på marken” är fortfarande en utmaning.

Inom FN-systemet finns olika kategorier av multilaterala organisationer med varierande syften och metoder, vilket påverkar hur bedömningarna faller ut. Generellt får fonderna och programmen bättre bedömningar än övriga. De humanitära organisationerna får lägre poäng än övriga FN-organisationer när det gäller långsiktighet i arbetet. Dessa organisationer har dock ett annat mandat och insatser som kräver snabb mobilisering, och långsiktiga resultat kan således vara svåra att uppnå.

Utvecklingsbankerna och vertikala fonder presterar mycket väl på merparten av de områden som MOPAN bedömer. Särskilt positiv är MOPAN-bedömningen vad gäller dessa organisationers operativa modeller och finansiella ramverk.

Gemensamt för flertalet multilaterala organisationer är att de behöver stärka inkludering av tvärgående frågor, såsom jämställdhet och klimat, samt av tidigare lärdomar och erfarenheter i arbetet för att säkerställa effektivitet och hållbarhet.

Under 2019 var Sverige ordförande i MOPAN och medverkade bland annat till att medlemsländerna kunde enas om en ny ambitiös treårsbudget som kommer att möjliggöra ytterligare utveckling av verksamheten med fler studier, stärkt kvalitetssäkring och fortsatt metodutveckling. För närvarande arbetar MOPAN med hur de multilaterala organisationernas arbete med Agenda 2030, FN-reform och mot sexuell exploatering, övergrepp och trakasserier (SEAH), ska inorporeras i bedömningarna. Sverige medverkade också till en översyn av nätverkets styrning och till att nya stadgar kunde antas.

3.2 Reform och effektivisering

Samtidigt som multilaterala organisationer har unika förutsättningar att bidra till resultat finns utmaningar vad gäller både kapacitet och effektivitet. Inom FN finns skillnader mellan olika organisationer bland

annat hur väl dessa fungerar i olika länder, liksom utmaningar i kopplingarna mellan lands- och regional nivå. Det har även funnits institutionella utmaningar bland FN-organisationer när det gäller att arbeta tillsammans på landsnivå dels på grund av organisationernas mandat, dels på grund av byråkrati och organisatoriska egenintressen. Nuvarande finansieringssituation som ofta innebär konkurrens om medel påverkar också. Andelen strikt öronmärkt finansiering är fortfarande hög, särskilt inom FN:s fonder och program, och 2018 stod FN inför en likviditetskris.

Generalsekreteraren har mot bakgrund av detta tagit initiativ till omfattande reformer som började genomföras i januari 2019. De syftar till att stärka FN:s utvecklingssystem och skapa ett närmare samarbete mellan olika aktörer på landsnivå, för att bättre kunna svara mot ett brett spektrum av utvecklings- och konfliktutmaningar och bidra till de globala utvecklingsmålen. Reformerna syftar också till att stärka freds- och säkerhetsarkitekturen för att svara upp mot dagens komplexa konflikter och ökat fokus på konfliktförebyggande.

För att förbättra samordningen på landsnivå har ett nytt system för landschefer (Resident Coordinator, RC) etablerats. Landscheferna är oberoende företrädare och samordnare för FN:s samlade utvecklingssamarbete på landsnivå och rapporterar direkt till generalsekreteraren. Tidigare var funktionen knuten till UNDP:s landsrepresentant. Kapaciteten och kompetensen på RC-kontoren stärks nu och landscheferna ska få tillgång till finansiella medel för gemensamma insatser. Vidare har nya riktlinjer för FN-gemensamma landsprogramdokument, UNSDCF, tagits fram, där stor vikt läggs vid gemensamma landsanalyser.

De olika FN-organen anpassar nu sin verksamhet till den nya verkligheten, vilket kommer att ta tid. Landschefer liksom företrädare för FN:s fonder och program pekar på flera positiva resultat men vittnar samtidigt om att samarbetet på landsnivå kan utvecklas och förbättras ytterligare.

Finansieringen av RC-systemet baseras till största delen på frivilliga bidrag genom en fond vars intäkter kommer från tre finansieringskällor: en samordningsavgift på strikt öronmärkta bidrag till FN:s utvecklingssystem, en fördubbling av nuvarande kostnadsdelningsmekanism mellan FN-organ i utvecklingssystemet, samt frivilliga bidrag från FN:s medlemsstater. Sverige bidrog med 45 miljoner kronor till den frivilliga delen av fonden 2018 och med 50 miljoner kronor 2019.

Därtill har en överenskommelse om ömsesidiga åtaganden på finansieringssidan (Funding Compact) mellan FN-systemet och medlemsstaterna antagits. Den innebär att medlemsländer åtar sig att öka kärnstödet och kvaliteten i finansieringen till FN samtidigt som FN-systemet åtar sig att bli mer effektivt och transparent. Som en del av Funding Compact pågår även ett arbete med att identifiera besparingsåtgärder. Sverige var instrumentellt i framtagandet av denna överenskommelse.

Vidare pågår en managementreform som omfattar bland annat delegering av befogenheter samt utvecklande av verktyg för ansvarsutkrävande, resultatstyrning, utvärdering och riskhantering. Efter initial växtvärk vittnar flera enheter och funktioner nu om hur de

samarbetar mer effektivt och hur beslutsfattandet effektiviserats. Arbetet pågår även för att stärka organisationernas ledarskap.

På landsnivå har FN, inte minst med Sverige som pådrivande, fått ett tydligare ansvar att främja mänskliga rättigheter och fått in mänskliga rättigheter och jämställdhet i viktiga processer och riktlinjer såsom för landsprogramdokumenten. Man ser också ett närmare samarbete mellan fredsbyggandestrukturer och det politiska arbetet.

I arbetet med att reformera FN:s utvecklingssystem ingår vidare reform av den regionala arkitekturen där en översyn visar på betydande effektivitetsförluster. Det handlar bland annat om dupliceringar mellan de regionala ekonomiska kommissionernas arbete och fackorganens, fondernas och programmens regionala verksamhet.

Ett år efter sjösättning visar FN-reformen på konkreta resultat. Reformerna kräver ett fortsatt starkt engagemang hos medlemsstater och inom FN-systemet och de fulla resultaten väntas bli synliga först på två till tre års sikt.

I FN har Sverige varit pådrivande för reformerna och särskilt prioriterat ett integrerat arbetssätt, en stärkt landsorganisation, hållbar finansiering, jämställdhetsintegrering, genomslag för mänskliga rättigheter och rättighetsbaserade ansatser, gott ledarskap och ansvarsutkrävande. Sverige har också stött en mer landsanpassad FN-närvaro och verkat för en stabil och långsiktig finansiering av RC-systemet. Det har skett i samverkan med andra givarländer bland annat inom den s.k. Genève-gruppen och den s.k. Utstein-gruppen.

Även de multilaterala utvecklingsbankerna har under perioden fortsatt arbetet med att stärka sin interna och externa effektivitet. Överlag är bedömningen att bankernas interna och externa effektivitet är god, vilket bekräftas i såväl Regeringskansliets bedömningar som internationella organisationsbedömningar. Bankerna har i flera fall visat god vilja till att anpassa verksamheterna för att möta omvärldsförändringar och nya utmaningar.

Världsbanken har bland annat arbetat med att bygga upp interna kunskapshanteringssystem för ökad, intern kunskapsdelning samt att reducera mängden byråkratiska hinder genom att bland annat förenkla de administrativa processerna. En stor reform pågår för att samordna det stora antalet samfinansieringsfonder ("trust funds") som etablerats inom banken, och därmed öka samordning och effektivitet. Banken har även reviderat och uppdaterat sitt upphandlingsramverk med ambition att minska handläggningstiderna och stärka den strategiska planeringen, samt främja hållbarhetskriterier i upphandling. Integrering av jämställdhet och miljö och klimat går framåt, inte minst tack vare påtryckning från Sverige. Världsbanksgruppen har också genomgått en stor omorganisation i syfte att kunna nå sina mål att minska fattigdom och öka delat välstånd i världens fattigaste länder. Målet med de olika reformerna är att göra Världsbanken till en smidig, flexibel och mer effektiv bank som är väl anpassad att möta de utmaningar som den ställs inför.

De olika utvecklingsbankerna har organisationsövergripande resultatramverk som är av god kvalitet och samstämmiga med de övergripande organisationsstrategierna. Bland annat antog Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB) ett nytt resultatramverk 2019 och Sverige var

i detta arbete pådrivande för att detta blev helt i linje med de 17 globala målen för hållbar utveckling.

Sverige bidrog även till ett arbete inom ramen för G20:s Eminent Persons Group som 2018 lämnade rekommendationer till reformer av den globala finansiella arkitekturen och styrningen av systemet för internationella finansiella institutioner för att främja ekonomisk stabilitet och hållbar utveckling.

De globala finansieringsmekanismerna för hälsa, Gavi samt Globala fonden, arbetar kontinuerligt för att anpassa och förbättra verksamheten för att möta omvärldens utmaningar. Globala fonden påbörjade 2012 ett omfattande reformarbete för att i grunden förändra och anpassa sin organisation och sina system för riskhantering och intern styrning och kontroll. År 2018 visade Globala fondens interna oberoende revisionsrapporter goda resultat i förhållande till målen om organisatorisk mognad. Både Globala fonden och Gavi fick goda omdömen i de senaste MOPAN-granskningarna.

Båda organisationerna är sprungna ur arbetet med de tidigare millenniemålen. De är till sin struktur vertikala fonder med avgränsade uppdrag och mandat, för att bemöta utmaningar kring hiv, tuberkulos och malaria respektive behovet av vacciner i fattiga länder. Med de nya globala hållbarhetsmålen följer krav på ökat samarbete kring gemensamma insatser för globala nyttigheter, som hållbar finansiering, policyer för minskad ojämlikhet och data- och informationssystem. Detta kräver i sin tur reformer för att mer effektivt bemöta gemensamma utmaningar i länderna. Båda organisationerna påbörjade under 2019 större översynsarbeten med utblick mot kommande strategiperioder, och deras förmåga till anpassning kommer att bli avgörande för hur väl de lyckas nå sina verksamhetsmål. Sverige driver reformprocesserna genom närvaro i styrelser och arbetskommittéer.

Sverige har även varit pådrivande för att effektivisera policy- och programmeringsarbetet inom GEF, genom en mer integrerad ansats för stöd till arbetet med klimat, biodiversitet, hav och kemikalier. Inom GEF:s operativa verksamhet vidtas även åtgärder för att stärka resultatrapportering, förbättra arbetsflöden mellan GEF:s sekretariat och genomförandeorganisationen samt möjliggöra snabbare utbetalningar av stöd. Vidare arbetar GEF med att införa en praktisk vägledning kring jämställdhetsintegrering samt stärka resultatramverket i förhållande till Agenda 2030.

Sverige har vidare bidragit till att Fonden för de minst utvecklade länderna (LDCF) antagit en ny anpassningsstrategi som innebär att fonden arbetar mer strategiskt med sin finansiering av insatser samt en strategi för att undvika överlappningar med andra klimatfonder genom att etablera ett starkare samarbete inom klimatfinansieringsarkitekturen.

FN:s generalsekreterare har varit tydlig med att det råder nolltolerans mot sexuella trakasserier och utnyttjanden i FN-systemet och att det ska råda maximal uppmärksamhet kring frågorna och genomföras stärkta åtgärder i hela FN-systemet. Bland initiativ märks uppdaterade policyer och rutiner för att hantera och förhindra sexuella trakasserier, utnyttjanden och övergrepp, ökade resurser till FN:s utredningsfunktion, ökad transparens kring problemen och vidtagna åtgärder samt ökat stöd och skydd till utsatta. Generalsekreteraren tog förra året också initiativ till FN:s första samlade medarbetarundersökning om sexuella trakasserier.

Sverige bevakar och driver aktivt arbetet mot sexuella övergrepp, utnyttjanden och sexuella trakasserier inte bara i FN, utan inom biståndet i stort. Utrikesförvaltningen har tagit initiativ till nätverk för samarbete i frågan, och samarbetar på olika sätt med andra likasinnade länder. Sverige har t.ex., som medordförande i OECD-DAC:s nätverk för jämställdhet, varit drivande i utarbetandet av DAC:s rekommendation för att motverka och hantera sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier inom utvecklingssamarbetet vilka publicerades i juli 2019. Rekommendationen syftar till att stödja, vägleda och uppmuntra DAC-medlemmar och icke-medlemmar att genomföra effektiva och sammanhängande åtgärder för att förhindra och hantera nya fall.

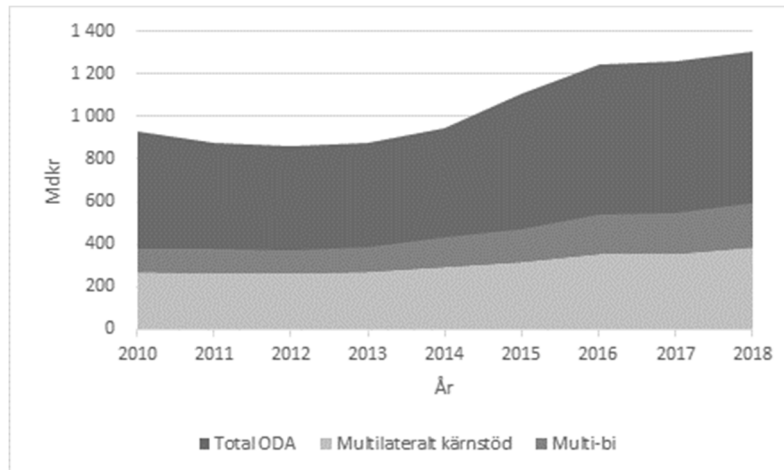
Inom FN har Sverige, tillsammans med andra, fortsatt att driva frågan gentemot FN:s ledning, inklusive generalsekreteraren. Sverige följer upp och granskar pågående arbete inom ramen för dialogen med och styrningen av FN-organisationerna. I Sveriges avtal om fleråriga bidrag till ett flertal FN-organisationer har särskild vikt lagts vid att organisationerna aktivt förebygger och hanterar otillbörligheter, inklusive sexuella utnyttjanden, övergrepp och trakasserier.

3.3 Finansieringstrender

Enligt OECD-DAC uppgick det totala internationella biståndet 2018 till 150 miljarder US-dollar (motsvarande cirka 1 303 miljarder kronor). Biståndet genom multilaterala organisationer (kärnstöd plus multi-bi) har under de senaste åtta åren utgjort drygt 40 procent av det samlade internationella biståndet.

Figur 3.1 Totalt bistånd från DAC-länder och andel till multilaterala organisationer 2010–2018

Miljarder kronor per år (nettoutfall, löpande priser)

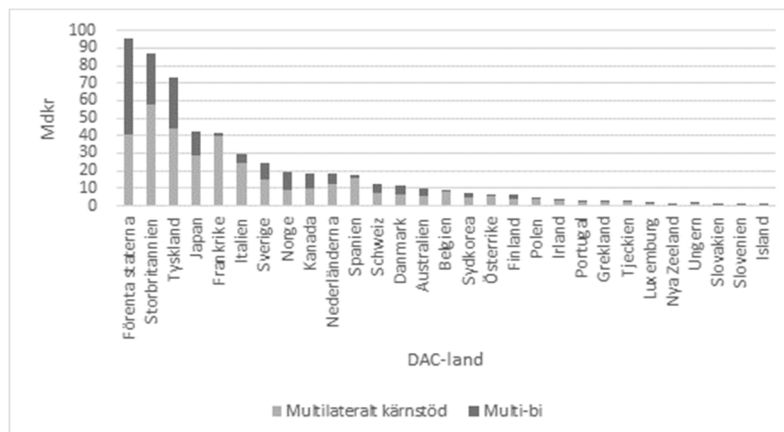

Källa: OECD.Stat Total flows by donor [DAC1].

Figur 3.1 visar utfallen åren 2010 till 2018. Andelen multi-bi-stöd i relation till det totala multilaterala biståndet ökade från 28 procent 2010 till 35 procent 2018. Även andelen kärnstöd ökade. Notera att det multilaterala biståndet i denna statistik även inkluderar bistånd genom EU:s institutioner och fonder.

Figur 3.2 Multilateralt bistånd per DAC-land 2017

Miljarder kronor (nettoutfall, löpande priser)

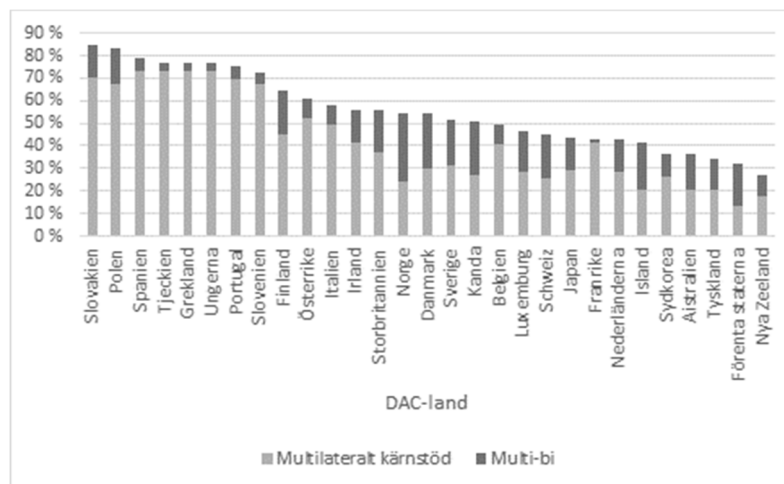
Källa: OECD.Stat Total flows by donor [DAC1].

Figur 3.2 visar DAC-ländernas multilaterala bistånd under 2017, uppdelat på multilateralt kärnstöd och multi-bi. Det framgår att USA, Storbritannien och Tyskland var de största givarna av multilateralt bistånd. Sverige kom

på sjunde plats. De fem största givarna stod tillsammans för drygt 60 procent av det totala multilaterala biståndet och de tio största för drygt 80 procent av det totala multilaterala biståndet. Skr. 2019/20:91

Figur 3.3 Multilateralt bistånd per DAC-land 2017

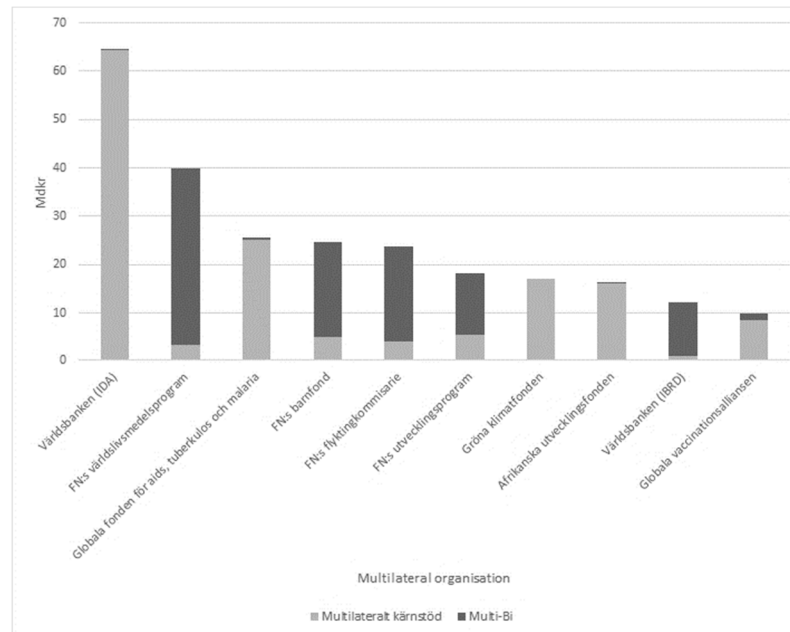
Andel kärnstöd respektive multi-bi-stöd av totalt bistånd (nettoutfall, löpande priser)

Källa: OECD.Stat Total flows by donor [DAC1].

Figur 3.3 visar andelen av det totala biståndet som respektive DAC-land under 2017 allokerat som multilateralt kärnstöd, respektive multi-bi. Slovakien, Polen och Spanien allokerade störst del av sitt totala bistånd till multilaterala organisationer (multilateralt kärnstöd plus multi-bi), cirka 80 procent. Sverige allokerade drygt 50 procent av biståndet till multilaterala organisationer. Det kan i diagrammet även noteras att länder med en hög andel till multilaterala organisationer tenderade att kanalisera mer som multilateralt kärnstöd relativt multi-bi.

Figur 3.4 De 10 största multilaterala organisationerna 2017
Miljarder kronor (bruttoutfall, löpande priser)

Källa: OECD.Stat Members' total use of multilateral system.

Figur 3.4 visar de tio multilaterala organisationer som hanterade mest biståndsmedel under 2017 (exklusive EU:s institutioner och fonder). Internationella utvecklingsfonden (IDA), det vill säga Världsbankens fönster för mjuka lån, var störst och hanterade nästan uteslutande multilateralt kärnstöd (65 miljarder kronor). Näst störst var FN:s världslivsmedelsprogram som i huvudsak hanterade multi-bi-stöd (40 miljarder kronor). Därefter kom Globala fonden för aids, tuberkulos och malaria som nästan enbart hanterade multilaterala kärnstöd (26 miljarder kronor). Det kan noteras att bankerna och vissa tematiska fonder generellt har en hög grad av kärnstödsfinansiering medan FN:s fonder och program i hög grad är beroende av öronmärkt multi-bi-finansiering.

Mobilisering av utvecklingsfinansiering

De multilaterala utvecklingsbankerna har i ökande grad arbetat med att finna nya och effektivare sätt att mobilisera och maximera bankernas kapital. Detta går väl i linje med insikten om att bankerna, för att nå större global utvecklingseffektivitet och bidra till uppfyllandet av de globala hållbarhetsmålen, behöver finna innovativa finansieringslösningar och arbeta mer som ett enhetligt system inom den globala finansieringsarkitekturen. Det har därför skett reformer av bl.a. AsDB:s och IDA:s finansieringsmodeller. Sverige har aktivt medverkat till att få reformerna på plats. Inte minst inom IDA var Sverige drivande för att använda innovativa finansieringsformer, men att samtidigt göra det på ett sätt som inte äventyrar institutionernas långsiktiga finansiella hållbarhet

eller möjlighet att stötta de fattigaste länderna också på längre sikt. Reformeringen av IDA:s finansieringsmodell genomfördes 2017 och innebar att fonden gavs möjlighet att låna upp extra resurser från kapitalmarknaden med den egna balansräkningen som säkerhet. Detta har kraftigt ökat IDA:s resurser och möjliggjort större utlåningsvolym, samt därmed stärkt fondens möjlighet att bistå de fattigaste länderna i genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet om klimat.

Ytterligare ett innovativt sätt att öka utlåningsvolymerna har är att genomföra så kallade riskexponeringsutbyten. Detta har genomförts mellan flera utvecklingsbanker vilket stärkt respektive banks kapitaltäckning och möjliggjort ökad utlåning utan att givarländerna behövt skjuta till motsvarande kapital eller bankernas riskexponering ökat.

4 Sveriges multilaterala bistånd

Det svenska utvecklingssamarbetet och humanitära biståndet genom multilaterala organisationer bygger på de styrkor och möjligheter hos det multilaterala systemet som lyftes fram i kapitel 3.

Sveriges engagemang i FN utgör också en hörnsten i svensk utrikespolitik, och Sverige har en lång tradition av FN-engagemang inom bland annat främjande av fred och säkerhet, nedrustning, rättsstatsutveckling, internationell rätt, mänskliga rättigheter och jämställdhet. I tider då den regelbaserade världsordningen och gemensamma internationella strukturer och institutioner står under hot är ett starkt och ändamålsenligt FN viktigare än någonsin. Utvecklingsbankerna och de vertikala fonderna är även de centrala i genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet.

Sveriges multilaterala och bilaterala bistånd är kompletterande och möjliggör synergier, inte minst vad gäller normativa arbete som måste bedrivas på alla nivåer – i internationella forum såväl som nationellt gentemot regeringar och civilsamhälle. Genom de multilaterala organisationerna får Sverige bredare genomslag för sina värderingar och prioriteringar. Det multilaterala samarbetet ger även Sverige möjlighet att stödja länder som vi inte skulle kunna verka i bilateralt, inklusive konfliktländer, i humanitära kontexter eller där den politiska situationen inte möjliggör bilateralt bistånd.

På liknande sätt finns synergier mellan de multilaterala kärnstöden och multi-bi-stödet. Genom stödet till multilaterala organisationer på global nivå, t.ex. i arbetet med den globala hållbarhetsagendan, kunskapshandling och metodutveckling, stärks organisationernas kapacitet att verka på landsnivå, och genom att använda de multilaterala organisationerna som genomförare av bilateralt bistånd i länder tar Sverige tillvara deras kapacitet att leverera konkreta resultat i samarbetsländerna. Sverige får därtill en god inblick i hur organisationerna fungerar på regional- och landsnivå, vilket utnyttjas i det globala arbetet. De multilaterala organisationerna och de multilaterala givarfonderna har även god kapacitet att ta emot stora volymer, liksom att kunna hantera neddragningar och medelstillskott med relativt kort varsel.

Observationer från OECD:s granskning av svenskt bistånd

OECD:s biståndskommitté genomförde 2018–2019 en s.k. Peer Review av svenskt bistånd. Sverige beskrevs där som en engagerad förespråkare av multilateralism för att möta globala utmaningar. OECD noterade att de multilaterala organisationerna särskilt uppskattade Sveriges långsiktiga partnerskap och flexibla finansiering samt att Sverige använde ett brett register av multilaterala samarbetspartner. Vidare uppmärksammades de fleråriga kärnstöden och Sveriges specifika organisationsstrategier som verktyg i styrningen. Sverige beskrevs som en viktig aktör för att skapa global samstämmighet inom den humanitära. Enligt OECD hade Sverige uppnått en katalytisk effekt bland andra givarländer och därigenom bidragit till ökad effektivitet inom det multilaterala systemet. Sverige sades ha en gedigen agenda för att nå de allra mest utsatta och verka för att inkludera jämställdhetsperspektivet, mänskliga rättigheter samt miljö och klimat i utvecklingsarbetet.

4.1 Styrning

Biståndet genom multilaterala organisationer ska bidra till det riksdagsbeslutade målet att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det ska ta sin utgångspunkt i fattiga människors perspektiv på utveckling, ett rättighetsperspektiv, ett jämställdhetsperspektiv, ett konfliktperspektiv och ett miljö- och klimatperspektiv.

Den övergripande inriktningen anges i skrivelsen Policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (skr. 2016/17:60), Riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (UD2017/21053/IU) och Strategi för multilateral utvecklingspolitik (UD2017/21055/FN). Den sistnämnda syftar till att skapa ett sammanhållet och strategiskt svenskt samarbete med de multilaterala organisationerna. Den är styrande för Regeringskansliet och ska även vägleda utlandsmyndigheterna, Sida och andra myndigheter i deras arbete med motsvarande frågor. Bland annat tydliggörs att

- Sveriges utvecklingssamarbete genom multilaterala organisationer ska bedrivas i syfte att uppnå största möjliga effekt inom områden som regeringen prioriterar,
- det svenska engagemanget ska syfta till att stärka det multilaterala systemet i dess helhet och organisationernas normativa och operationella arbete, liksom till att göra arbetssätten ömsesidigt förstärkande,
- svenskt samarbete med och påverkansarbete gentemot multilaterala organisationer ska vara samstämmigt, och synergier mellan olika svenska aktörer – i synnerhet olika departement och myndigheter – ska eftersträvas,

- Sverige ska, i enlighet med regeringsbeslutade organisationsstrategier, nyttja ett brett register för påverkan och styrning i syfte att effektivisera arbetet för bästa möjliga resultat, och
- strategiska partnerskap med likasinnade ska utnyttjas och nya allianser eftersträvas.

Det svenska engagemanget ska vara fokuserat till de organisationer som har högst relevans för Sveriges internationella utvecklings- och biståndspolitiska mål samt för det humanitära biståndet, och bäst förmåga att effektivt bidra till resultat. Icke-öronmärkta stöd förordas och i de fall öronmärkt finansiering ges bör denna vara direkt kopplad till genomförandet av berörda multilaterala organisationers strategier och resultatramverk. Vidare framhålls att Sveriges engagemang i de multilaterala organisationerna ska vara långsiktigt och att Sverige i samarbete med andra länder bör verka för en optimal arbetsfördelning och tydlig rollfördelning mellan de multilaterala organisationerna.

För styrning av samarbetet med prioriterade multilaterala organisationer finns särskilda organisationsstrategier, som anger motiven för svenskt stöd samt svenska prioriteringar vad gäller organisationens verksamhet och arbetssätt. Inför framtagande av dessa görs alltid först en organisationsbedömning.

Rollfördelningen i arbetet med de multilaterala organisationerna kan sammanfattas som att

- **Regeringskansliet** ansvarar för beredning av kärnstöd, medlemsavgifter och påfyllningsförhandlingar m.m., organisationsstrategier, förberedelse och genomförande av styrelsemöten, policydialog och högnivåkonsultationer med organisationerna samt övergripande och organisations-specifika samråd,
- **Sida** bereder och beslutar om multi-bi-stöd, följer upp och återför kunskap till Regeringskansliet, bistår Regeringskansliet med expertkunskap, deltar i styrelsemöten, bedriver påverkansarbete och uppföljning på landsnivå, bidrar till organisationsbedömnings- och organisationsstrategiarbetet och deltar i samråd,
- **utlandsmyndigheterna** (ambassader och representationer där även Sida-personal kan vara placerad) följer och påverkar de multilaterala organisationernas arbete, rapporterar kontinuerligt till organisationsansvariga i Regeringskansliet, bidrar inför styrelsemöten och andra viktigare möten och deltar i arbetet med organisationsbedömningar.

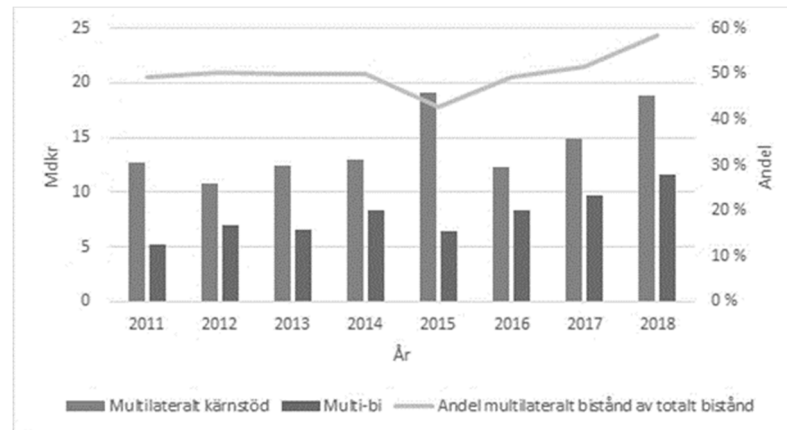
Utrikesdepartementet har ansvar för övergripande system- och reformfrågor relaterade till multilateralt utvecklingssamarbete och har huvudmannskapet för flertalet multilaterala organisationer, vilket dock även ligger på flera departement, som t.ex. Socialdepartementet för WHO, Näringsdepartementet för FAO och Arbetsmarknadsdepartementet för ILO.

4.2 Finansiering

Figur 4.1 visar svenskt multilateralt bistånd (uppdelat på multilateralt kärnstöd och multi-bi) samt det multilaterala biståndets procentuella andel av det totala biståndet för perioden 2011 till 2018. En ökning av det svenska multilaterala biståndet över tid, från 49 procent 2011 till 58 procent 2018 kan noteras. Finansiellt ökade det multilaterala biståndet från cirka 18 miljarder till cirka 30 miljarder under perioden. Notera att statistiken återigen inkluderar bistånd genom EU:s institutioner och fonder.

Figur 4.1 Svenskt multilateralt bistånd 2011–2018

Miljarder kronor och andel av totalt bistånd (nettoutfall, löpande priser)

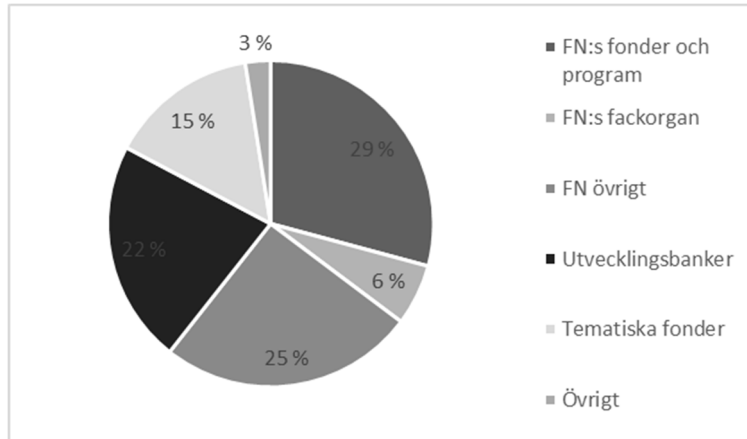
Källa: OECD.Stat Total flows by donor [DAC1] och svensk rapportering av bistånd till OECD DAC 2018 (CRS). Biståndsnivåerna i diagrammet skiljer sig delvis från utfallen som redovisas i budgetpropositioner. Det beror på att redovisningen till OECD/DAC, som ovan avser, visar lagda skuldsedlar medan budgetpropositionerna visar faktiska utbetalningar och justeringar för utbetalningar som gjorts avseende kommande år verksamhet. Utfallet för IDA och ASDF har också korrigerats jämfört med vad som rapporterades till OECD DAC 2018.

I bilaga 2 redovisas bidrag till samtliga multilaterala organisationer som hanterat minst 10 miljoner kronor från Sverige, fördelat på kärnstöd och öronmärkt under 2018.

Figur 4.2 visar det svenska stödet under 2018 fördelat på kategori av organisation (FN:s fonder och program, FN:s fackorgan, FN övrigt, utvecklingsbanker, tematiska fonder och övrigt). Det framgår att den kategori som mottog mest, 29 procent, var FN:s fonder och program, inklusive, t.ex. UNDP och Unicef. Kategorin FN övrigt, 25 procent omfattar bland annat de humanitära organisationerna samt UN Women. Totala andelen till FN var cirka 61 procent. Utvecklingsbankernas andel, med Världsbanken som största mottagare, var 22 procent. Tematiska fonder, som inte hanterades av FN, såsom GEF och Globala Fonden, stod sammanlagt för 15 procent.

Figur 4.2 Fördelning av det svenska multilaterala biståndet under 2018
Procentuell andel av totalt multilateralt bistånd per kategori

Skr. 2019/20:91

Källa: Svensk rapportering av bistånd till OECD DAC 2018 (CRS). Biståndsnivåerna i diagrammet skiljer sig delvis från utfallen som redovisas i budgetpropositioner. Det beror på att redovisningen till OECD/DAC, som ovan avser, visar lagda skuldsedlar medan budgetpropositionerna visar faktiska utbetalningar och justeringar för utbetalningar som gjorts avseende kommande år verksamhet. Totalen om cirka 24 miljarder kronor är exkl. bidrag till EU:s institutioner och fonder och inkluderar endast organisationer som totalt mottagit minst 10 miljoner kronor under 2018 (multilateralt kärnstöd och multi-bi). Utfallet för IDA och ASDF har också korrigerats jämfört med vad som rapporterades till OECD DAC 2018.

4.2.1 Kärnstöd

Tabell 4.1 visar de 10 största mottagarna av multilateralt kärnstöd från Sverige under 2018 samt deras kärnstödnivåer tidigare år (exklusive EU:s institutioner och fonder).

Tabell 4.1 Utbetalningar till de 10 största mottagarna av svenskt kärnstöd, 2016–2018

Miljoner kronor (nettoutfall, löpande priser) samt Sveriges procentuella bidrag till organisationernas totala kärnstöd 2018

Organisation	2016	2017	2018	Sveriges bidrag
Världsbanksgruppen ¹	2 175	1 810	2 495	3,1 %
FN:s flyktingkommissarie (UNHCR)	865	750	1 044	15,9 %
Världslivsmedelprogrammet (WFP)	680	645	912	22,9 %
Globala fonden	850	800	850	2,8 %
FN:s fond för katastrofbistånd (CERF)	720	675	834	15,2 %
Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB)/Afrikanska utvecklingsfonden (AfDF)	996	787	835	5,1 %
FN:s barnfond (Unicef)	1 025	744	780	10,3 %
FN:s befolkningsfond (UNFPA)	504	575	739	20,6 %
FN:s utvecklingsprogram (UNDP)	615	623	630	12,2 %
Gröna klimatfonden (GCF)	400	560	600	5,6 %

Källa: Budgetpropositionerna 2018 till 2020. Biståndsnivåerna i tabellen skiljer sig delvis från utfallen som redovisas till OECD DAC. Det beror på att redovisningen till OECD/DAC visar lagda skuldsedlar medan budgetpropositionerna, som ovan avser, visar faktiska utbetalningar och justeringar för utbetalningar som gjorts avseende kommande år verksamhet. T.ex. under 2018 skiljer sig utbetalningarna från skuldsedelsbeloppen för IDA, GCF, GEF, AfDF, AsDF, IFAD (se Bilaga 3).

Volyvmässigt utgjorde Världsbanksgruppen fortsatt den avgjort största mottagaren av svenskt kärnstöd. År 2018 hanterade Världsbanksgruppen (VBG) drygt 2,5 miljarder kronor i kärnstöd från Sverige, av vilka över 2,2 miljarder kronor gick till Världsbankens fond för låginkomstländer (IDA). Samtidigt var Världsbanksgruppen en stor mottagare av bilateralt stöd från Sida. Andra största bidragsmottagare var UNHCR, följd av WFP, Globala fonden, FN:s fond för katastrofbistånd (CERF) och Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB). Ämnesmässigt dominerade organisationer som arbetar

- över flera sektorer (Världsbanksgruppen, AfDB, UNDP),
- humanitärt (UNHCR, WFP, CERF och FN:s hjälporgan för palestinska flyktingar [UNRWA]),
- med hälso- och befolkningsfrågor (Globala fonden, UNFPA, Gavi, FN:s samlade program mot hiv/aids (UNAIDS) och delvis Unicef, samt
- miljö (Gröna klimatfonden [GCF] och GEF).

4.2.2 Multi-bi-stöd

Sidas totala utbetalningar 2018 uppgick till cirka 25 miljarder kronor och av denna summa utbetalades 43 procent, eller cirka 11 miljarder kronor, till multilaterala organisationer. Efter att under många år fluktuerat mellan 35 och 40 procent ses således ett ökande multi-bi-stöd.

¹ International Development Association (IDA, 2 281 miljarder kronor) och IDA Multilateral Debt Relief Initiative (IDA MDRI, 214 miljarder kronor).

Tabell 4.2 visar de tio största mottagarna av Sidas multi-bi-stöd. Störst var UNDP och Världsbanken, följt av Unicef. Skr. 2019/20:91

Tabell 4.2 Utbetalningar från Sida till de 10 största mottagarna av svenskt multi-bi-stöd, 2016–2018

Miljoner kronor

Organisation	2016	2017	2018
FN:s utvecklingsprogram	931	1 298	1 715
Världsbanksgruppen	1 001	1 433	1 624
Unicef	1 080	1 162	1 500
UNOCHA	835	921	873
UNFPA	280	505	503
FAO	177	147	494
WFP	333	389	410
UN Women	262	246	345
UNHCR	302	260	308
GPE	279	268	300

Källa: Sida. Avser genomförandeorganisationer.

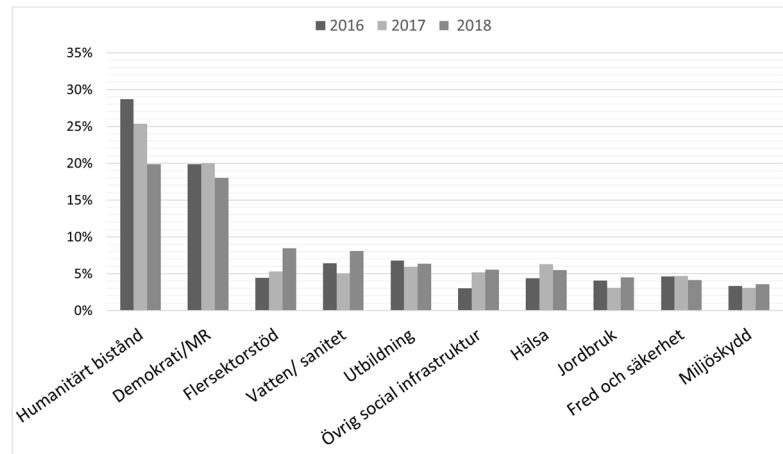
Totalt tog FN-systemet emot cirka 76 procent av Sidas multi-bi-utbetalningar under 2018, vilket motsvarade cirka 8,2 miljarder kronor, en ökning med 2 miljarder kronor jämfört med 2017. Således ökade utbetalningarna till FN-systemet markant under 2018.

Globala och humanitära insatser samt givargemensamma fonder på landsnivå var fortsatt de största stödformerna för samarbeten inom multi-bi. Dessa inkluderade insatser där multilaterala organisationer stod värd för eller förvaldade en global fond för ett visst tematiskt ändamål, till exempel GPE och Education Cannot Wait (ECW) samt GCF.

Figur 4.2 visar den tematiska fördelningen av Sidas multi-bi-stöd 2016–2018. År 2018 var det humanitära biståndet fortsatt det största tematiska området (cirka 20 procent, dock mindre än tidigare år), följt av demokrati och mänskliga rättigheter (18 procent), vatten, sanitet och hygien (8 procent) och utbildning (6 procent).

Figur 4.2 Tematisk fördelning av Sidas multi-bi-stöd 2016–2018

Procentuell andel respektive år

Källa: Sida, Återrapportering enligt regleringsbrev 2019 om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer 2017–2018.

Inom Sidas humanitära stöd var FN:s humanitära landsfonder (s.k. Country Based Pooled Funds), som administreras av OCHA och UNDP, den viktigaste kanalen för stöd. År 2016 var ett speciellt år då Sidas humanitära anslag ökade med anledning av ökande humanitära behov i världen. Trots att det totala humanitära biståndet har minskat sedan 2016 fick FAO, UNHCR, WFP och FN:s migrationsorganisation (IOM) ökade bidrag av Sida i jämförelse med föregående år. Av de totala humanitära utbetalningarna under 2018 gick cirka 50 procent genom FN-systemet.

Som framgår av tabell 4.3 hade 25 procent av Sidas multi-bi-stöd jämställdhet som huvudsyfte under 2018 och ytterligare 61 procent hade det som delsyfte. 14 procent av multi-bi-stödet hade miljö som huvudsyfte och 35 procent som delsyfte. Motsvarande siffror för policymarkören konflikt var 12 procent som huvudsyfte och 45 procent som delsyfte.

Tabell 4.3 Fördelning av policymarkörer inom multi-bi-stödet 2018

I procent

Policymarkör	Huvudsyfte	Delsyfte
Jämställdhet	25	61
Konflikt	12	45
Miljö och klimat	14	35

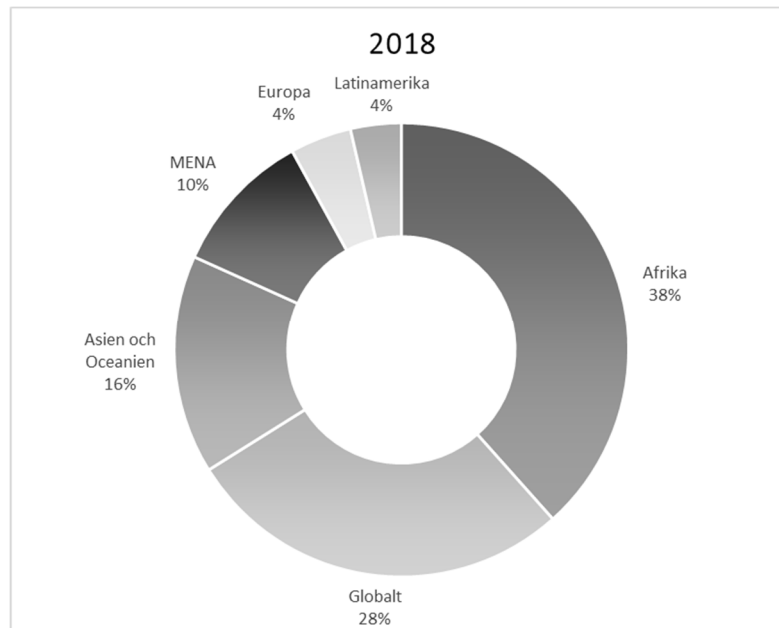
Källa: Sida, Återrapportering enligt regleringsbrev 2019 om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer 2017–2018.

Figur 4.3 visar den geografiska fördelningen av Sidas multi-bi-stöd under 2018. Afghanistan, Somalia, Demokratiska Republiken Kongo, Etiopien och regionala insatser i Afrika söder om Sahara var de länder och regioner

där Sida hade störst andel samarbete med multilaterala organisationer Skr. 2019/20:91 2018.

Figur 4.3 Geografisk fördelning av Sidas multi-bi-stöd 2018

Procentuell andel per region

Källa: Sida, Återrapportering enligt regleringsbrev 2019 om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer 2017–2018.

Det bilaterala biståndet styrs av geografiska och tematiska strategier. I genomförandet av dessa finns betydande skillnader avseende hur stor del av det svenska stödet som kanaliseras genom multilaterala organisationer. Bland de strategier som hade högst andel multi-bi-stöd 2018 utmärkte sig strategierna för Uganda och Sudan samt strategin för jämställdhet där multi-bi-stöd svarade för cirka 80 procent av de totala utbetalningarna. Bland de strategier som hade lägst andel multi-bi-utbetalningar 2018 fanns bland annat Mocambique, Sydsudan, Tanzania och Rwanda med mindre än 25 procent multi-bi-utbetalningar.

4.3 Dialog och påverkansarbete

Utöver det finansiella stödet bidrar Sverige till resultat genom dialog och påverkansarbete. Detta sker som en del av styrelsearbetet, genom högnivådialoger, löpande på tjänstemannanivå, genom deltagande i arbetsgrupper och inom ramen för enskilda biståndsinsatser. Det involverar samtliga svenska aktörer: UD och andra departement på Regeringskansliet, Sida, representationer och utlandsmyndigheter. Även sekondering av svenskar till organisationerna är en del i det strategiska påverkansarbetet. När ”Sverige-laget” arbetar effektivt tillsammans med ett kontinuerligt informationsutbyte och driver ett koherent budskap på

flera nivåer – globalt, regionalt och nationellt – ökar förutsättningarna för genomslag. Det bör dock noteras att dialogarbete kräver långsiktighet, uthållighet och god samordning för att uppnå resultat. Det är också resurskrävande för Regeringskansliet och Sida.

Effekter av det svenska påverkansarbetet är svårt att fastställa då det oftast sker i samspel med många andra aktörer. Flera exempel i denna skrivelse visar dock på att Sverige satt avtryck i utvecklingsagendan, i det normerande arbetet, i styrningsarbetet och i genomförande av multi-bi-insatser. Ett tydligt område är jämställdhet som varit en prioriterad fråga för Sverige. Resultat av detta påverkansarbetet kan ses bland annat i form av ökat fokus på jämställdhet i organisationers strategiska planer och arbetssätt. Sverige har varit särskilt aktiv kring SRHR-frågor och stått upp för dessa i en tid av ökande motstånd. Sverige var avgörande för att rättighetsperspektivet skulle bli en integrerad del i FN:s nya landsplaner.

4.4 Svenskar i multilaterala organisationer

Ett stort antal svenskar tjänstgör inom de multilaterala organisationerna. Organisationerna redovisar antalet anställda på olika sätt, vilket gör det svårt att ange exakt hur många men inom FN-systemet uppskattas cirka 600 svenskar arbeta. Siffran är delvis beroende på om konsulter, lokalanställda och sekonderade inkluderas eller inte. September 2019 arbetade 68 svenskar i Världsbanksgruppen, varav 29 kvinnor och 39 män.

Under 2017 och 2018 tillsattes flera av de seniora tjänsterna som Assistant Secretary General inom FN med svenskar. Inom FN-systemet och Världsbanksgruppen är svenskar underrepresenterade i förhållande till svenska finansiella bidrag men väl representerade i förhållande till vårt lands storlek.

Den svenska förvaltningen har i dag flera program för att öka antalet svenskar på olika nivåer i multilaterala organisationer. Flera av de multilaterala organisationerna rekryterar i huvudsak sina högre tjänster inifrån den egna organisationen, således är det viktigt att verka för att få in svenskar redan på lägre nivåer inom organisationerna, för att i framtiden göra dem synliga för högre positioner.

Under 2018 genomfördes närmare 100 rekryteringar inom de juniora och medelseniöra resursbasprogrammen. UN Youth Volunteer (UNyV) är ett sätt att få in yngre personer tidigt i FN-systemet genom ett volontärsår. För yngre akademiker finns det svenska Junior Professional Officer-programmet (JPO) som är den vanligaste vägen in till en FN-karriär för svenskar. Programmet Special Assistant to the Resident Coordinator (SARC) riktar sig till mer erfarna akademiker med minst 5 års relevant erfarenhet för att få möjlighet att tjänstgöra vid ett UN Resident Coordinators Office i ett av FN:s programländer. Specialist Development Programme (SDP) är ett program med liknande kvalifikationskrav som SARC-tjänsterna. SDP-tjänsterna rekryteras till UNDP:s landskontor och har oftast fokus på uppföljning av de globala målen samt stöd till UNDP:s landschef. Alla fyra programmen bidrar till att öka antalet kvalificerade svenskar inom FN-systemet och är öppna för allmänheten att söka. Åren 2001–2018 stannade 45 procent av alla personer inom JPO, SARC och

SPD-programmen kvar inom FN-systemet och ytterligare 25 procent fortsatte inom någon annan typ av utvecklingsarbete. År 2018 var antalet svenskar i resursbasprogrammen 169, varav 75 i JPO, 16 i SARC och SDP och 45 i UNyV (130 kvinnor, 39 män).

Genom det multilaterala sekonderingsprogrammet på senior nivå (nivå P4 och P5 i FN) finansierar Sida anställningar på mellannivå eller högre nivå inom ett FN-organ eller annan multilateral organisation under en begränsad tidsperiod. I slutet av 2019 hade sekonderingsprogrammet totalt 34 sekonderade experter (24 kvinnor, 7 män) i multilaterala organisationer.

En viktig aspekt av dessa sekonderingar är det strategiska påverkansarbete som en sådan tjänst kan leda till på områden där Sverige har ett särskilt intresse eller mervärde. Antalet sekonderingar med jämställdhet som tematisk prioritering har ökat de senaste åren. Sju jämställdhetsexperter har ställts till förfogande för UNFPA och UNDP och en för Världsbanken för att stärka jämställdhetsperspektivet på handelsområdet. Jämställdhetsexperterna som rekryterats till strategiska positioner har fyllt viktiga funktioner på respektive organisation för att driva på jämställdhetsarbetet institutionellt. Exempelvis bidrog en sekondering inom jämställdhet till UNFPA till att Globala målet 5.6 med globala indikatorer utvecklades och antogs.

Sekonderingsprogrammet ger också en unik insyn i de olika organisationerna och är ett sätt att öka den multilaterala kunskapen och erfarenheten inom Regeringskansliet, Sida och andra myndigheter.

4.5 Upphandling och svensk export

Upphandlingen i FN-systemet uppgår årligen till cirka 19 miljarder US-dollar, bestående av ungefär lika delar varor och tjänster. Varje FN-organ har sin egen upphandlingsorganisation och sina egna procedurer och regler.

De internationella finansieringsinstitutionerna (Internationella Valutafonden (IMF), Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna) genererar framför allt upphandling i låntagarländerna om cirka 60 miljarder US-dollar per år. Till detta kommer den upphandling som utvecklingsbankerna själva genomför, för den egna verksamheten, för pilotprojekt och förstudier, samt ibland upphandling för projektländer som saknar tillräcklig upphandlingskapacitet.

Världsbankens ramverk för upphandlingar är normgivande för övriga internationella finansieringsinstitutioner. Världsbanken antog under 2016 ett nytt, väsentligen uppdaterat ramverk med ökat fokus på hållbarhet och flexibilitet samt införde nya miljörelaterade och sociala standarder för bankens utlåning. På sikt förväntas detta främja hållbarhet i de investeringar som finansieras.

Vid investeringar i modernisering och utbyggnad av infrastruktur har projektägare i samarbetsländer emellertid ofta låg kännedom om utbudet av nya alternativa lösningar på världsmarknaden. Ofta baseras inköpsbeslutet på lägsta pris. Hållbarhetskriterier saknas eller viktas lågt i upphandlingsunderlagen.

Ett sätt att, på systemnivå, styra mot måluppfyllelse inom ramen för Agenda 2030 är att främja användning av hållbarhetskriterier vid upphandling. Ökad tillämpning av hållbarhetskriterier vid upphandling är likaså viktigt för att företag med hållbara lösningar, och höga ambitioner vad gäller hållbart företagande och som ser få möjligheter och stora risker med att handla med och investera i utvecklingsländer, däribland svenska, ska kunna motiveras att verka i utvecklingsländer.

Hållbar upphandling kan sägas vara på frammarsch inom FN-systemet, men motarbetas aktivt i vissa delar av systemet, främst av G77-gruppen. Förutom att FN:s upphandlingar vanligtvis är tröga och föga flexibla, är det därför fortfarande oftast lägsta inköpspris som avgör snarare än ekonomiska, miljömässiga och sociala hållbarhetskriterier. Olika FN-organ har kommit olika långt när det gäller hållbar upphandling. UNDP och FN:s projektorganisation (Unops) är tongivande, medan sekretariatets upphandlingsdivision är alltför kringskuret av femte utskottet för att kunna påbörja nödvändig kompetensutveckling inom hållbar upphandling. Inget organ har i praktiken kommit särskilt långt.

År 2018 uppgick den samlade svenska exporten till FN-systemet till 47,61 miljoner US dollar, motsvarande 0,25 procent av FN:s totala upphandling. Därmed hamnade Sverige på plats 70 bland FN:s medlemsländer.

Det svenska affärsfrämjandet gentemot FN-systemet utgår från Sveriges industristruktur med ett flertal stora multinationella företag och ett starkt innovationssystem med ett tydligt fokus på hållbarhet. För de internationella finansieringsinstitutionerna finns ingen samlad svensk strategisk ansats, men ett antal näringslivsseminarier har hållits och ett antal näringslivsdelegationer har vänt sig till projekt i fält som internationella finansieringsinstitutionerna medverkat i.

Om upphandlingssystemen globalt skulle förändras mot att premiera hållbara lösningar skulle det på sikt kunna främja både uppfyllelse av de globala målen och svenska exportföretag som generellt sett har hög standard på hållbarhetsområdet. Mot den bakgrunden har den svenska gemensamma visionen formulerats som att "all upphandling som genereras av svenskt bistånd normalt ska innehålla hållbarhetskrav senast år 2030". En handlingsplan för att förverkliga denna har tagits fram inom Regeringskansliet.

Relationen mellan EU och FN

Sverige bidrar till FN:s verksamhet och utveckling även genom sitt medlemskap i EU. Det finns en stark värde- och intressekonvergens mellan EU och FN. Länken mellan de två är central för stärkande av multilateralismen och för genomslag för svenska prioriteringar i FN. Det finns ett etablerat strategiskt och operativt samarbete mellan EU och FN, särskilt när det gäller genomförande av Agenda 2030 samt konfliktförebyggande och fredsbevarandeinsatser. EU stödjer även de pågående FN-reformerna.

EU:s medlemsländer representerar endast 14,5 procent av de totala rösterna i generalförsamlingen men tillsammans med medlemsländerna är EU den enskilt största finansiella bidragsgivaren till FN-systemet med drygt tre miljarder euro årligen. Trenden med en minskande andel

kärnstödsfinansiering återfinns dock även bland EU-ländernas finansiering till FN. Det tenderar att leda till fragmentering och konkurrens inom FN-systemet och minskar även EU:s påverkansmöjligheter.

EU har en permanent observatörsstatus i FN:s generalförsamling vilket innebär att unionens höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik kan tala för medlemsländerna i frågor där det råder konsensus. EU saknar rösträtt i generalförsamlingen och är därmed beroende av samstämmighet mellan medlemsländerna för att utöva inflytande. EU har överlag blivit mer aktivt och strategiskt i FN och utmaningarna mot multilateralismen och den regelbaserade världsordningen har haft en mobiliserande effekt. Samtidigt hämmar de EU-interna splittringarna, med migration och SRHR som exempel, ett gemensamt EU-agerande.

EU antog 2019 rådsslutsatser kring stärkande av multilateralism och gav där bland annat sitt stöd till den pågående FN-reformen. Reformagendan inom FN-systemet och EU:s kommande långtidsbudget kan ge nya möjligheter till ett fördjupat samarbete inom utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet. Sverige verkar aktivt för att stärka länken mellan EU och FN.

5 Tema: Hälsa inklusive SRHR

Hälsosituationen i världen har förbättrats avsevärt under senare decennier. Människor lever längre och friskare liv, och allt fler barn under 5 år överlever. Den ökade medellivslängden för kvinnor och män tillsammans, från 66,6 år 2000 till 72 år 2016, vittnar om framgångarna. Bland de hälsorelaterade delmålen i Agenda 2030 visar 24 av 29 på framsteg under de senaste åren. Sedan 1990 har mödradödligheten sjunkit med 44 procent. Trots det dör drygt 303 000 kvinnor årligen i komplikationer relaterat till graviditet och förlossning. Dödlighet för barn under fem år har minskat drastiskt över samma period, men trots det dör varje dag cirka 15 000 barn under fem år, de allra flesta under den första levnads månaden. Vaccinationstäckningen har ökat och insjuknandet i ett antal infektionssjukdomar har minskat. Världen står dock inför nya hälsoutmaningar. En större andel personer röker, utsätts för skadliga miljörelaterade risker eller dör i förtid till följd av icke-smittsamma sjukdomar. Andelen barn under fem år med övervikt ökar, liksom insjuknandet i malaria, skadligt bruk av alkohol och för tidig död till följd av trafikolyckor.

Därtill syns stora ojämlikheter, bland annat mellan och inom stater och mellan kvinnor och män. År 2016 var den förväntade medellivslängden 18 år lägre för befolkningen i låginkomstländer än för befolkningen i höginkomstländer samtidigt som de flesta i låginkomstländer dog i sjukdomar som skulle kunna förebyggas och behandlas med enkla medel. Förväntad överlevnad för män var 4,4 år lägre än för kvinnor 2016, och den största skillnaden syntes i höginkomstländer.

Sveriges prioriteringar utgår från policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete där ett övergripande mål är att bidra till mer jämlik

hälsa. Särskild tonvikt läggs vid förbättrad tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Sveriges multilaterala hälsobistånd omfattar stöd genom ett flertal multilaterala aktörer, varav de viktigaste är: Globala fonden, UNFPA, Gavi, Världsbanksgruppen, Unicef, UNAIDS, WHO, UNDP och UN Women. Organisationerna har kompletterande och i hög grad samverkande mandat. Även en stor del av det humanitära stödet är hälsorelaterat.

Det svenska stödet har varit inriktat på att tillhandahålla grundläggande hälsotjänster och att stärka hälsosystem och institutioner på global, regional och nationell nivå. Exempel på områden är beredskap och insatser för att hantera hälsohot som ebola och antimikrobiell resistens, regional samverkan mellan FN-organ till stöd för ledarskap och styrning i södra Afrika, data och information, upphandling och logistik, utveckling av nationella policyer och strategier för hälsa och SRHR samt utbildning av barnmorskor.

Under perioden har Sverige haft att förhålla sig till både positiva och negativa trender inom global hälsa. WHO:s arbete med lika rätt till allmän hälso- och sjukvård (Universal Health Coverage) har varit positivt och det har skett framsteg i vissa länder när det gäller tillgång till abort, bland annat genom förändring av policyer. Samtidigt har det internationella klimatet för jämställdhet och SRHR liksom för grupper som hbtqi-personer hårdnat ytterligare. Tillsammans med det på många håll minskade demokratiska utrymmet utgör det ett allvarligt hinder för arbetet med att stärka SRHR för kvinnor, flickor, ungdomar och utsatta grupper.

5.1 Världshälsoorganisationen (WHO)

Organisationens mål och mandat

WHO är FN:s fackorgan för hälsofrågor med uppdrag att leda och samordna internationellt hälsoarbete och stödja medlemsländernas regeringar i att genomföra bästa möjliga hälso- och sjukvårdspolitik. Målet för WHO är att alla människor ska uppnå bästa möjliga hälsa. WHO har en unik roll globalt genom sitt normerande och standardsättande mandat. Organisationen har två juridiskt bindande instrument: det internationella hälsoreglementet och ramkonventionen om tobakskontroll. Efter ebolautbrottet år 2014–2016 har WHO stärkt sin roll som operativ aktör och samordnare vid hälsorelaterade kriser.

Organisationens styrka ligger i dess roll som kunskapsbank, dess höga förtroende, integritet, evidensbaserade grund och globala struktur. WHO:s publicering av den internationella sjukdomsklassifikationen utgör grunden för hälso- och sjukvårdssystemen i alla länder. WHO leder och samordnar även globalt hälsosamarbete, exempelvis vad gäller internationella hälsohot. Vidare utför organisationen relevant arbete på det sociala området för t.ex. vålds- och skadeprevention.

Sveriges engagemang i WHO motiveras av att det är den ledande normativa globala hälsoaktören med stor relevans för såväl låg- som medel- och höginkomstländer.

Sverige har fortsatt att bevaka och driva prioriterade frågor enligt Sveriges strategi för WHO 2016–2019 vid Världshälsoförsamlingens beslutande organ. Sverige satt i WHO:s styrelse år 2015–2018 och har bland annat verkat för starka hälsosystem, ökad hälsosäkerhet samt tillgång till SRHR. Sverige har vidare verkat för att reformera WHO inklusive arbetet med att stärka rättighets- och jämställdhetsperspektivet inom organisationen. Viktiga svenska frågor om jämlik hälsa och socioekonomiska determinanter samt utsatta grupper som äldre, migranter, multistjuka och hbtqi-personer, och personer med funktionsnedsättning har lyfts.

Därtill har Sverige stöttat WHO:s forskning och normgivande arbete om reproduktiv hälsa, inklusive evidens om den globala situationen och om vilka insatser som är verkningsfulla. Framsteg har gjorts bland annat genom att inkludera s.k. combipacks för medicinsk abort på WHO:s essentiella läkemedelslista under 2019, ett arbete som påbörjades 2018 under en global konsultation arrangerad av WHO och Sida. WHO skulle dock kunna vara ännu tydligare vad gäller vikten av tillgång till SRHR-tjänster för utvecklingen av hälsa i världen, inte minst för flickor och kvinnor i ett intersektionellt perspektiv.

Vidare har Sverige aktivt medverkat i arbetet med att ta fram och anta en global handlingsplan mot demens, varit drivande i WHO:s arbete mot antibiotikaresistens och varit aktivt i arbetet med att utveckla och finansiellt stötta WHO:s krisberedskapsfond.

År 2019 stod Sverige värd för WHO:s första partnerforum som bland annat resulterade i en arbetsplan för att stärka en mer effektiv, samordnad, förutsägbar och flexibel finansiering av WHO. Sverige betalar en medlemsavgift till WHO. Därutöver utgörs Sveriges finansiella stöd till WHO av kärnstöd till organisationens programbudget, till dess forskningsprogram, samt till dess humanitära program i Syrien. Sverige är den näst största kärnstödsgivaren och står för 0,8 procent av WHO:s totala budget. Kärnstödet är, trots sin ringa omfattning, av stor strategisk betydelse för WHO då det möjliggör för organisationen att genomföra sin strategiska plan på ett mer effektivt sätt.

År 2018 uppgick det svenska kärnstödet till 189 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 250 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

WHO har uppvisat resultat inom ett brett spektrum av områden och bidragit till den övervägande positiva utvecklingen på hälsoområdet som beskrivs ovan. Organisationens eget utvärderingssystem med omfattande resultatindikatorer visar på framsteg med avseende på minskad förekomst av sjukdomar och ohälsa i samhället. T.ex. uppmättes den lägsta nivån någonsin för förekomsten av polio under 2017. WHO har verkat för alla människors lika rätt till allmän hälso- och sjukvård. WHO har även med stöd av bland annat Folkhälsomyndigheten upprättat ett globalt system för övervakning av AMR och leder det globala arbetet för att stävja AMR. 122

länder har etablerat nationella åtgärdsplaner för bekämpning av antimikrobiell resistens, med stöd från WHO.

Inom krisberedskapsområdet har WHO genomgått en omfattande reform och stärkt sin beredskap och förmåga att upptäcka och hantera sjukdomsutbrott och andra internationella hälsohot. Som exempel kan nämnas responsen på det ebola-utbrott som startade i Demokratiska Republiken Kongo 2018 och som definierats som en framgång avseende koordinering, planering och finansiering.

Sedan ett antal år tillbaka befinner sig WHO i en reformprocess, där Sverige har varit drivande i frågor om bland annat ökad transparens, ansvarsutkrävande och effektiv finansiering. Hittills har organisationen uppvisat ökad effektivitet speciellt vad gäller dess krisberedskapsprogram och robusta interna och externa granskningsfunktioner. Dock befinner sig reformeringen i ett för tidigt stadie för att det ska vara möjligt att korrekt bedöma dess resultat. WHO har haft fortsatta problem med att säkra tillräcklig och hållbar finansiering för de i programbudgeten prioriterade områdena. Tvärt emot WHO:s och Sveriges önskan ökar andelen öronmärkt finansiering. Organisationen behöver också förbättra sitt arbete med de så kallade livsstilssjukdomarna som står för en hög andel av sjukdomsburden i världen.

5.2 Globala vaccinationsalliansen (Gavi)

Organisationens mål och mandat

Gavi grundades år 2000 i syfte att tillgängliggöra nya och underutnyttjade vacciner i världens fattigaste länder. Gavis nuvarande strategi för 2016–2020 har fyra övergripande målområden:

- öka jämlik användning och täckning av vacciner,
- öka slagkraft och effektivitet i de delar av hälsosystemen som relaterar till vaccinationer,
- förbättra hållbarheten i nationella immuniseringsprogram,
- utveckla marknaden för vacciner och vaccinrelaterade produkter.

Svenskt engagemang

Det övergripande målet för svenskt stöd är, enligt, organisationsstrategin för Gavi 2015–2020, förbättrad överlevnad och hälsosamma liv för kvinnor och barn. Genom sitt kärnstöd stöder Sverige samtliga mål i Gavis strategiska plan. Under 2017–2018 verkade Sverige särskilt för att Gavi skulle behålla fokus på jämlik täckning i de fattigaste länderna, stärka hälsosystem för rutinimmunisering på landsnivå och förbättra sin samordning med andra globala hälsoaktörer i en gemensam ansats mot Globala målet 3 (Hälsa och välbefinnande). Sverige drev även jämställdhetsperspektivet då barns tillgång till vaccination ofta är avhängigt jämställt beslutsfattande. Gavi har uppmärksammat bristande jämställdhet som ett hinder för måluppfyllnad. I det förberedande arbetet med nästkommande strategiska plan har Sverige arbetat nära med

likasinnade i ovanstående frågor, och fått bra genomslag för svenska prioriteringar. Skr. 2019/20:91

År 2018 uppgick det svenska stödet till 350 miljoner kronor. Stödet gavs i form av kärnstöd.

Verksamhet och resultat

Under 2017–2018 fortsatte Gavi att bistå huvudsakligen låginkomstländer med 17 grundläggande vacciner, effektiva och miljömässigt hållbara kylkedjor och tekniskt stöd till länderna. I syfte att uppnå finansiell bärkraft i programmen finns ett krav om samfinansiering och om att länderna ska uppvisa förmåga att upprätthålla programmen när Gavis stöd fasas ut. Priset på vacciner är en nyckelfråga för fattiga länder. En central del i Gavis arbete är därför att bredda marknaden (för leverantörer) och sänka priserna (för länderna) och på så vis uppnå bättre fungerande marknader för vacciner.

Gavi rapporterar att man är på god väg att nå sina övergripande mål för perioden, men om man ser till delmålen i den strategiska planen syns utmaningar. Gavis verksamhet uppskattas sedan år 2000 ha bidragit till att över 13 miljoner liv räddats. Under 2017–2018 vaccinerades över 130 miljoner barn och därigenom har över 3,5 miljoner dödsfall förhindrats. Det har dock visat sig svårt att nå att uppnå jämlik täckning och att nå t.ex. personer i vissa geografiska områden, människor med lägre välbefinnande och barn till kvinnor med lägre utbildningsnivå.

Samtliga länder som fasats ut av Gavi har upprätthållit sina nationella program, vilket tyder på god bärkraft i systemen. Dock rapporteras bakslag i att uppnå hållbar egenfinansiering för vissa länder, ofta på grund av svaga offentliga system och sviktande statliga strukturer.

5.3 Globala fonden för aids, tuberkulos och malaria

Organisationens mål och mandat

Globala fonden är en finansieringsmekanism med mandat att mobilisera, hantera och betala ut bidrag för att minska spridningen av hiv/aids, tuberkulos och malaria och därigenom minska fattigdom. Globala fondens nuvarande strategi, Investing to End Epidemics 2017–2022, har fyra övergripande målområden som handlar om att

- maximera genomslaget mot de tre sjukdomarna,
- bidra till hållbara system för hälsa,
- verka för och skydda mänskliga rättigheter och jämställdhet, samt
- mobilisera ökade resurser.

Svenskt engagemang

Mål och prioriteringar för det svenska stödet till Globala fonden, vilka anges i organisationsstrategin för Globala fonden 2019–2023, bygger på Globala fondens egen strategi. Sverige ska genom dialog och finansiella bidrag verka för att Globala fonden uppfyller sitt övergripande uppdrag

och genomför sin strategiska plan med utgångspunkt i Agenda 2030 och för Sverige prioriterade frågor.

Sverige har i styrelsen och i arbetskommittéerna särskilt verkat för bland annat ökad finansiering av hiv-preventionsarbetet, jämlikhets- och rättighetsfrågorna, samt för förbättrad bärkraft i nationella hälsosystem. Sverige har även verkat för att Globala fonden utvecklar effektivare styrning och organisation, och att organisationen bidrar till samverkan och effektivitet i det globala hälsosystemet, gentemot FN och andra aktörer. Under 2017–2018 verkade Sverige också särskilt för hållbar finansiering för länder som fasas ut från fondens.

Sverige har konsekvent efterfrågat tydligare resultatredovisning och analys kring målområde 3 i strategin när det gäller skyddandet av mänskliga rättigheter och jämställdhet. Bland annat har Sverige lyft kopplingen mellan måluppfyllnad och kravet på respekt för sexuella och reproduktiva rättigheter samt mänskliga rättigheter. Då det globala klimatet för rättighetsfrågorna och i synnerhet sexuella och reproduktiva rättigheter har hårdnat betydligt under perioden är Sveriges röst viktig och efterfrågas bland partner till Globala fonden som representerar utsatta och diskriminerade grupper.

År 2018 uppgick det svenska kärnstödet till 850 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

Under 2017–18 investerade Globala fonden i verksamhet i över 140 länder, med över 72 procent av anslagen i Afrika. Fonden finansierar verksamhet som syftar till att minska spridning av hiv, tuberkulos och malaria, öka tillgång till behandling och vård och bidra till att hälsosystemen i länder med hög sjukdomsbörda bättre svarar mot de behov som finns. Globalt sett så står fonden för cirka 20 procent av all internationell finansiering kopplat till hiv, och motsvarande 69 procent för tuberkulos och 65 procent för malaria. Samarbetsländerna själva står dock för den största andelen av total finansiering genom sina nationella hälsosystem. I slutet av 2018 var Sverige den åttonde största givaren till Globala fonden.

Globala fonden rapporterade för 2018 att man i huvudsak uppnått målen i den strategiska planen. Man ligger i fas med målsättningen om att rädda fler liv, minska dödlighet i de tre sjukdomarna och att få fler människor i behandling. Cirka 5,1 miljoner människor beräknas ha överlevt som ett resultat av förebyggande insatser och behandling. 18,9 miljoner människor fick antiretroviral behandling för hiv, 5,3 miljoner fick behandling för tuberkulos och 131 miljoner myggnät distribuerades. Fonden har även lyckats väl med målsättningen att bidra till mer välfungerande hälsosystem och ökade inhemska investeringar för hälsa.

De utmaningar som redovisas gäller framför allt smittspridning av hiv, tuberkulos och malaria, som inte minskar i den takt som krävs för att uppnå de globala målen. Fortfarande smittas särskilt för många flickor och unga kvinnor av hiv i delar av Afrika, för många smittas av tuberkulos framför allt i Asien och av malaria huvudsakligen i delar av Afrika. Insatserna för att förebygga spridning är inte tillräckliga, kvaliteten i behandling och vård måste öka och anpassas för att nå alla individer som är i behov.

Förutsättningarna för att Globala fonden ska kunna möta utmaningarna har stärkts under 2018–2019. Sedan 2018 leds fonden av en ny exekutivdirektör som tydligt agerat för närmare samverkan med både globala aktörer och genomförande länder. År 2019 fick fonden likaså en ny ledning för styrelsen vilket ger förutsättningar för framsteg i reformarbetet.

5.4 FN:s program mot hiv och aids (UNAIDS)

Organisationens mål och mandat

UNAIDS är FN:s specialiserade organ för hiv och aids-frågor och består av ett samarbete mellan 11 organisationer (UNDP, UNFPA, FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC), Unesco, Unicef, UN Women, WFP, UNHCR, Världsbanken, WHO och ILO).

UNAIDS verkar på global nivå för att skapa samstämmiga strategier och policyer, bidra till kapacitetsutveckling och ge politiskt och socialt stöd i arbetet mot hiv/aids. Genom sitt arbete främjar UNAIDS SRHR, jämställdhet, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. UNAIDS arbetar med politiskt engagemang på global, regional och nationell nivå.

UNAIDS strategi 2016–2021 ”On the Fast-Track to end AIDS” byggde vidare på organisationens vision om de tre nollorna (noll nya hivinfektioner, noll personer som dör i aidsrelaterade sjukdomar och noll hiv-relaterad diskriminering). För att lyckas uppnå de tre nollorna har UNAIDS satt upp det så kallade 90-90-90-målet, som innebär att till år 2020 ska minst 90 procent av dem som lever med hiv känna till sin hiv-status, minst 90 procent av dem få effektiv medicinsk behandling och minst 90 procent av dessa uppnå radikalt minskade virusnivåer.

Strategin är anpassad efter Agenda 2030 med åtta målområden som korrelerar med åtta av hållbarhetsmålen. Mänskliga rättigheter och jämställdhet är centrala utgångspunkter i UNAIDS strategi och verksamhet.

Svenskt engagemang

Sverige var en av de drivande krafterna bakom upprättandet av UNAIDS och är andra största kärnstödsgivare till organisationen. Utöver kärnstöden bidrar Sverige med finansiellt stöd genom Sidas regionala SRHR-strategi för Afrika t.ex. inom ramen för FN-programmet Tillsammans för SRHR, där UNFPA, UNAIDS, WHO och Unicef ingår.

Enligt den svenska strategin för UNAIDS 2019–2022 ska Sverige verka för hiv-prevention, ökad integrering av hiv och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i genomförandet av program och utveckling av nya policyer och riktlinjer, bättre samverkan mellan UNAIDS och WHO och Globala fonden samt uppföljning av reformarbetet och översynen av UNAIDS.

I styrelsearbetet har Sverige varit pådrivande för att UNAIDS ska stärka det globala påverkansarbetet kring framför allt hiv-prevention. Andra frågor som Sverige har drivit har varit SRHR samt mänskliga rättigheter som en nödvändig bas för arbetet med hiv. Sverige har även verkat för

hållbara och effektiva hälsosystem som främjar en jämlik och jämställd tillgång till hälso- och sjukvård.

År 2018 uppgick det svenska kärnstödet till 314 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 3 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

UNAIDS (samarbetsorganisationer och sekretariatet) har under 2018–2019:

- synliggjort hiv i nationella strategier och program som rör hälsa i verksamhetsländer,
- verkat för att prioriteringar kring hiv/aids återspeglas i olika instrument och på olika plattformar,
- gett stöd till länder för att de ska kunna uppnå 90-90-90 målen,
- vidtagit åtgärder för att eliminera stigma och diskriminering inom hälso- och sjukvård,
- verkat för att länder ska påskynda arbetet med att eliminera överföring av hiv från mor till barn,
- gett tekniskt stöd, expertis, rådgivning till civila samhället när det gäller lagreformprocesser (t.ex. nationell lagstiftning när det gäller sexuell läggning och könsidentitet i Kamerun, Nigeria och Tanzania),
- uppmärksammat genomförande av policy och program som kan bidra till att man kan nå ut till, engagera och stärka nyckelgrupper och leverera hiv-relaterade tjänster som är anpassade efter deras behov,
- bekämpat stigma och diskriminering inom hälso- och sjukvård mot personer som lever med hiv, samt
- förespråkade rättighetsfrågor, inklusive jämställdhet och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

UNAIDS rapporterar stora framsteg de senaste åren, men även utmaningar. Sedan 2004 har UNAIDS bidragit till att antalet dödsfall kopplat till aids sjunkit från cirka 1,7 miljoner till 770 000 fall per år under 2018. Den stora framgången återfinns särskilt i östra och södra Afrika, där dödligheten sjunkit med 44 procent mellan 2010 och 2018. Parallellt ses en negativ trend på regional nivå i exempelvis Östeuropa och Centralasien, där antalet nya hivinfektioner i stället ökar. Globalt sett är förekomsten av hiv fortsatt mycket hög bland specifika grupper.

UNAIDS indikerar att resultaten för 2017 och 2018 på flera områden ligger i linjer med måluppfyllelsen för 90-90-90-strategin. Detta inkluderar flera för Sverige särskilt prioriterade områden. Exempelvis har smittspridningen från mödrar till barn kraftigt gått ner. För 2018 rapporteras bland annat att 96 procent av gravida med hiv får tillgång till behandling. Arbetstakten behöver dock intensifieras för att målen ska nås till 2020 och det finns en påtaglig risk för att målen i många länder inte uppfylls.

I juni 2018 tillsatte UNAIDS styrelse en oberoende expertpanel med uppdrag att granska organisationens hantering och förebyggande arbete av trakasserier, inklusive sexuella trakasserier, mobbning och maktmissbruk. Expertpanelens rapport presenterades i december 2018 och pekade på att

UNAIDS ledning misslyckats med hanteringen av trakasserier, inklusive sexuella trakasserier, mobbning och maktmissbruk och presenterade flera förslag på åtgärder för att hantera problemen. I samband med UNAIDS styrelsemöte i december 2018 riktade Sverige skarp kritik mot den dåvarande ledningen och beslutade att hålla inne svenskt kärnstöd för 2019, tills den dåvarande chefen hade avgått. Chefen lämnade organisationen i maj 2019.

Sverige har varit tydlig med att UNAIDS behöver leva upp till nolltolerans mot alla former av trakasserier och bör vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och hantera sexuella trakasserier, mobbning och maktmissbruk i organisationen.

Som svar på expertpanelens rapport har UNAIDS ledning tagit fram en handlingsplan som innehåller förslag på hur man kan förändra organisationskulturen och förbättra systemet för anmälan av trakasserier i UNAIDS. Handlingsplanen ligger till grund för ett internt reformarbete som organisationen arbetar med att genomföra på central och regional nivå och landsnivå.

5.5 FN:s befolkningsfond (UNFPA)

Organisationens mål och mandat

UNFPA arbetar med att genomföra och följa upp handlingsprogrammet från FN:s konferens om befolkning och utveckling (International Conference on Population and Development, ICPD) i Kairo 1994, den s.k. Kairoagendan, samt dess uppföljningskonferenser. UNFPA verkar för genomförandet av Agenda 2030, med fokus på Globala målet 3 (God hälsa och välbefinnande) och mål 5 (Jämställdhet).

UNFPA:s målsättning enligt den strategiska planen 2018–2021 är universell tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa, förverkligande av reproduktiva rättigheter och minskad mödradödlighet, samt förbättrade liv för kvinnor och ungdomar, genom ökat självbestämmande, mänskliga rättigheter och jämställdhet. UNFPA har tre s.k. transformativa målsättningar att uppnå till 2030:

- att ingen mödradödlighet som hade kunnat förhindras ska inträffa,
- att alla familjeplaneringsbehov ska vara tillfredsställda, samt
- att könsrelaterat våld och skadliga seder ska vara utrotade företeelser.

Detta innebär bland annat insatser för att motverka våld mot kvinnor, kvinnlig könsstympning, oönskade och oplanerade graviditeter inklusive tonårsgraviditeter, barnäktenskap, spridning av hiv och aids samt mödradödlighet.

Svenskt engagemang

Sverige deltog aktivt i framtagandet av UNFPA:s strategiska plan, och agerandet i förhandlingarna vägledades av prioriteringarna i den svenska

organisationsstrategin för UNFPA 2017–2021. Sverige har särskilt drivit att UNFPA måste stärka sitt rättighetsarbete, med fokus på SRHR, sitt arbete på region- och landsnivå, sina hälsosystemstärkande insatser samt arbetet för jämställdhet och SRHR i humanitära och konfliktsituationer.

Sveriges aktiva roll och agerande i UNFPA:s styrelse samt dialog med företrädare för organisationen har utgjort en möjlighet för Sverige att löpande bedöma och påverka UNFPA:s arbete vad gäller såväl inriktning som utformning och genomförande av program.

Sverige har arbetat med att säkerställa att UNFPA tar sig an hela SRHR-agendan inklusive abortfrågorna. Efter bland annat svenska insatser omformulerades UNFPA:s kommunikationsstrategi till att omfatta arbete med sexuella rättigheter och sexuell hälsa.

Sverige har också särskilt verkat för att förbättra den strukturerade finansieringsdialogen, inte minst genom formatet för denna och att göra budgetpresentationerna mer lättillgängliga och anpassade till den strategiska planens olika resultatområden. Sverige har även lyft fram behoven av att UNFPA tydligare följer upp bristande ledarskap, särskilt på landnivå, samt inrättar mekanismer för att säkra kvalitet och resultat.

Sverige ger stöd till UNFPA:s tematiska fond för att förbättra mödra- och barnhälsa. Genom att stärka länders egna hälsosystem är målet att säkerställa kvinnors och barns hälsa, överlevnad och rättigheter. Enligt UNFPA har finansieringen för mödrahälsa generellt minskat och därför är Sveriges stöd på området oerhört viktigt och en förutsättning för fondens fortsatta arbete.

År 2018 uppgick det svenska kärnstödet till 739 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 503 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

UNFPA:s arbete har ökat tillgången till rättvis och kvalitativ mödra- och barnhälsovård i 39 av de länder som har högst mödra- och barndödlighet. Bland annat uppskattar UNFPA att man förhindrat att uppskattningsvis 119 000 kvinnor dött i samband med en graviditet eller förlossning sedan 2008. Den tematiska fonden har möjliggjort att 550 barnmorskeskolor och utbildningsinstitut har stärkts fram till 2017. Därigenom har 85 000 barnmorskor utbildats och dessa tillhandahåller nu hälsofrämjande insatser och mödra- och barnhälsovård av god kvalitet i länder där det behövs som mest.

UNFPA är också en viktig partner för Sverige inom det bilaterala biståndet, t.ex. i genomförandet av den regionala Syrienstrategin. Detta stöd bidrar till att motverka könsrelaterat våld samt tillhandahålla SRHR-tjänster i Syrien, Jordanien, Libanon och Turkiet inom ramen för UNFPA:s största humanitära program globalt sett. UNFPA har lyckats bygga operationell kapacitet hos sina 32 genomförande partner, men utmaningar finns kring uthållig kapacitet och insatsen bedöms inte stärka de nationella och lokala systemen i tillräcklig grad. I det regionala samarbetet med UNFPA i södra Afrika bedriver Sverige dialog om könsnormer och jämställdhet.

Sida följer årligen upp UNFPA:s operativa arbete på landsnivå genom enkäter till berörda svenska ambassader. Vad gäller policyarbete bedöms UNFPA arbeta i linje med den strategiska planen för 2018–2021 men flera

respondenter uppfattar att UNFPA har låg profil eller inte arbetar särskilt strategiskt med abort. UNFPA uppfattas som en kompetent humanitär aktör och dess organisatoriska kapacitet upplevs öka. UNFPA upplevs också som en uppskattad partner till värdländernas regeringar, men ett närmare samarbete mellan övriga berörda FN-organ behövs och UNFPA bör, enligt de svarande, samarbeta närmare det civila samhället i påverkansfrågor.

Exempel på resultat av svenskt multi-bi-stöd: UNFPA m.fl.

Inom det regionala samarbetet för SRHR i Afrika söder om Sahara finns två omfattande stöd till UNFPA. Programmet ”2gether 4 SRHR” bidrar till att samla SRHR-kompetens genom ett samarbete mellan UNAIDS, UNFPA, Unicef och WHO, på regional och nationell nivå. Programmet har bidragit till att det regionala organet Southern African Development Community utvecklat en SRHR-strategi för hela regionen, vilket är ett viktigt steg mot mer progressiva policyer och lagstiftning. Respektive organisation bidrar med sina styrkor och mandat och programmet, som Sida medverkat till att utforma, är ett bra exempel på principen om ”One UN”.

Sidas samarbete med UNFPA i Bangladesh syftar till att stödja regeringen att genomföra, upprätthålla och stärka mödravården i landet, med fokus på fem distrikt. Särskilda resurser är avsatta för stöd till folkgruppen rohingya och värdbefolkningen i Cox Bazar. Resultaten är framför allt förstärkt utbildning av, och mentorskap för barnmorskor. UNFPA bedöms vara en mycket relevant och kunnig aktör i Bangladesh. Organisationen bedriver ett aktivt påverkansarbete gentemot regeringen vilket dock bedöms kunna intensifieras. Inom ramen för Rohingya-krisen har UNFPA visat sig vara en kompetent humanitär aktör för att leverera SRHR-tjänster, inklusive arbete med könsrelaterat våld och abortrelaterad vård.

Sida stöder vidare ett regionalt program mot könsstympning som genomförs av UNFPA och Unicef. Samarbetet fungerar väl och UNFPA har väl fungerande rutiner. Under programmets andra fas har cirka 8 900 samhällen i 16 länder aktivt tagit avstånd från könsstympning av flickor och kvinnor genom offentliga deklARATIONER. Det regionala policyramverket mot kvinnlig könsstympning har stärkts genom samarbete med Afrikanska unionen (AU), Arab League, Panafrikanska parlamentet samt organisationen Economic Community of West African States. År 2018 hölls t.ex. en högnivåkonferens kring könsstympning inom AU med tekniskt stöd av FN-programmet som resulterade i att AU:s statschefer enades om ett gemensamt åtagande mot könsstympning. Det finns dock risker med insatsens komplexitet, det stora antal partner i många länder samt de begränsningar som avtalsmodellen innebär bland annat vad gäller ansvarsutkrävande.

6 Tema: Utbildning

Stora landvinningar har gjorts på utbildningsområdet globalt. Fler barn går i skolan än tidigare och könsbaserade skillnader har minskat markant på alla utbildningsnivåer. Nio av tio barn från utvecklingsländer var 2015 inskrivna i skolan, nästan lika många flickor som pojkar, men många tvingas hoppa av skolan, särskilt flickor. I 32 länder, merparten i Afrika söder om Sahara, befaras minst 20 procent inte fullfölja grundskolan. Totalt cirka 262 miljoner barn och ungdomar uppskattas vara utan skolgång, varav 64 miljoner i grundskolan. Mer än hälften av dessa finns i Afrika söder om Sahara där antalet barn i skolåldern växer snabbare än i andra regioner. Färre flickor än pojkar går i skolan, speciellt på högre stadier i grundskolan och på gymnasiet, och barn med funktionsnedsättning har ofta sämre tillgång till utbildning. Till det ska läggas att det finns cirka 760 miljoner vuxna som inte är läs- och skrivkunniga, varav två tredjedelar är kvinnor.

Antalet flyktingar har under senare år legat på historiskt höga nivåer och bara 61 procent av flyktingbarnen får möjlighet att gå i grundskola, 23 procent i gymnasiet och 1 procent i högre utbildning. Långvariga kriser och konflikter riskerar att lämna en hel generation utan utbildning med förödande konsekvenser.

Att gå i skolan är inte en garanti för lärande bland annat eftersom kvaliteten på utbildningen sviktar. Det bedöms att cirka 387 miljoner (57 procent) av eleverna i grundskoleålder inte uppfyller den lägsta nivån för läsförmåga, 87 procent för Afrika söder om Sahara. Bristande kvalitet i utbildningssystemen medför att många barn inte heller får möjlighet att fullfölja grundskolan. Barnäktenskap, tidiga graviditeter och familjeansvar gör också att många flickor nekas rätten till utbildning.

Regeringen har en helhetssyn på lärande med fokus på att stärka nationella utbildningssystem, inklusive lärarutbildning, från förskola genom hela livet. Sverige ska framför allt bidra till att alla barn ska kunna fullgöra en avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet. Stor vikt läggs på utbildning i konflikt- och postkonfliktsituationer och i humanitära kriser samt på flickors och kvinnors utbildning.

Det multilaterala systemet har en viktig roll i att mobilisera internationellt politiskt stöd för gemensamma mål och att stärka länders utbildningssystem, med ett normativt mandat och direkta insatser. Globalt står multilaterala organisationer för en tredjedel av det totala biståndet till grundläggande utbildning, en andel som varit relativt konstant de senaste femton åren. 60 procent av Sidas stöd till utbildning kanaliseras genom multilaterala organisationer. Genom nära samverkan med departement, myndigheter, bilaterala givare och andra aktörer har ofta multilaterala organisationer en viktig roll i att stödja koordinering, utformning och uppföljning av utbildningssystemen. Multilaterala organisationer är också viktiga för normativt arbete kring ”motvindsfrågor”, t.ex. att få sex- och samlevnadsundervisning att utgöra en integrerad del av undervisningen.

Sveriges stöd till global utbildning omfattar multi-bi, regionalt och globalt stöd. De viktigaste organisationerna för svenskt stöd är Unesco,

6.1 FN:s organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation (Unesco)

Organisationens mål och mandat

Unescos övergripande uppdrag är att bidra till fredsbyggande, fattigdomsbekämpning, hållbar utveckling och interkulturell dialog genom samarbete mellan medlemsländerna. Det är en kunskapsorganisation med ett normativt och standardsättande uppdrag som verkar för genomförandet av Agenda 2030 med särskilt ansvar för att samordna och stödja medlemsländernas arbete i genomförandet av mål 4 (God utbildning för alla). Unesco verkar för perspektivet att utbildning är en mänsklig rättighet som främjar demokratiska värden.

Målet för Unescos arbete inom utbildning är att stötta medlemsländer att utveckla utbildningssystem för att främja kvalitativ, inkluderande utbildning och livslångt lärande för alla.

Svenskt engagemang

Utifrån den svenska organisationsstrategin 2018–2020 ska Unescos arbete inom utbildning präglas av en helhetssyn på lärande som kännetecknas av en likvärdig och inkluderande utbildning samt livslångt lärande med tydligt jämställdhetsfokus.

Sverige ska verka för att Unesco stärker sin kapacitet att samordna och stödja medlemsländer i genomförandet av mål 4 i Agenda 2030. Sverige ska även verka för att Unescos årliga Global Education Monitoring Report, för uppföljning av det globala utbildningsmålet, bibehåller sin funktion som globalt normativt verktyg. Därtill att Unesco fortsätter att utveckla sitt arbete med sex- och samlevnadsundervisning och SRHR inom utbildningsområdet.

Unesco är en viktig partner för en rad svenska myndigheter och organisationer och samordning mellan dessa är viktig. Arbetet koordineras till stor del genom Svenska Unescorådet i Stockholm, samt Sveriges permanenta delegation vid OECD och Unesco i Paris. Påverkansarbetet stärks genom ett nära nordiskt samarbete.

En viktig övergripande prioritet för Sverige har varit att stärka Unescos interna och externa jämställdhetsarbete. Unesco har arbetat konsekvent med ett rättighetsperspektiv inom utbildning. Detta återspeglas i den senaste MOPAN-bedömningen, där utbildning konstateras vara Unescos starkaste område, och där arbetet för stärkt jämställdhet till stor del kan härledas till Sveriges insatser på området.

Sidas stöd till Unescos utbildningsprogram är icke-öronmärkt med avsikt att organisationen ska fortsätta att kunna vara en ledande kraft för Agenda 2030, i utvecklingen av det normativa arbetet, samt för säkerställande av internationellt jämförbar statistik för uppföljning av det globala utbildningsmålet. På grund av begränsad tillgång till kärnstöd har Unesco tenderat att arbeta projektdrivet. Sverige har de senaste åren varit

pådrivande för ett integrerat budgetramverk och strukturerade finansieringsdialoger inom Unesco, som nu har etablerats. Unesco har uppskattat Sveriges position och har som ett direkt resultat av denna dialog inriktat sig på en mer långsiktig planering och finansiering. Organisationen har anammat en övergripande, resultatbaserad programmering och planeringsstruktur som grund för sitt arbete. Sverige har uppmuntrat andra givare att stödja Unescos redan existerande planer och strategier vilket resulterat i att verksamheten fokuserats och effektiviserats.

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till Unesco till 18 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 309 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

Unescos arbete är i huvudsak av normativ karaktär. Det utförs genom rekommendationer och konventioner, dialog samt genom kapacitetsuppbyggnad. En av Unescos styrkor är också att vara en ”convening power” med förmåga att föra samman länder, internationella organisationer, civilsamhällesorganisationer och andra aktörer inom utbildningsområdet. Genom Unescos program för kapacitetsbyggnad inom utbildning har 460 000 ungdomar fått utbildning, mer än 16 000 lärare utbildats i att använda jämställdhetsperspektiv i undervisningen och 2 200 regeringstjänstemän utbildats i datainsamling och uppföljning av resultat.

Vidare publicerar Unesco flera vägledningar och statistiska rapporter, framför allt Global Education Monitoring Report för uppföljning av det Globala målet 4 och en handbok i hur man förebygger rasism och antisemitism genom utbildning.

Unescos arbete med sex- och samlevnadsundervisning har stärkts och bland annat omfattat framtagande och spridning av tekniska riktlinjer inom detta område i samarbete med UNAIDS, UNFPA, Unicef, UN Women och WHO. I Afrika har 36 länder påbörjat integrering av dessa i sina läro- och utbildningsplaner. Sverige har här varit pådrivande.

Svenskt stöd har vidare bidragit till att tusentals ungdomar nåtts av it-baserade eller icke-formella utbildningsprogram, med fokus på funktionell läskunnighet och tekniska och yrkesmässiga färdigheter samt att 52 000 unga afghaner (64 procent kvinnor) under läsåret 2017–2018 lärt sig läsa och skriva. Inom ramen för hela Unescos program har över 200 000 afghaner lärt sig läsa och skriva under läsåret 2017–2018.

Sida bidrar, genom Unesco, till ett regionalt program i södra Afrika för att stärka barns och ungdomars hälsa i utbildningssektorn med fokus på SRHR. Programmet har bidragit till större acceptans i regionen för sex- och samlevnadsundervisning. Sida har i detta varit instrumentell i att verka för ett bättre samarbete mellan olika FN-organisationer som UNAIDS, Unicef, UNFPA och WHO.

Sida har kompletterat det regionala stödet med ett bilateralt stöd i Zambia med liknande fokus. Samarbetet har pågått sedan 2013 och bland annat bidragit till att utbildningsministeriet i Zambia kunnat införa åldersanpassad sex- och samlevnadsundervisning som en del av läroplanen i samtliga skolor. En utvärdering visade att Unesco varit framgångsrikt i att uppnå sina mål och att Zambia var ett föredöme i regionen när det gäller införandet av sex- och samlevnadsundervisning i skolor.

6.2 FN:s barnfond (Unicef)

Organisationens mål och mandat

Unicef har ett globalt mandat att försvara barns rättigheter, tillgodose deras grundläggande behov och utöka deras möjligheter att nå sin fulla potential. Organisationen vägläds av FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och arbetar med att stärka medlemsstaternas förmåga att uppfylla sina förpliktelser gentemot barn, såsom de fastställs i konventionen.

Unicefs förväntade resultat på utbildningsområdet, som framför allt återfinns under målområde 2 i organisationens resultatramverk (att varje barn får lära sig), klargör att Unicef ska arbeta för utvecklingen av inkluderande nationella utbildningssystem samt för att säkerställa barns tillgång och tillgänglighet till såväl grundskole- som gymnasieutbildning, med särskilt fokus på flickors skolgång.

Svenskt engagemang

Utbildning är tillsammans med skydd av barn, jämlik hälsa samt barnets rättigheter och rättighetsperspektivet ett av fyra tematiska områden i den svenska organisationsstrategin för Unicef. På utbildningsområdet ska Sverige verka för en helhetssyn på lärande med fokus på nationella utbildningssystem samt att barns rätt till utbildning tillgodoses. Sverige ska bland annat bidra till att alla flickor och pojkar ska kunna fullgöra en helt avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet.

Sverige var 2016–2017, och är 2019–2020, medlem i Unicefs styrelse. Sveriges aktiva roll och agerande i Unicefs styrelse, samt dialog med företrädare för organisationen, har utgjort en möjlighet för Sverige att löpande kunna bedöma och påverka Unicefs arbete vad gäller såväl inriktning som utformning och genomförande av program.

Svenskt påverkansarbete på utbildningsområdet har haft fokus på att säkerställa samtliga barns och ungdomars tillgång till en jämlik utbildning. Sverige har tagit varje tillfälle att påpeka vikten av att Unicef levererar på sitt normativa mandat med en tydlig utgångspunkt från ett rättighetsperspektiv. Sverige har bland annat verkat för att Unicef tillgodoser ungdomars behov av, och rätt till, SRHR. Utbildning kopplat till SRHR, sex- och samlevnadsundervisning, funktionsnedsättning och migration är exempel på frågor där Sverige varit ledande.

Vidare har svenskt påverkansarbete haft särskilt genomslag i Unicefs strategiska plan 2018–2021, bland annat i form av ett ökat fokus på ungdomar och flickor samt jämställdhetsfrågor. Detta inkluderar arbete kring barnäktenskap, tonårsgraviditeter och menshygien men även särskilda utbildningsrelaterade frågor såsom tillgång till gymnasieutbildning och integrering av sex- och samlevnadsundervisning i utbildningen.

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till Unicef till 780 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 1 500 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

På utbildningsområdet arbetar Unicef främst med att stärka länders utbildningssystem, angripa ojämlikheter i tillgång till utbildning och lärande, förbättra möjligheter till utbildning i tidig ålder och förbättra möjligheter till praktiskt lärande för ungdomar samt erbjuda utbildning i konflikt- och postkonfliktsituationer samt humanitära kriser.

Unicef arbetade under 2018 med utbildning i 144 länder, med målet att nå de mest utsatta barnen. Unicefs verksamhet möjliggjorde att närmare 12 miljoner barn, inklusive barn i humanitära situationer, som inte går i skolan, fick tillgång till utbildning, att över 11 miljoner barn fick tillgång till individuella utbildningsmaterial och att 2 miljoner barn deltog i praktiska utbildningsprogram. Ytterligare 6,9 miljoner barn fick tillgång till undervisning i konflikt- och postkonfliktsituationer samt humanitära kriser. Unicef har även utbildat och ökat kompetensen vid 56 000 skolor och lokalsamhällen inom områden såsom förvaltning, planering, skolhälsa och hygien samt pedagogik för barn med funktionsnedsättning.

Unicef bedömer att 35 procent av de länder där det är verksamt bedöms ha effektiva utbildningssystem för att uppnå läranderesultat, en ökning från 24 procent år 2016 som Unicef bidragit till. Andelen länder med en lag eller policy som slår fast alla barns rätt till utbildning uppgår till 90 procent. Andelen länder som integrerar praktiska inslag i nationella utbildnings- och träningsprogram har ökat till 16 procent.

Unicef har fått en växande betydelse vad gäller barns tillgång till utbildning i konflikt- och postkonfliktsituationer samt humanitära kriser, bland annat genom att organisationen inhyser sekretariatet för fonden ECW (se avsnitt 6.5).

Organisationens mål och mandat

Världsbanksgruppens mål på utbildningsområdet är att säkerställa utbildning och skolgång för alla barn. Detta är ett led i bankens uppfyllande av Agenda 2030 och det Globala målet 4 (God utbildning för alla). Världsbanksgruppens verksamhet inom utbildning har fem fokusområden:

- utbildning i tidig ålder,
- lärare,
- förbättrad förvaltningskapacitet,
- högre utbildning, samt
- kompetensutveckling.

Därtill finns fem tvärgående teman som spänner över samtliga fem fokusområden:

- flickors utbildning,
- nya teknologier,
- mätning och data,
- inkluderande utbildning, samt
- utbildning i sviktande och konflikttrabbade kontexter.

Världsbanksgruppen är i dagsläget den största finansiären av utbildning i utvecklingsländer och bidrog under 2018 med 4,5 miljarder dollar i stöd till utbildningsprogram.

Utbildning är en central del av IDA:s verksamhet, med anledning av dess den positiva påverkan på bland annat jämställdhet, freds- och statsbyggande och minskad fattigdom.

Svenskt engagemang

Som ägare i banken bidrar Sverige såväl finansiellt som icke-finansiellt till Världsbanksgruppens arbete inom utbildning. Finansiellt bidrar Sverige genom att köpa kapitalandelar i banken, ge kärnstöd till IDA och bidra till Världsbanksgruppens samfinansieringsfonder. Icke-finansiellt bidrar Sverige genom policypåverkan i styrelsearbetet och via bilaterala kontakter.

Sverige har verkat för ett inkluderande och tvärgående synsätt i IDA:s verksamhet, där utbildning ses som en central komponent för framsteg på jämställdhetsområdet, i arbetet att främja inkluderande tillväxt, för att minska konfliktrisker samt för att främja god samhällsstyrning.

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till Världsbanksgruppen till 2 495 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 1 624 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

Genom insatser på utbildningsområdet har Världsbanksgruppen bidragit till förbättrad utbildning i mer än 80 länder. Drygt 6 miljoner elever

beräknas ha omfattats av stöd från Världsbanken mellan 2015 och 2017, och t.o.m. 2017 beräknas knappt 20 miljoner elever globalt ha omfattats av kunskapsbedömningar.

Tack vare stöd från Världsbanken fick 2017 över en miljon lärare kompetensutveckling, varav drygt en halv miljon i låginkomstländer. Bidrag och förmånliga lån från banken finansierade 2018 bland annat 117 miljoner böcker för skolelever i Etiopien och stöd till utbildning av över 300 000 grundskole- och gymnasielärare i landet. I Indien resulterade Världsbankens biståndsinsatser för flickors utbildning i att 3 600 skolor numera bedriver utbildning för 400 000 flickor i åldern 10 till 14 år. Vidare gav banken ekonomiskt stöd till ett utbildningsprogram i Pakistan som ökade skolinskrivningen i provinsen Punjab från 11,3 till 12,3 miljoner elever.

6.4 Global Partnership for Education (GPE)

Organisationens mål och mandat

GPE inrättades 2002 som ett partnerskap för att stärka samarbetsländerns förmåga att erbjuda inkluderande och kvalitativ utbildning. Partnerskapet samlar i dag 67 låginkomstländer och lägre medelinkomstländer, ett 30-tal bilaterala, regionala och multilaterala givare och organisationer, det civila samhället, lärarorganisationer, den privata sektorn, stiftelser, m.fl. med fokus på att accelerera uppfyllandet av mål 4 (God utbildning för alla). GPE är den enda fonden och det enda partnerskapet med specifik inriktning på stöd till utbildning i utvecklingsländer för att stärka utbildningssystem, framför allt för grundläggande utbildning. Huvuddelen av GPE:s samarbetsländer finns i Afrika söder om Sahara med en växande andel fragila stater och konfliktdrabbade länder, till vilka cirka 60 procent av GPE:s resurser fördelas. GPE:s strategiska plan för 2016–2020 specificerar tre mål:

- förbättrade och mer likvärdiga resultat hos elever genom kvalitet i undervisning och lärande,
- förbättrad likvärdighet, jämställdhet, och inkludering för alla genom livslångt lärande som riktar sig till de fattigaste och mest marginaliserade, samt
- effektiva och ändamålsenliga utbildningssystem som levererar jämställd utbildning för alla.

Svenskt engagemang

Stödet till GPE genomförs inom ramen för strategin för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar social utveckling (2018–2022) där ett av två målområden är förbättrad, likvärdig, inkluderande och jämställd utbildning för alla med fokus på att stärka nationella utbildningssystem.

Inom GPE har Sverige främst varit drivande i att öka landsfokus och nationellt ägarskap samt varit ledande i att utveckla fondens jämställdhetspolicy. Sverige lyfter regelbundet fram rätten till utbildning

och att inte lämna någon utanför, såsom barn med funktionsnedsättning eller migranter. Skr. 2019/20:91

Sverige har över tid bidragit med totalt 3,4 miljarder kronor till GPE vilket gör fonden till Sidas största mottagare av stöd till utbildningssektorn. År 2018 uppgick multi-bi-stödet för GPE till 300 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

GPE har över tid investerat mer än 5,3 miljarder US-dollar i drygt 60 samarbetsländer, varav 75 procent med fokus på de fattigaste länderna. I syfte att säkra det nationella ägarskapet utarbetas ansökningar till GPE-sekretariatet för genomförande av utbildningsplaner av ett lands utbildningsministerium. För varje stöd utser GPE en s.k. ”grant agent” som ansvarar för utbetalningar och uppföljning av GPE:s beviljade bidrag till ett land. GPE får administrativt stöd från Världsbanken som är värd för GPE:s sekretariat i Washington D.C. och förvaltare till fonden. Banken agerar också som ”grant agent” i ett stort antal samarbetsländer. Sverige har nyligen blivit omvalt för en andra period som GPE ”grant agent” för Tanzania inklusive Zanzibar.

Bidrag från GPE möjliggjorde stöd till 22,2 miljoner elever under 2018. Antalet elever som går ut grundskolan i GPE:s samarbetsländer ökar men alltför många barn, ett av fem, går fortfarande inte i skolan. Fördelningen mellan flickor och pojkar har förbättrats, dock med fortsatt ojämn fördelning på gymnasienivå. Stora skillnader kvarstår men minskar något mellan fattiga och rika och mellan stad och landsbygd.

Två tredjedelar av GPE:s partnerländer har ökat sin nationella utbildningsbudget och avsätter 20 procent eller mer av sin nationella statsbudget till utbildning, en ökning jämfört med angivna indikatorer. GPE konstaterar dock att alltför många barn och unga inte lyckas uppnå grundläggande färdigheter. Nära hälften av antalet elever som går ut grundskolan har inte tillgodogjort sig grundläggande matematik och mer än en tredjedel har svårigheter med läsning.

I en MOPAN-bedömning 2018 beskrevs GPE som en global ledare inom utbildningssektorn med en väl fungerande modell och starkt rykte för policyarbete och utbildningsutveckling, och med en särskilt viktig roll att stärka länders utbildningssystem. Fondens fokus på fragila stater och länder i konflikt visade tydliga resultat.

Förbättringsområden omfattade bland annat att tydliggöra orsakssamband mellan insatser för att stärka nationella utbildningssystem och förväntade effekter för barn som slutliga förmånstagare. Det finns också begränsad tillgång till data, bland annat från samarbetsländer, för uppföljning av resultat. Det var, enligt MOPAN, inte heller helt klart huruvida GPE enbart är en finansieringsinstitution eller om den har eller ska ha en utökad roll för t.ex. forskning och kunskapsgenerering.

Exempel på GPE på landnivå: Tanzania och Etiopien

GPE stöder Tanzania inklusive Zanzibars regering i dess arbete att fånga upp barn med särskilda behov, göra skolsystemet mer inkluderande och bidra till läromedel och lärarkompetens. För 2018 rapporterades bidraget bland annat ha resulterat i att samtliga statliga skolor i Tanzania har bättre

tillgång till läromedel (1 bok som delas av 3 barn från förskola till årskurs 4), och att närmare 3 000 lärare har kompetensutvecklats för att identifiera barn med särskilda behov. En viktig del i arbetet har varit att säkerställa tillgång till relevant material i form av maskiner för punktskrift och läroböcker med stor text samt undervisning i mindre grupper.

I Etiopien har stöd från bland annat GPE bidragit till att t.ex. antalet barn i grundskolan ökade från 50 procent 2014 till 85 procent 2019. Teacher and Education Leaders Development Program syftar till att öka andelen kvinnor i ledande positioner inom skolsystemet och därmed främja jämlikhet samt att ge unga flickor en kvinnlig förebild i skolan och på så sätt öka incitamenten för fortsatt utbildning.

6.5 Education Cannot Wait (ECW)

Organisationens mål och mandat

Education Cannot Wait (ECW) är en relativt ny global fond, vars sekretariat är placerat inom Unicef, som syftar till att öka tillgång till utbildning och lärande för barn och ungdomar i konflikt och krissituationer. Förutom att öka finansiella resurser för utbildning i dessa kontexter är målet att förändra hur utbildning prioriteras och hanteras i gränslandet mellan humanitärt bistånd och långsiktigt utvecklingssamarbete. Genom påverkansarbete sätter fonden press på både det humanitära biståndet och det långsiktiga utvecklingssamarbetet, givarsamfundet och den privata sektorn för att utbildning ska prioriteras högre inom den humanitära agendan och hanteras mer effektivt och gemensamt.

ECW:s övergripande mål är att till 2021 ha nått 8 miljoner flickor, pojkar och ungdomar, som tillhör utsatta grupper och lever i krissituationer, med insatser som förbättrar deras möjligheter att lära och ta till sig kunskap och därmed öka deras välbefinnande och anställbarhet. Detta görs genom att

- inspirera till ökat politiskt engagemang så att utbildning ges hög prioritet i krissituationer av både regeringar och finansiärer,
- generera ökad finansiering för utbildning i kris- och konfliktsituationer,
- bidra till ökad gemensam planering och genomförande av utbildningsinsatser i kris- och konfliktsituationer,
- stärka lokal och global kapacitet, samt
- förbättra ansvarsskyldighet genom att utveckla och dela kunskap samt att bidra till ökad insamling och analys av data.

Svenskt engagemang

Enligt policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd ska Sverige särskilt uppmärksamma utbildningens betydelse och roll i konflikt- och postkonfliktsituationer samt i humanitära kriser. Det icke-öronmärkta stödet till ECW möjliggör att medel snabbt görs tillgängliga för att möta utbildningsbehov vid nyligen uppkomna eller försummade krissituationer i linje med prioriteringar i ECW:s strategiska

plan (2018–2021). Förutom det globala stödet till ECW ger Sida även ett särskilt bidrag till ECW:s fleråriga landprogram för Afghanistan. Skr. 2019/20:91

Under 2018 bidrog Sida med sakkunskap i framtagandet av ECW:s jämställdhetsstrategi (2018–2021) och tillhörande genomförandeplan. Strategin kommer att följas upp i dialogen med ECW för att säkerställa att jämställdhetsfrågorna får genomslag. Sida har även varit drivande i att stärka kopplingen mellan humanitärt bistånd och det långsiktiga utvecklingssamarbete där utgångspunkten för ECW:s stöd måste vara tydligt kopplad till båda för att uppnå hållbarhet. Sida har också tagit upp frågor om att stärka nationellt ägarskap, att samordna med andra utbildningsinitiativ på landsnivå samt att styrningsfunktioner måste förtydligas och förenklas för att effektivisera styrelsearbetet.

År 2018 uppgick det svenska stödet till ECW till totalt 90 miljoner kronor varav 30 miljoner kronor var öronmärkta för Afghanistan.

Verksamhet och resultat

ECW genomför inte utbildningsprogram utan mobiliserar finansiering och politiskt stöd för genomförande av program som tagits fram gemensamt av aktörer inom det humanitära biståndet och det långsiktiga utvecklingssamarbetet. Sedan ECW startade 2016 har 333,5 miljoner US-dollar mobiliserats till fonden.

År 2018 var präglad av stark expansion för ECW. Totalt fick 19 länder stöd för att kunna fortsätta utbildningsinsatser för barn och ungdomar i situationer av konflikt, postkonflikt eller annan typ av kris. Fleråriga program för ökad motståndskraft finns nu i fyra länder: Afghanistan, Bangladesh, Centralafrikanska republiken och Uganda. Under året har 1,1 miljoner barn kunnat gå i skolan tack vare stöd från ECW, varav nästan hälften flickor och 47 procent flyktingar eller internflyktingar. 360 000 barn har getts informell utbildning utanför den vanliga skolmiljön. Över 20 000 lärare har fått vidareutbildning varav 44 procent kvinnor. I över hälften av länderna har insatserna omfattat stöd på flera nivåer från förskola genom alla stadier i grundskolan. ECW:s stöd i Jemen har nått ytterligare 1,3 miljoner barn. Totalt har 2 800 klassrum byggts eller renoverats under året där ökad säkerhet har varit ett särskilt fokus.

Genom dialog både på global nivå och i länderna, bland annat i Uganda och Bangladesh, har ECW bidragit till att utbildningsplaner och insatser ska omfatta både flyktingbarn och barn boende i värdlandet.

Exempel på resultat av multi-bi-stöd till ECW

En viktig del i ECW:s arbete är att inkludera jämställdhet och jämlikhet i utbildningsprogrammen, särskilt för utsatta grupper såsom internflyktingar, flickor med funktionsnedsättning eller föräldralösa barn. I Somalia stöder ECW ett program för internflyktingar som syftar till att öka antalet kvinnliga lärare. Genom att tillsätta fler kvinnor i beslutsfattande positioner inom utbildningskommittéer, och erbjuda mentorstöd för kvinnor som är intresserade av undervisning, har andelen kvinnliga lärare i de områden som medverkat i programmet ökat.

Den pågående konflikten i Jemen, som resulterat i sönderfall av landets ekonomi och infrastruktur, har också till stora delar raserat skolväsendet. För att möjliggöra examen har ECW gett stöd till utbildningssektorn för genomförande av slutexamen för årskurs 9 och 12.

7 Tema: Ekonomisk utveckling

Den sedan 20 år relativt höga ekonomiska tillväxten i många låg- och medelinkomstländer har inte i motsvarande grad lett till en minskad fattigdom, framför allt inte i Afrika söder om Sahara. Det finns en hög och växande ojämlikhet. Ungefär hälften av världens befolkning lever på cirka två US-dollar per dag. En öppen världshandel ifrågasätts allt oftare och protektionismen ökar. Det globala lantbruket står inför många utmaningar i relation till ökande befolkningar, försämrade odlingsförutsättningar på grund av klimatförändringar och försämrade ekosystem. Det har skett en ökning av våld mot människorättsaktivister, inklusive de som fokuserar på naturresurs och markrättighetsfrågor. Den globala arbetslösheten låg 2017 på 5,7 procent. Globalt ökar tillgången till informations- och kommunikationstjänster men gapet mellan könen är fortsatt stort.

Ett återkommande mönster är att kvinnor och flickor diskrimineras och har färre möjligheter och sämre villkor än män och pojkar genom hela livet. Lagstiftningen ser olika ut för kvinnor och män i flera länder och kvinnor. Flickor utför huvuddelen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnors löner är generellt sett också lägre än mäns och äldre kvinnor har ofta en sämre ekonomisk situation än män och är mer beroende av anhöriga för sitt livsuppehälle.

Utvecklingsländers andel av världshandeln har överlag haft en stadig tillväxt och var 43 procent år 2017 men de minst utvecklade ländernas andel av världshandeln är dock fortfarande under 1 procent.

För att bidra till en mer inkluderande hållbar ekonomisk utveckling vill regeringen stärka kapaciteten i utvecklingsländer att dra nytta av en fri och rättvis handel och på så sätt främja dessa länders integration och delaktighet i världsekonomin. Regeringen vill även bidra till en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi med giftfria kretslopp samt till en fossilfri framtid där investeringar och beroenden av fossila energikällor upphör. Sverige ska även stödja hållbar försörjning och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och uppbyggnad av sociala trygghetssystem. Privatsektorsutveckling, stöd till hållbara

investeringar och innovation är centralt. Digitaliseringens potential ska tillvaratas och Sverige avser att stärka arbetet med innovativa finansieringsformer. Utvecklingssamarbetet ska främja kvinnors ekonomiska egenmakt som en viktig drivkraft för ekonomisk tillväxt samt tillvarata migrationens positiva effekter. Korruption ska motverkas.

Regeringen arbetar med och ger stöd till en bredd av multilaterala organisationer för att uppnå de många målsättningar som finns på området. De mest tongivande organisationerna är Världsbanksgruppen, AfDB, UNDP och WTO med Enhanced Integrated Framework (EIF), Standards and Trade Development Facility (STDF) och International Trade Centre (ITC). Deras arbete beskrivs mer ingående nedan. Andra multilaterala organisationer som Sverige har arbetat med på handelsområdet är International Institute for Sustainable Development (IISD) och FN:s konferens för handel och utveckling (Unctad).

Genom deltagande i multilaterala organisationer påverkar Sverige den globala policyutvecklingen. Genom t.ex. Världsbanksgruppen och de regionala utvecklingsbankerna kan låg- och medelinkomstländer få tillgång till lån och garantier. Genom multilaterala organisationer, såsom UNDP, kan länder få tekniskt stöd inom olika områden och sektorer.

Genom stöd till t.ex. AsDB, Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) samt IFAD verkar Sverige för en hållbar inkluderande ekonomisk tillväxt med fokus på fattiga människors deltagande i tillväxtprocesser. Inom AsDB och IDB driver Sverige bland annat kvinnors ekonomiska egenmakt. Genom stöd till UN Women stöder Sverige bland annat kvinnliga entreprenörer samt kvinnors tillgång till finansiella tjänster.

Genom globala programstöd till FAO stöder Sverige livsmedelsförsörjning, lantbruk och fiske.

Sverige verkar genom multilaterala organisationer såsom ILO för att förbättra social dialog. OECD är värdorganisation för initiativet ”Global Deal” för anständiga arbetstillfällen och inkluderande tillväxt.

Globala regler på arbetsmarknaden är viktigt för att säkra mänskliga rättigheter i arbetslivet men också för att främja en fri och rättvis handel. En central del av ILO:s verksamhet är normgivning och övervakning av att antagna konventioner respekteras. Sverige har verkat för att ILO:s medlemsländer ratificerar organisationens åtta grundläggande konventioner, de så kallade kärnkonventionerna. Av ILO:s alla medlemsländer har 146 länder ratificerat alla kärnkonventioner, en ökning med fem länder jämfört med 2017. Under 2018 och 2019 har tio nya ratifikationer av kärnkonventioner registrerats.

7.1 Världsbanksgruppen

Organisationens mål och mandat

Det övergripande målet för Världsbanksgruppen är att bidra till en inkluderande ekonomisk utveckling och utrota fattigdom. I den strategi som Världsbanksgruppen antog 2013 formuleras två centrala delmål för att uppnå detta 1) utrota extrem fattigdom) och 2) att främja delat välstånd genom att arbeta för inkomstökning för de fattigaste 40 procenten i varje

utvecklingsland. Hållbar utveckling, klimat och jämställdhet är därtill tvärgående perspektiv i Världsbanksgruppens strategi och för bankens arbete inom ekonomisk tillväxt och utveckling.

Med den betoning som Världsbanken, och övriga multilaterala utvecklingsbanker, har på att främja ekonomisk utveckling i kombination med den finansiella kapacitet som organisationerna har spelar de en avgörande roll för att hjälpa utvecklingsländer att främja en hållbar och inkluderande ekonomisk utveckling.

Svenskt engagemang

En hållbar inkluderande ekonomisk utveckling är ett av fyra svenska prioriteringsområden i samarbetet med Världsbanksgruppen där Sverige bland annat verkar för att banken ska bidra till insatser som stärker förutsättningar för fattiga människor att på ett jämställt sätt delta i ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara tillväxtprocesser samt för att den ska främja ett investeringsvänligt klimat och bidra till skapandet av produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor.

Sverige har i sitt påverkansarbete konsekvent påpekat vikten av ett inkluderande synsätt i verksamheten. En inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling förutsätter ett integrerat jämställdhetsperspektiv tillsammans med ett miljö- och klimatperspektiv. Sida bedriver sedan 2019 ett pilotarbete för aktivt dialog- och påverkansarbete i Världsbankens jämställdhetsarbete. Detta innebär att jämställdhet lyfts som tvärfråga i samtliga delar av Sidas samarbete, och dialog med Världsbanksgruppen och jämställdhetsansvariga personer inom banken engageras i detta arbete. Vidare har Sverige i sitt påverkansarbete verkat för att Världsbanksgruppen ska allokera resurser för analys, förberedelser och uppföljning av hur verksamheten ska utformas för att nå de fattigaste och mest marginaliserade grupperna i samhället.

Ett resultat av påverkansarbete från Sverige och likasinnade är att sysselsättningsfrågor är en av fem tematiska prioriteringar för arbetet inom IDA, under programperioden 2017–2020, och att frågan kommer att fortsätta vara prioriterad under kommande påfyllnadperiod (2021–2023).

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till Världsbanksgruppen till 2 495 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 1 624 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

Världsbanksgruppen har bland annat möjliggjort program som ger de fattigaste och mest marginaliserade människorna ökad tillgång till infrastruktur i form av t.ex. transporter, ny eller förbättrad tillgång till elektricitet, utbildning och arbetsmarknadsåtgärder. Ökad betoning har lagts på jobbskapande givet den centrala roll som sysselsättning har för fattiga människors möjligheter att lyfta sig ur fattigdom.

Under 2017–2018 bidrog Världsbanksgruppens insatser bland annat till att en miljon småskaliga jordbrukare i Bangladesh fick en ökad marknadstillgång och att vägnätet i Afghanistan förbättrades vilket bidragit till att 2,7 miljoner arbetstillfällen skapats längs med dessa vägar. Insatserna omfattade även arbetskompetenshöjande program för 53 000 ungdomar i Elfenbenskusten. Totalt fick under andra halvan av 2017 och

första halvan av 2018 knappt två miljoner bönder i låginkomstländer, varav knappt fyrahundra tusen i sviktande stater, stöd för att förbättra jordbrukstekniker med sikte på ökad avkastning och ökade inkomster. Över fyrahundra tusen hektar jordbruksmark har också fått förbättrade bevattningssystem tack vare stöd från banken. Stöd till infrastruktur har under samma period bland annat lett till att knappt 6 000 km vägar i låginkomstländer byggts eller rustats upp, och att 6 gigawatt förnybar energi har installerats med stöd från Världsbanken.

Genom Världsbankens arbete med initiativet Women, Business and the LAW genomlystes 189 ekonomiers lagstiftning under 2017 och 2018 utifrån ett jämställdhetsperspektiv, med fokus på hur lagstiftningen påverkar kvinnors möjligheter till ekonomiskt deltagande. Resultaten har publicerats i återkommande rapporter och i en databas som utvecklats till viktiga verktyg för kunskap och påverkan för kvinnors möjlighet till ekonomiskt deltagande. Den senaste rapporten visar att 40 länder har genomfört 62 reformer för förbättrad jämställdhet och stärkt kvinnlig möjlighet till ekonomiskt deltagande sedan 2017.

Bankens stöd har också bidragit till att mobilisera över sex miljarder US-dollar av privata investeringar i låginkomstländer. Regeringen bedömer att sådant stöd har gett ett viktigt bidrag till en fortsatt ekonomisk tillväxt och minskning av fattigdom i låginkomstländer. Samtidigt påverkas utvecklingen av omvärldsfaktorer, som klimatförändringar, politisk utveckling, vilket gör det svårt att härleda tillväxt eller minskad fattigdom till enskilda insatser. I ljuset av en stor, och ökande, risk för negativa chocker är stöd som både kan bidra till ökad tillväxt, och öka motståndskraften, extra viktigt.

Exempel på resultat av svenskt multi-bi-stöd till Världsbanksgruppen

I Afghanistan hanterar Världsbanken en bred givargemensam fond, Afghanistan Reconstruction Trust Fund. Den har lyckats visa på goda resultat trots svåra omständigheter. Genom att landets egna samhällssystem används stärks det nationella ägarskapet av den verksamhet som fonden finansierar. Världsbanken i Afghanistan har kapacitet och expertis för att kunna engagera regeringen i en dialog om reformer. Många nödvändiga reformer och lagar har också genomförts. Exempel på resultat är att 295 000 jordbrukare har fått tillgång till bevattning, att 15 000 km landsbygdsvägar har byggts eller reparerats och att vaccinationsgraden bland den fattigaste femtedelen av barnen har stigit från 28 procent (2011) till 60 procent (2017).

I Mocambique samarbetar Sida med Världsbanken inom skogssektorn där insatser görs för att främja hållbart skogsbruk på lokal nivå och för att stärka skogsförvaltningen på nationell nivå. Världsbankens är en av få större givare inom sektorn. Banken har ett nära och konstruktivt samarbete med det berörda ministeriet. Ett tydligt resultat under 2018 var plantering av skog på en areal av 1 000 hektar.

Organisationens mål och mandat

Det övergripande målet för AfDB är att bidra till ekonomisk utveckling och sociala framsteg i Afrika. Bankens långsiktiga strategi för perioden 2013–2022 anger som mål: att främja inkluderande tillväxt i övergången till en grön ekonomi. Detta ska uppnås genom insatser på fem prioriterade områden:

- infrastruktur,
- regional integration,
- god samhällsstyrning,
- privatsektorutveckling, samt
- högre utbildning och yrkesutbildning.

Sviktande stater, jordbruksutveckling samt jämställdhet är tvärgående teman i strategin.

Svenskt engagemang

Genom sitt starka afrikanska ägarskap och sitt mandat att främja ekonomisk utveckling i den fattigaste världsdelen har AfDB hög relevans för regeringens biståndspolitiska mål att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Svenska prioriteringar är att stärka förutsättningarna för fattiga människor att delta i ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara tillväxtprocesser, att utveckla marknader och företagande samt att stärka länders anpassningsförmåga. Ett särskilt prioriterat område för svensk del är samarbete med bankens privatsektorutveckling till stöd för ekonomisk tillväxt.

Under 2018 och 2019 pågick förhandlingar i syfte att öka bankens finansiering. Sverige har varit aktivt i dessa och genom sitt påverkansarbete bland annat fått stort gehör för att bankens arbete inom inkluderande ekonomisk utveckling och tillväxt, klimat och jämställdhet ska förbättras. Svenskt påverkansarbete har bland annat bidragit till att AfDB ökat andelen förnybar energi i sin portfölj och även till att såväl klimat som jämställdhet genomgående ska integreras bättre i bankens ordinarie verksamhet.

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till AfDB (inklusive Afrikanska utvecklingsfonden) till 835 miljoner kronor och multi-bi-stöd till 50 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

Under 2018 finansierade AfDB insatser för drygt 6 miljarder US-dollar. Verksamheten har främjat afrikanska länders ekonomiska och sociala utveckling genom lån och gåvor till offentliga projekt samt lån och aktieinvesteringar till projekt inom privat sektor med fokus på fattigdomsbekämpning och höjd levnadsstandard. Nästan 90 procent av bankens utlåning är inriktad mot infrastrukturprojekt inom de prioriterade

områdena. Bankens infrastrukturprojekt bidrar också till regional integrering i Afrika vilket ger afrikanska länder möjlighet till ökad specialisering och diversifiering av ekonomin. Skr. 2019/20:91

Bankens verksamhet bedrivs inom fem prioriterade pelare med fokus på

- förbättrad livskvalitet,
- industrialisering av Afrika,
- elektrifiering av Afrika,
- livsmedelssäkerhet, samt
- regional integration.

Under den aktuella perioden har banken bidragit till dessa prioriteringar genom att bland annat finansiera ny kapacitet om cirka 200 MW förnybar energi samt förbättrat transmissions- och distributionsnät. Under 2018 bidrog AfDB även till förbättrad infrastruktur i form av bland annat 1 400 km nya eller uppgraderade vägar, varav en stor del knyter ihop regioner och främjar gränshandel. Genom sin privatsektorverksamhet har AfDB även bidragit till att cirka 154 000 små och medelstora företag fått tillgång till finansiella tjänster.

7.3 FN:s utvecklingsprogram (UNDP)

Organisationens mål och mandat

UNDP är FN-systemets största organisation och en ledande aktör på utvecklingsområdet. UNDP:s verksamhet inom ekonomisk utveckling går tillbaka till organisationens ursprungliga syfte, nämligen fattigdomsbekämpning, som är fortsatt prioriterad av organisationen. UNDP:s vision är att "bistå länder att åstadkomma hållbar utveckling genom att utrota fattigdom i alla dess former och dimensioner, att accelerera strukturella förändringar för hållbar utveckling och att bygga motståndskraft mot kriser och chocker".

UNDP intar ett brett förhållningssätt till ekonomisk utveckling. Det utgör inte enbart ett begränsat verksamhetsområde utan är en betydelsefull komponent i många delar av organisationens verksamhet. Förutsättningarna för ekonomisk utveckling är en av analysfaktorerna i det som betecknas som organisationens tre utgångslägen verksamheten ("development settings"). Likaså är ekonomisk utveckling en integrerad del i de flesta av UNDP:s sex verksamhetsområden ("signature solutions").

Svenskt engagemang

I linje med Sveriges organisationsstrategi för UNDP 2017–2021 har tonvikten för Sveriges påverkansarbete vad gäller UNDP:s verksamhet inom ekonomisk utveckling legat på fattigdomsbekämpningens primära roll och att skapa av förutsättningar för en hållbar utveckling. UNDP:s verksamhet inom dessa två områden har behövt anpassas till de olika kontexter som organisationen verkar i, t.ex. om det rör sig om ett medelinkomstland, ett av de länder som är minst utvecklade eller ett land

som drabbats av kris och konflikt. Varje år finansierar Sida drygt 100 insatser, inklusive för ekonomisk utveckling, som UNDP administrerar, och 2018 var Sverige även andra största kärnstödsgivare till UNDP.

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till UNDP till 630 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 1 715 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

Det breda förhållningssättet till ekonomisk utveckling innebär att UNDP driver många program och insatser där ekonomisk utveckling utgör den bärande delen av verksamheten. Arbetet med privatsektorsutveckling omfattar t.ex. program för att stödja stater att utveckla strategier och handlingsplaner för en hållbar tillväxt och att stödja utvecklandet av den inhemska institutionella kapaciteten att främja företagande och entreprenörskap. En annan del av UNDP:s verksamhet för ekonomisk utveckling är jobbskapande. Det sker bland annat genom kompetensutveckling och program som dels i sig bidrar till en positiv samhällsutveckling, dels skapar arbete och sysselsättning åt marginaliserade grupper. Även stöd till ekonomisk återhämtning vid katastrofsituationer, förvaltning av inhemska naturtillgångar och ekonomisk diversifiering utgör byggstenar i UNDP:s verksamhet för ekonomisk utveckling. I verksamheten för ekonomisk utveckling finns ett tydligt jämställdhetsperspektiv, framför allt när det gäller kvinnors ekonomiska egenmakt.

Därtill är ekonomisk utveckling inkluderat som en betydelsefull del i organisationens program och insatser som rör bland annat rättsstatens principer (inklusive äganderätt), hållbar energi, klimatanpassning och kort- och långsiktig stabilisering av krissituationer.

Sida samarbetar med UNDP kring globala initiativ som t.ex. Business Call to Action för att utmana företag att bli mer inkluderande gentemot människor med låg köpkraft. Ett annat globalt samarbete med UNDP sker genom det FN-gemensamma programmet Rural Women's Economic Empowerment, som hjälpt 49 000 kvinnor och deras 315 000 familjemedlemmar till stärkt ekonomi.

Exempel på samarbete på landsnivå är förbättrad tillgång till finansiella tjänster, inklusive mikro-krediter, i Demokratiska Republiken Kongo, grön ekonomisk utveckling och främjande av privata sektorns deltagande i genomförande av de globala målen i Bosnien-Herzegovina, hållbart skogsbruk i Etiopien, stöd till kvinnliga entreprenörer i Palestina och regional ekonomisk utveckling och förbättrade förutsättningar för handel i MENA-regionen (Mellanöstern och Nordafrika).

Exempel på resultat av svenskt multi-bi-stöd till UNDP

I Etiopien samarbetar Sida med UNDP i fyra av landets provinser med skogsnäring och uthållig kommersialisering av skogen. UNDP har bidragit till att miljömässiga, ekonomiska och sociala dimensioner av skogen beaktas.

Sveriges lantbruksuniversitet är kontrakterat bland annat för att stärka den institutionella kapaciteten inom skogssektorn. Som resultat är den lokala skogssektorn i dag kapabel att genomföra nya strategier och har förstörelse av mark och vegetation på grund av avskogning och jorderosion har minskat. Detta har i sin tur minskat antalet skred och översvämningar.

7.4 Världshandelsorganisationen (WTO)

Organisationens mål och mandat

Världshandelsorganisationen WTO skapades 1995 och är en fortsättning på det multilaterala handelssystem som etablerades genom det multilaterala varuhandelsavtalet (GATT) 1947. WTO:s övergripande mål är att världshandeln ska vara regelbaserad, icke-diskriminerande och förutsägbar, eftersom öppna marknader och handel främjar ekonomisk tillväxt som bidrar till minskad fattigdom och främjar fred och stabilitet. I Agenda 2030 lyfts också handel fram som ett viktigt verktyg för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och fattigdomsminskning.

Svenskt engagemang

Stödet till WTO och dess tekniska bistånd utgör en viktig komponent av det svenska engagemanget för fri och rättvis handel och ett starkt, öppet regelbaserat multilateralt handelssystem där utvecklingsländernas integration i den globala handeln är en viktig del.

Sverige har särskilt bidragit till att stärka jämställdhetsintegrering i WTO:s arbete. Jämställdhet lyfts nu fram tydligt i arbetsprogrammet, och moduler om handel och jämställdhet har tagits fram för att inkluderas i utbildningsprogrammen. Vikt läggs också vid att säkerställa en jämn könsfördelning vid kurser och utbildningar. Sverige har också bidragit till att stärka resultatarbetet och uppföljning. Svensk finansiering har riktats till flera olika verksamheter kopplade till WTO.

År 2018 bidrog Sverige med kärnstöd till WTO Global Trust Fund med 19,2 miljoner kronor, och med multi-bi-stöd till STDF med 20 miljoner kronor, till EIF med 30 miljoner, till ITC med 37,5 miljoner kronor samt till ITC MENA Textiles med 15 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

WTO:s verksamhetsområden är handelsförhandlingar, genomförande och övervakning av avtal och överenskommelser, tvistlösning samt kapacitetsuppbyggnad och tekniskt stöd. Utvecklingsländer har beviljats särskilda villkor i WTO, så kallad särskild och differentierad behandling.

Även tekniskt stöd för att bygga kapacitet för handel utgör en central del för utvecklingsdimensionen av det internationella handelssystemet. I syfte att öka uppmärksamheten kring vikten av insatser för att bygga upp handelskapacitet lanserades 2005 initiativet Aid for Trade vid WTO med tre breda områden: uppbyggnad av produktiv kapacitet, handelsrelaterad infrastruktur samt handelspolitik och regler. WTO ansvarar för att följa upp initiativet tillsammans med OECD.

WTO:s tekniska bistånd finansieras till största delen av enskilda medlemmars frivilliga bidrag via WTO:s Global Trust Fund. Aktiviteterna har till största delen bestått av kurser, seminarier och workshops vid WTO-sekretariatet i Genève, på lands- eller regionnivå samt genom e-kurser. WTO har även haft praktikprogram och samarbete med den akademiska världen. Aktiviteterna har genomförts av enheter på WTO, partnerorganisationer, exempelvis Unctad, samt externa konsulter. Under 2018 var de mest prioriterade områdena standarder, handelspolitiska åtgärder, tjänster samt uppföljning av Trade Policy Review. Fondens verksamhet har bidragit till att stärka utvecklingsländers möjligheter att delta i anslutningsförhandlingar, anpassa sig till och genomföra WTO-avtal, tillgodogöra sig de rättigheter och fördelar som följer med ett medlemskap, få tillgång till relevant information samt till interaktion med civilsamhälle, journalister och andra aktörer. Detta har på sikt bidragit till att öka utvecklingsländernas integration i global handel. De minst utvecklade länderna samt länder i Afrika har varit särskilt prioriterade.

Förutom Global Trust Fund har WTO ansvar för STDF:s sekretariat och program. STDF är ett partnerskap mellan flera internationella organisationer med syftet att stärka utvecklingsländers kapacitet inom det sanitära och fytosanitära området. STDF är grundat av bland annat WTO, FAO, Världsbanksgruppen och WHO och finansieras genom frivilliga bidrag. Sverige är genom Sida en av de största givarna till STDF.

WTO delar också ägarskap av organisationen ITC med Unctad. ITC har som mål att skapa förutsättningar för små och medelstora företag i utvecklingsländer att öka sin export. Organisationen strävar efter att skapa hållbara utvecklingslösningar till den privata sektorn, handelsinstitutioner och beslutsfattare. Sverige stöder ITC:s programverksamhet genom Sida. ITC har bland annat bidragit med att ta fram marknadsinformation och med insatser för att stärka affärsklimatet. ITC har även initierat verksamhet för att skapa sysselsättningsmöjligheter för människor på flykt. Grön ekonomi är ett annat fokusområde, där stöd exempelvis getts för hållbara produktionsprocesser, bättre utnyttjade möjligheter för cirkulär ekonomi och främjande av gröna produkter och tjänster. Svenska medel har använts för att lansera initiativet Trade For Sustainable Development Hubs, som syftar till att stärka små och medelstora företags kapacitet för hållbart företagande och hållbar handel. ITC har också gjort insatser för att stärka förutsättningarna för kvinnor att delta i handel, bland annat initiativet She Trades som syftar till att skapa ett nätverk och en plattform för kvinnor inom handel.

En fortsatt utmaning är att i tillräckligt hög grad nå de allra fattigaste länderna med det handelsrelaterade stödet. EIF, vars sekretariat är placerat inom WTO, är ett programbaserat partnerskap för att stödja de minst utvecklade länderna att bli mer aktiva inom det globala handelssystemet. Det inkluderar de minst utvecklade länderna, givare och flera

internationella organisationer, bland annat WTO. EIF har bidragit med forskning och analys, t.ex. landsspecifika studier med rekommendationer för hur förutsättningarna för handel kan stärkas och integreras i det aktuella landet. Insatser har också gjorts för att bygga institutionell kapacitet att planera och genomföra handelspolitik, samt för att stärka den produktiva kapaciteten i exportsektorer.

Skr. 2019/20:91

Exempel på resultat av svenskt multi-bi-stöd till FAO

FAO:s Forest Farm Facility (FFF) är ett program som syftar till att skapa en mer hållbar skogsbruksproduktion samt bidra till ekonomisk utveckling. Genom att öka tillgång till information, utbildning och finansiella resurser för skogsbönder, bidrar FFF till genomförandet av de globala målen samt bekämpning av klimatförändringar. FFF har bidragit till organisering av fattiga småbönder, både kvinnor och män, i kollektiv som i många fall utvecklats till företag. Sedan 2012 har FFF bidragit med stöd till organisationer som representerar över 30 miljoner skogsbönder. Grupperna blir en starkare förhandlare och produkternas försäljningspris har i genomsnitt ökat med 48 procent.

8 Tema: Fredliga inkluderande samhällen

Sambandet mellan våldsam konflikt och fattigdom är starkt. År 2030 väntas mer än hälften av världens fattiga människor befinna sig i sviktande och konfliktdrabbade miljöer. En ökande andel av världens internationella utvecklingssamarbete genomförs i sådana. Dock riktas endast en liten andel av det globala biståndet specifikt till konfliktförebyggande och fredsbyggande insatser.

Regeringens mål är att stärka arbetet med förebyggande av våldsam konflikt och byggande av hållbar fred. Hållbara och fredliga samhällen bygger på grundläggande principer om inkludering och deltagande.

FN har under generalsekreterare Antonio Guterres ledning tagit flera steg framåt för att stärka FN-systemets förmåga att bidra till hållbar fred runt om i världen. Genom det reformpaket kring fredsbyggande som generalsekreteraren presenterade 2016, som inkluderar säkerhetsrådets resolution 2282 om hållbar fred och generalförsamlingens resolution 70/262 om översyn av FN:s arkitektur för fredsbyggande betonas fokus på hela konfliktcykeln för att skapa hållbar fred och inkluderande samhällen. De pågående FN-reformerna och genomförandet av FN:s generalsekreterares rapport om ”Sustaining Peace”, agendan för hållbar fred och agendan för nedrustning är viktiga komponenter i detta sammanhang.

Det svenska stödet till generalsekreterarens agenda för hållbar fred har i varit av största vikt för att driva arbetet framåt och har bidragit till att FN tagit viktiga steg för förändring av sin verksamhet för fredsbyggande. I den av FN och Världsbanken initierade studien Pathways for Peace lyfts vikten av prevention i det fredsbyggande arbetet. Detta är en agenda som Sverige varit pådrivande för. En mycket positiv utveckling är att även

Världsbanken ökar sitt engagemang och blir en tydligare aktör i sviktande och konflikttrabbade länder. Under 2020 kommer en översyn av FN:s hela arkitektur för fredsbyggande att ske. Sverige avser aktivt bidra till denna.

Utifrån medlemskapet i säkerhetsrådet kunde Sverige bland annat stärka sin aktörsroll inom agendan för kvinnor, fred och säkerhet samt inom klimat och säkerhet, och därtill i ett flertal länder som Syrien (humanitärt), Jemen, Irak, Myanmar, Nordkorea, Afrikas Horn, Mali, Colombia och Ukraina. Sverige kunde, som ett resultat av medlemskapet, också i än högre grad axla ansvaret för de multilaterala frågorna, inte minst de olika reformspåren. Med ett tidigt och starkt engagemang inom dessa fick Sverige ett strategiskt försprång med att definiera FN:s framtida verksamhet.

Särskilt viktiga organisationer i Sveriges multilaterala stöd för hållbar fred är UN Peace Building Fund (PBF), Världsbanksgruppen, UNDP och UN Women, vilka redogörs för nedan. Vidare bidrar Sverige med kärnstöd till FN:s avdelning för politiska och fredsbyggandefrågor (DPPA) där styrningen av PBF och FN:s arbete med fredsbyggande i stort ingår. Sverige stöder också ett antal tankesmedjor som arbetar med frågor om fredsbyggande (Sipri, Dag Hammarskjöldfonden, Interpeace, International Crisis Group m.fl.). Utöver detta ger Sverige stöd genom strategin för hållbar fred för att möta globala utmaningar och stödja policy- och metodutveckling. Detta inkluderar stöd till FN, Världsbanken och andra internationella organisationer som bidrar till förebyggande av våldsamt konflikt.

Inom området fred och mänsklig säkerhet är flera av FN-systemets fackorgan centrala samarbetspartner till Sida. Inom ramen för strategin för hållbar fred har Sidans stöd bidragit till att stärka samverkan inom FN-sekretariatet (DPPA och FN:s avdelning för fredsbevarande operationer) och med UNDP samt andra fackorgan för att stärka FN:s globala kapacitet för fredsbyggande och konfliktförebyggande. Syftet med insatserna har bland annat varit att FN på bästa sätt skulle kunna bidra till att stärka samarbetsländernas nationella kapacitet att hantera och lösa konflikter samt att göra samverkan och övergången mellan FN-missioner, övriga FN-organ och samordningen med andra regionala organisationer på landsnivå smidigare. Sida stöder också fredsbyggande via FN-systemet genom bilaterala samarbetsprogram i flera länder.

FBA stöder bland annat FN:s arbete med ledarskap, dialog och medling, avvärjning, demobilisering och återanpassning av före detta kombattanter samt arbete med kvinnor, fred och säkerhet och unga, fred och säkerhet.

8.1 FN:s fredsbyggandefond (PBF)

Organisationens mål och mandat

PBF är FN:s främsta finansiella instrument för att främja fred i länder med, eller med risk för våldsamt konflikt. Den upprättades 2006 som ett svar på behovet av flexibel och förutsägbar finansiering av FN:s förebyggande och fredsbyggande insatser. Dess inrättande var av hög prioritet för Sverige liksom tillskapandet av övriga delar i FN:s arkitektur för fredsbyggande

med fredsbyggandekommissionen samt Stödkontoret för fredsbyggande (PBSO) vid samma tidpunkt. Skr. 2019/20:91

PBF ska vara en flexibel, katalytisk fond som kan bidra till på kort och medellång sikt till insatser för fredsbyggande, även när dessa innebär risktagande. Eftersom grundorsakerna till en konflikt ofta är strukturella samhällsproblem som kräver långsiktiga lösningar så övertas oftast PBF-projektets finansiering av andra finansieringskällor när de löpt ut. Det är FN-organen på landsnivå som genomför programmen och de allra flesta (82 procent) av programmen är gemensamma program för flera FN-organ. Således kan PBF utnyttja FN:s samlade kompetens i landet och bidrar därmed även till att stärka samordningen mellan FN:s delar på landsnivå. PBF ingår som en av tre avdelningar i PBSO. PBSO ingår i sin tur i den nybildade avdelningen för politiska och fredsbyggande frågor, DPPA, som etablerats som ett led i det omfattande reformarbete som pågår inom FN i syfte att effektivisera organisationens arbete inte minst inom fred och säkerhet.

Svenskt engagemang

Sveriges långvariga och omfattande finansiella och politiska stöd till PBF och omfattande engagemang i FN:s övriga fredsbyggande verksamhet har gett goda möjligheter till inflytande och påverkan.

I mars 2019 stod Sverige värd för den första strategiska finansieringsdialogen mellan PBF och dess 12 största givare. Sverige har också en representant i PBF:s rådgivande grupp genom Utrikesrådet för internationellt utvecklingssamarbete.

Det svenska stödet till PBF bidrar till den övergripande prioriteringen om ett stärkt engagemang i FN för att förebygga, hantera och lösa konflikter och för att stärka kapaciteten hos organisationer och institutioner. Det svenska stödet bedöms ge PBF bättre förutsättningar att bedriva ett mer stabilt och förutsägbart arbete för att finansiera FN-insatser i områden som riskerar att drabbas av konflikt. Sverige ska genom dialog och det finansiella bidraget verka för att PBF uppfyller sitt övergripande uppdrag och genomför sin strategiska plan. Följande prioriterade områden har identifierats:

- en förstärkt resultat- och styrningskompetens, inklusive strategisk kommunikation,
- jämställdhetsinsatser, som fortsatt bör nå upp till minst 30 procent i kommande strategiperiod,
- att PBF behåller sin katalytiska karaktär och inriktning som en flexibel fond på kort och medellång sikt,
- förbättrad kommunikationen både i fält och på högkvarteret och bygga institutionell kapacitet, samt
- ett reformerat och mer integrerat FN-system på landsnivå.

År 2018 uppgick det svenska kärnstödet till 190 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

PBF ger snabb och flexibel finansiering till FN-insatser på landsnivå genom två modaliteter: den s.k. Immediate Response Facility och s.k. Peacebuilding and Recovery Facility. Verksamheten har enligt arbetsplanen 2017–2019 särskilt fokuserat på katalytiskt stöd till generalsekreterarens reformer genom att främja integrering av FN-systemets olika delar, bygga vidare på PBF:s unika roll och mandat inom FN och säkerställa resultat inom främst följande:

- stödja genomförande av fredsavtal och politisk dialog,
- främja samexistens och fredlig konfliktlösning,
- revitalisera ekonomin och skapa fredsvinster, samt
- (åter)etablera grundläggande samhällstjänster och annan mänsklig och teknisk kapacitet.

PBF har fått en nyckelroll i FN:s arkitektur för fredsbyggande. Exempel på projekt som PBF finansierat är projekt i Demokratiska Republiken Kongo som resulterat i att ett stort antal lokala konflikter i landet har kunnat lösas och att staten fått ett ökat förtroende som den primära leverantören av tjänster och service. Vidare har projektet bidragit till en ökad förståelse för hantering av naturresurser, och tvister som avser mark och resurser har kunnat lösas på ett fredligt sätt genom stärkta lokala mekanismer. Projektet har även bidragit till att utsatta kvinnor fått tillgång till skydd mot bland annat sexuellt våld och att de involverats i diskussioner och beslutsfattande på lokal nivå. Dessutom har projektet lett till att ett stort antal personer som arbetat runt gruvområden för närvarande är involverade i alternativa ekonomiska aktiviteter.

Kvinnors roll i det fredsbyggande arbetet ses som avgörande för att nå uppsatta mål. I Guatemala ledde PBF:s projekt till viktiga framsteg i att adressera konfliktrelaterat sexuellt våld. Burundi bidrog PBF:s projekt till att ett stort antal dialogsessioner gällande olika konflikter kunde genomföras av lokala kvinnliga medlare som utbildats genom programmet. Vidare finansierar PBF ett projekt i Colombia som bidragit till en ökad positiv uppfattning om fred och försoning bland allmänheten. Vid projektets slut var enligt PBF nästan 30 procent fler människor i landet medvetna om hur man bidrog till en hållbar fred och försoningskultur. I Kirgizistan har PBF med goda resultat finansierat projekt som syftat till att öka det kvinnliga politiska deltagandet.

PBF har som mål att 30 procent av PBF:s samlade stöd ska gå till jämställdhetsintegrerade insatser för fredsbyggande. För 2018 uppnådde organisationen cirka 40 procent.

8.2 Världsbanksgruppen

Organisationens mål och mandat

Världsbanksgruppen är inte primärt inriktat på fredsfrämjande, men bankens utvecklingsarbete i sviktande och konfliktdrabbade länder har i praktiken viktiga indirekta effekter, framför allt genom att minska

konfliktrisker genom att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt och fattigdomsminskning. Världsbanksgruppens arbete i sviktande och konfliktdrabbade länder finansieras främst genom IDA. IDA:s finansiering till dessa länder är huvudsakligen inriktad på att förebygga våld och konflikter genom att bygga motståndskraftiga samhällen och institutioner.

Svenskt engagemang

En av fyra prioriteringar i det svenska utvecklingssamarbete med Världsbanksgruppen är freds- och statsbyggande. Sverige har bland annat varit drivande i bankens arbete med att stärka sin finansiering till sviktande och konfliktdrabbade länder. Sverige har också under perioden kontinuerligt påpekat vikten av att systematiskt integrera ett konfliktperspektiv i verksamheten, i syfte att identifiera förutsättningarna för hållbar konfliktprevention och fredsbyggande i sviktande och konfliktdrabbade länder.

Vidare har Sverige uppmanat Världsbanksgruppen att stärka finansieringen till sviktande och konfliktdrabbade länder. Detta har bidragit till att arbetet i sviktande och konfliktdrabbade länder är en av fem tematiska prioriteringar under IDA:s nuvarande verksamhetsperiod, och även för kommande påfyllnadsperiod (2021–2023) kommer att vara det.

I högnivådialoger med både UNDP och med Världsbanken, har Sverige uppmanat båda organisationerna att upprätthålla och stärka sin kapacitet och samverkan sinsemellan för fredsbyggande och konfliktförebyggande, liksom förmågan att verka i konfliktkontexter. Sverige och Sida har också drivit frågan att både FN och Världsbanken ska följa upp lärdomar och tillämpa rekommendationerna från den gemensamma rapporten ”Pathways for Peace” från 2018 som togs fram med bland annat svensk finansiering och innehöll nydanande rekommendationer för hur samarbetet mellan humanitära aktörer och utvecklingsaktörer kan stärkas för att förebygga konflikt.

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till Världsbanksgruppen till 2 495 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 1 624 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

Världsbanksgruppens arbete i sviktande och konfliktdrabbade stater har förstärkts betydligt såväl finansiellt som innehållsmässigt. IDA har under perioden 2017–2020 fördubblat finansieringen till sviktande och konfliktdrabbade länder jämfört med föregående verksamhetsperiod. Insatser görs inom en mängd områden baserat på olika länders skilda förutsättningar. Banken fokuserar på de områden där den har komparativa fördelar i jämförelse med andra aktörer, bland annat genom att bidra till jobbskapande och minskade ekonomiska klyftor och därmed minskade konfliktrisker. I länder som befinner sig i, eller är på väg ut ur, konflikt är det långsiktiga utvecklingsperspektiv som banken kan bidra med ett viktigt komplement till det humanitära arbete som bedrivs av andra aktörer. Världsbanksgruppens utvecklingsprojekt i sviktande och konfliktdrabbade länder har lett till konkreta resultat, trots de ofta komplexa och föränderliga förhållanden som råder i dessa länder.

I t.ex. Demokratiska Republiken Kongo har 4 700 förutvarande soldater fram till år 2018 återintegrerats i samhället genom IDA-finansierade program. Arbetet med att operationalisera rekommendationer från rapporten Pathways for Peace pågår löpande inom banken. Under 2019 har Världsbanksgruppen även inlett arbetet med att utforma en ny strategi för sin verksamhet i sviktande och konfliktdrabbade länder. Banken har under året genomfört konsultationer för att styra utformningen av strategin, och en av dessa konsultationer hölls i Sverige.

Finansieringsinstrumenten för dessa ändamål ska omhänderta långsiktiga behov och vara effektiva samtidigt som de ska tillgodose behovet av snabbt agerande och flexibilitet. För att vara relevanta ska instrumenten även anpassas till den svårare riskbild och föränderlighet som ofta råder i sviktande och konfliktdrabbade länder. Ett exempel på ett sådant finansiellt instrument är den så kallade State and Peacebuilding Fund till vilken Sverige är en av nio givare. Fonden är en katalytisk fond inom Världsbanken för stöd till sviktande och konfliktdrabbade länder. Den finansierar bland annat kapacitetsutveckling av nationella myndigheter för att hantera och förebygga konflikter.

8.3 FN:s utvecklingsprogram (UNDP)

Organisationens mål och mandat

UNDP:s verksamhet för att förebygga konflikt och främja fred är en viktig del av i FN-systemets ansträngningar för fredsbyggande och konfliktförebyggande.

I UNDP:s strategiska plan framhävs detta område framför allt i ett av organisationens tre utgångslägen för sin verksamhet ("development settings") och i två av planens sex målområden ("signature solutions"). I och med att UNDP är en utvecklingsaktör är dess verksamhet för att förebygga konflikt och främja fred främst inriktat på att förebygga grundorsakerna till konflikt och kris och att mildra effekterna av dessa. Arbetet för att främja fredliga och inkluderande samhällen löper som en röd tråd genom stora delar av den strategiska planen genom dess betoning på ansvarsutkrävande, inkludering och jämställdhet.

Svenskt engagemang

I Sveriges strategi för UNDP 2017–2021 utgör arbetet för att förebygga konflikter, bidra till hållbar fred och till återuppbyggnad efter konflikt, kris eller katastrof ett av fyra områden som Sverige ska verka för att UNDP prioriterar. Ett annat område med tydlig bäring på UNDP:s verksamhet för att främja fred är arbetet för demokratiska, rättvisa och inkluderande samhällen som grundas på respekt och främjande av mänskliga rättigheter samt respekt för rättsstatens principer. I dialogen med UNDP har således dessa två verksamhetsområden utgjort bärande teman, och valdes även till fokusområden för de årliga högnivåkonsultationerna mellan Sverige och UNDP i Stockholm 2019.

Sida bidrar finansiellt och FBA genom sekunderad expertis till "Joint UNDP-DPPA Programme on Building National Capacities for Conflict

Prevention” vilket syftar till att stärka FN:s landsteam och till att bygga eller konsolidera nationella kapaciteter och initiativ för konfliktförebyggande

Skr. 2019/20:91

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till UNDP till 630 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 1 715 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

Cirka 43 procent av UNDP:s verksamhet som bland annat omfattar fattigdomsminskning, stöd till demokratisk samhällsstyrning och stärkande av länders motståndskraft genomförs i konfliktområden. Etableringen under 2018–2019 av den nya avdelningen Crisis Bureau utgör ett konkret exempel på att UNDP stärkt upp sin verksamhet för att förebygga konflikt och främja fred. Crisis Bureau, som organisatoriskt är på samma nivå som UNDP:s geografiska avdelningar och policyavdelning, utgör ett tydligt bidrag till UNDP:s och FN-systemets policy- och metodutvecklande arbete inom fredsbyggande. Avdelningens verksamhet är inriktad på fredsbyggande, konfliktförebyggande, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Tillsammans med UNDP:s policyavdelnings verksamhet inom samhällsstyrning sorteras dessa fem områden under arbetsklustret ”Fred”. Crisis Bureaus verksamhet tar sig uttryck genom stöd till etablering och utveckling av rättsväsendet och mekanismer för ansvarsutkrävande och övergångsrättvisa, likaså till insatser inom dialog och medling.

Tillsammans med Världsbanken och EU har UNDP utformat verktyg för att säkerställa att deras insatser har ett konfliktperspektiv. UNDP är den största genomföraren av de insatser som finansieras av UN Peace Building Fund.

Sverige har välkomnat Crisis Bureaus etablering och verksamhet och regeringen bedömer att avdelningens tillkomst utgör en tydlig kvalitetshöjning för UNDP:s bidrag till FN-systemets verksamhet för att främja fredliga och inkluderande samhällen. Kärnstödet till UNDP, däribland Sveriges, var en förutsättning för att avdelningen kunde etableras relativt snabbt.

Exempel på resultat av svenskt multi-bi-stöd till UNDP

I Demokratiska Republiken Kongo har FN, tillsammans med andra partner, som en del av det fredsbevarande uppdraget skapat ett program för stöd till stabilisering och fredsbyggande. Den baseras på konfliktanalys och inriktas på en eller flera centrala orsaker till konflikter i de delar av landet som är drabbade av våld och oroligheter. Detta bidrar till att stabilisera läget i prioriterade områden. Ett resultat är att landet har inlett en process för avväpning och demobilisering i Ituri-provinsen, och en förhandling mellan regeringen och den beväpnade gruppen i området. Stabiliseringsarbetet präglas dock av viss osäkerhet på grund av ett instabilt politiskt läge och hög förekomst av väpnade grupper.

I Palestina arbetar Sida via UNDP för att ge lokala aktörer ökad motståndskraft vid hot mot samhället. Samarbetet är ett bra exempel på en möjlig övergång från humanitärt stöd till långsiktigt utvecklingssamarbete. Till resultaten hör bland annat en ökad medvetenhet

hos Palestina och givarsamfundet om specifika områdets betydelse för en tvåstatslösning av konflikten. Programmet bedöms ha hög risk och är beroende av den politiska utvecklingen.

På global nivå stöder Sida ett gemensamt program mellan UNDP och DPPA som tillhandahåller rådgivare inom fred och utveckling. Under 2018 finansierades totalt 49 rådgivare som fungerar som stöd till FN:s landsteam i ett fyrtiotal länder kring konfliktkänslighet och fredsbyggande. Ett exempel på resultat är att rådgivaren i Demokratiska Republiken Kongo startade ett lokalt medlingsprogram som resulterade i avväpning och återintegrering i samhället av tidigare kombattanter. I Filippinerna gav rådgivaren stöd till en fredsprocess för att etablera Bangsamoro som en autonom region inom landet, och klarade därmed av en av nyckelåtgärderna i fredsavtalet från 2014.

Goda synergier uppnås genom att Folke Bernadotteakademien genomför utbildning för rådgivarna och även sekunderar fem rådgivare, samt att UD:s kärnstöd kompletterar arbetet på landsnivå.

8.4 FN:s organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt (UN Women)

Organisationens mål och mandat

UN Women har ett tredelat mandat att arbeta normativt, operativt och samordnande inom FN för att stärka jämställdhet och kvinnors egenmakt. Det normativa mandatet handlar bland annat om att stödja mellanstatliga aktörer, såsom FN:s säkerhetsråd, i överläggningar och formuleringar av policyförslag, globala standarder och normer på området. Det operativa mandatet handlar om att stödja FN:s medlemsstater i genomförandet av dessa policyer, standarder och normer genom operationell verksamhet på regional och nationell nivå, och det samordnande arbetet om att leda och samordna FN-systemets jämställdhetsarbete samt främja möjligheterna för ansvarsutkrävande.

Enligt UN Womens strategiska plan 2018–2021 ska organisationen bland annat verka för att kvinnor och flickor ska kunna bidra till och ha ett större inflytande när det gäller att skapa hållbar fred och återhämtningsförmåga, och att kvinnor och flickor ska kunna ta del av humanitära insatser samt förebyggande åtgärder mot naturkatastrofer och konflikter på jämlika villkor.

Svenskt engagemang

Sveriges mål för UN Womens arbete på fredsområdet är i linje med den strategiska planens målsättning. Sverige vill att UN Women bidrar till att stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande som aktörer för fred och säkerhet samt möjlighet till ansvarsutkrävande, som ett led i att genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet med utgångspunkt i resolution 1325 och andra tillhörande resolutioner. Därtill är målet att UN Women verkar för att tillvarata kvinnors och flickors kunskap, kompetens och kapacitet i konflikt- och postkonfliktsituationer och att

uppmärksamma utbildningens betydelse för kvinnor och flickor t.ex. i att motverka våld mot kvinnor och flickor, även i konflikt- och postkonfliktsituationer.

Verksamhetsområdet kvinnor, fred och säkerhet har varit ett bärande tema i den årliga högnivådialogen mellan Sverige och UN Women, inom ramen för styrelsearbetet, vid årsmötet mellan Sida och UN Women samt vid diverse bilaterala möten och gemensamma aktiviteter och samarbeten mellan Sverige och UN Women. Arbetet hänger nära samman med UN Womens arbete med att främja kvinnors politiska deltagande och inflytande i beslutsprocesser, vilket är ett annat verksamhetsområde i UN Womens strategiska plan som också är prioriterat av Sverige.

År 2018 uppgick det totala svenska kärnstödet till UN Women till 161 miljoner kronor och multi-bi-stödet till 345 miljoner kronor.

Verksamhet och resultat

UN Women har genom sin plats i FN:s generalsekreterares ledningsgrupp bidragit till att de analyser av konflikt- och postkonfliktsituationer som generalsekreteraren informeras om och diskuterar i ledningsgruppen är jämställdhetsintegrerade, och även innefattar kvinnors och flickors situation, perspektiv och roller. UN Women har även fortsatt att engagera FN:s medlemsstater i säkerhetsrådets informella expertgrupp om kvinnor, fred och säkerhet. I oktober varje år håller FN:s säkerhetsråd en öppen debatt om kvinnor, fred och säkerhet (Women, Peace and Security, WPS) på basis av generalsekreterarens årliga rapport i samma ämne, som UN Women tar fram.

Därutöver har UN Women tillsammans med Sverige ordnat konsultationer med bland annat civilsamhället i samband med WPS-veckan i syfte att stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande som aktörer för fred och säkerhet samt skapa utrymme för ansvarsutkrävande.

På landsnivå har UN Women exempelvis bidragit till att utarbeta och genomföra nationella handlingsplaner för säkerhetsrådets resolution 1325 i ett antal länder. Bland de resultat som nämns i UN Womens årsrapport märks att 76 procent av resolutioner och andra nyckeldokument initierade av säkerhetsrådet inkluderar referens till kvinnor, fred och säkerhet samt att offer för sexuellt våld i 12 konflikt-drabbade länder har bättre tillgång till rättvisa genom sekondering av 31 experter till utrednings- och ansvarsutkrävande mekanismer i dessa länder. UN Women har också bidragit till att jämställdhetsintegrera humanitära insatser i konflikt- och katastrof-drabbade områden. Bland annat har UN Women bidragit till att stärka kvinnors aktörskap i samband med utdragna konflikter, genom att bidra till att stötta andra drabbade kvinnor och t.ex. ge kvinnor i flyktingläger en andra chans till utbildning.

Inom ramen för sitt multi-bi-stöd finansierar Sida fredsbyggande projekt genom UN Women, bland annat en plattform bestående av civilsamhälle och parlamentariker med fokus på att främja kvinnor, fred och säkerhetsagendan i Somalia.

Regeringens bedömning är att UN Womens arbete har varit centralt för att sätta kvinnor, fred och säkerhet på säkerhetsrådets agenda och för att öka kvinnors inflytande och påverkan i arbetet med att uppnå hållbar fred.

9 Utveckling på andra tematiska områden

9.1 Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer

Den globala tillbakagången vad gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer märks även i internationella forum där åtaganden om och respekten för mänskliga rättigheter, demokratiska principer och rättsstatens principer ifrågasätts allt oftare. Sverige arbetar oförtröttligt för att stärka FN:s roll som global arena för normutveckling och tillsyn av de mänskliga rättigheterna. Under det svenska säkerhetsrådsmedlemskapet betonades inte minst sambanden mellan säkerhet, utveckling, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Svenskt kärnstöd till de organisationer som har normskapande roller och möjlighet att stödja länderna i genomförandet av sina åtaganden är i dag än viktigare. FN:s stadga vilar på folkrätten inklusive de mänskliga rättigheterna. Alla FN-organ med genomförande i fält ska utgå från ett rättighetsperspektiv, vilket innebär att mänskliga rättigheter och demokrati ses som grundläggande för utveckling.

De mest tongivande multilaterala organisationerna för arbetet med demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer är OHCHR, UNDP, Unicef, Unesco och ILO. OHCHR har ett unikt mandat att främja och skydda mänskliga rättigheter och har det huvudsakliga ansvaret för FN:s arbete med de mänskliga rättigheterna. Svenska prioriteringar har fått genomslag i OHCHR:s strategiska plan för 2018–2021 enligt vilken organisationens effektivitet och kapacitet ska stärkas. Därtill har fokus ökat på att skydda och verka för ett större demokratiskt utrymme för det civila samhället.

UNDP:s arbete till stöd för demokrati och mänskliga rättigheter ser Sverige som en högst prioriterad del av organisationens mandat. Avsevärd kraft har lagts på dialog med UNDP och andra parter för att stärka den strategiska planens (2018–2022) ambitioner inom detta område. Som väntat var motståndet bland vissa länder mot tydliga skrivningar om demokrati hårt. Slutresultatet blev dock tillfredsställande, med ansvarsutkrävande i fokus.

Unicef spelar en viktig roll för uppfyllandet av barnets rättigheter globalt. Oro över ett nedtonat rättighetsspråk och rättighetsperspektiv i centrala policydokument och rapporter är något Sverige framfört i utrikesdepartementets högnivåkonsultationer. Rättighetsperspektivet lyfts dock tydligare fram i den nya strategiska planen (2018–2021) där även andra svenska prioriteringar har fått genomslag med bland annat ökat fokus på ungdomar och på flickor.

Unescos rättighetsbaserade arbete med fokus på demokrati utgör grunden för Sveriges engagemang i Unesco. Organisationen har ett unikt mandat i FN-familjen att främja press- och yttrandefrihet, inklusive journalisters säkerhet, vilket Sverige bidragit till att stärka. På nordiskt initiativ har arbetet med konstnärlig frihet inkluderats i Unescos reguljära arbete. Unescos mandatområden innefattar, förutom det centrala arbetet för rätten till utbildning, även vetenskaplig frihet.

ILO spelar, som FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor en central roll för främjandet av mänskliga, sociala och ekonomiska rättigheter i arbetslivet genom sin normbildning på området och sin trepartsstruktur (regering, arbetstagare, arbetsgivare). För 2018–2019 har det registrerats nära 100 ratifikationer av ILO:s konventioner.

Världsbanksgruppen har inget uttalat mandat för att arbeta med demokrati- och rättighetsfrågor men främjar i praktiken fattiga människors åtnjutande av rättigheter genom sina insatser. Sverige har sedan länge aktivt verkat för att banken ska integrera samhällsstyrning i sin verksamhet och god samhällsstyrning är idag ett prioriterat område för IDA under dess nuvarande inriktningsperiod (2017–2020).

Internationella institutet för demokrati och val (International IDEA) har sedan förra skrivelsen lanserat en återkommande flaggskeppsrapport om demokratins tillstånd i världen. Denna och liknande kartläggningar, utvärderingar och analyser från organisationen är av stor vikt för demokratiarbetet globalt.

Samtidigt som multilaterala organisationer kan föra en dialog kring rättighetsfrågor med en annan tyngd och legitimitet än enskilda länder kan auktoritära politiska miljöer utgöra en väsentlig utmaning för dessa och möjligheten att uppnå resultat.

Exempel på svenskt multi-bi-stöd till UNDP och rättigheter för hbtqi-personer

Sidas regionala team för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samarbetar med UNDP i genomförandet av översyner av tio afrikanska länders lagstiftning vad gäller hiv och hbtqi-frågor. Hela programmet fokuserar på mänskliga rättigheter för marginaliserade grupper i samhället och "leave no-one behind"-principen. UNDP har en stor komparativ fördel jämfört med andra organisationer att samla olika parter till dialog, vilket lett till ett ökat uppmärksammande av hbtqi-personers situation. Resultaten har varit positiva för berörda grupper, genom åtaganden för att upphäva diskriminerande lagstiftning. Kapaciteten för detta program varierar dock mellan UNDP:s olika landskontor i regionen.

9.2 Jämställdhet

Jämställdhet har varit en genomgående prioritering för Sverige i det multilaterala utvecklingssamarbetet, som en del av den feministiska utrikespolitiken. Sverige har genom styrelsearbete, högnivådialoger, bilaterala möten och gemensamma aktiviteter eller andra samarbeten spelat en aktiv roll i många sammanhang för att framhålla vikten av att de multilaterala organisationerna aktivt integrerar jämställdhet i sin verksamhet.

Sverige är den största givaren till UN Women vars mandat är att stödja medlemsstater och FN:s arbete med att främja jämställdhet både normativt och operativt på alla nivåer, globalt, regionalt och nationellt. Därtill ingår

det i UN Womens mandat att främja jämställdhet inom FN-systemet och agera för ansvarsutkrävande på området.

FN har sedan 2006 en handlingsplan för jämställdhet (UN-SWAP). Handlingsplanen ska vara ett stöd till FN-organisationer att jämställdhetsintegrera sin verksamhet och också till att bedriva riktat jämställdhetsarbete. En uppdaterad handlingsplan lanserades 2018, anpassad till Agenda 2030 och med ökat fokus på resultat och ansvarsutkrävande. 94 procent av FN-organisationerna, motsvarande 99 procent av FN-systemets samlade budget, omfattas av UN-SWAP. Generalsekreteraren rapporterar årligen om berörda organisationers framsteg i genomförandet. En utvärdering av handlingsplanen som gjordes 2019 visade att UN-SWAP som verktyg bidragit till att öka kunskapen och medvetenheten om jämställdhet och till att riva ”stuprören” mellan olika verksamhetsområden. Bland framgångsfaktorerna nämns det starka engagemanget hos FN:s fokuspunkter för jämställdhet, och väl genomtänkta indikatorer.

Med generalsekreterare Antonio Guterres har FN talat med allt högre röst för jämställdhetsagendan och främjandet av kvinnors egenmakt och den högsta ledningens engagemang har också fått genomslag i verksamheten. Exempelvis är UN Women sedan Guterres tillträdde år 2017 medlem av generalsekreterarens ledningsgrupp Executive Committee och bidrar till att stärka FN:s jämställdhetsanalys- och integrering i de löpande aktuella ärenden som ledningsgruppen hanterar. Inom ramen för arbetet med FN-reform har Sverige förespråkats att jämställdhet både ska vara ett särskilt reformspår och integrerat i de övergripande förändringar i FN:s arbetssätt som reformen innebär. Som ett led i reformen har generalsekreteraren lanserat en jämställdhetsstrategi Gender Parity Strategy för att öka andelen kvinnliga medarbetare, inklusive på ledande nivåer och för att underlätta möjligheten att förena föräldraskap och yrkesliv inom FN. Arbetet följs upp med en rapport från generalsekreteraren vartannat år. Jämställdhet och kvinnors egenmakt är nu också en av de sex vägledande principerna i FN:s nya landsplaner. Detta förväntas innebära att hela FN än mer aktivt kommer att arbeta jämställdhetsintegrerat.

Sverige har också bidragit till att samla jämställdhetsansvariga från FN-organisationer i anslutning till globala forum i Stockholm 2018 och Tunis 2019 för att bidra till stärkt dialog och ökad samverkan i det globala jämställdhetsarbetet. Detta arbete tas nu vidare när UN Women, Frankrike och Mexiko anordnar globala forum för jämställdhet under 2020 för att uppmärksamma 25-årsfirandet av jämställdhetsåtagandena i den s.k. Pekingplattformen.

Sverige och Världsbanken har ett väl utvecklat partnerskap kring jämställdhetsarbetet med kvinnors ekonomiska egenmakt som centralt tema. En dialogfråga för Sverige har varit ett mer systematiskt genomförande av Världsbanksgruppens jämställdhetsstrategi och stärkt förmåga att anta ett rättighetsperspektiv.

Under 2018 beslutade regeringen om en ny särskild strategi för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2018–2022. Merparten av stödet har hittills kanaliserats genom multilaterala organisationer.

Antalet sekonderingar till multilaterala organisationer med jämställdhet som tematisk prioritering har ökat de senaste åren. Sju

jämställdhetsexperter har ställts till förfogande för UNFPA och UNDP och en för Världsbanken för att stärka jämställdhetsperspektivet inom handelsområdet. Jämställdhetsexperterna som rekryterats till strategiska positioner har fyllt viktiga funktioner på respektive organisation för att driva på jämställdhetsarbetet institutionellt.

9.3 Miljö och klimat

Den globala utvecklingen avseende klimat, miljö, och biologisk mångfald fortsätter i många avseenden att gå i fel riktning. Det är därför välkommet att miljö och klimat ägnas allt mer uppmärksamhet i både internationella forum och multilaterala organisationer. Regeringen förespråkar konsekvent att miljö- och klimatperspektivet integreras i de multilaterala organisationernas verksamhet.

Sverige är bland de största givarna per capita till de multilaterala miljö- och klimatfonderna GCF, GEF, Anpassningsfonden (AF) samt Fonden för de minst utvecklade länderna (LDCF). Världsbanksgruppen, som är Sveriges största mottagare av kärnstöd, är därtill världens enskilt största givare på klimatområdet. Övriga utvecklingsbanker, som också tar emot omfattande svenskt stöd, har också ett betydande stöd till klimatrelaterade insatser. Allt detta gör sammantaget Sverige till en av världens största givare på klimatområdet, helt i linje med det globala målet att mobilisera 100 miljarder US-dollar för klimatfinansiering per år från 2020.

År 2018 ökade det totala svenska klimatbiståndet till 6,2 miljarder, en ökning med cirka en miljard från 2017. Multilateralt kärnstöd på området uppgick till 1,7 miljarder och cirka 1,6 miljarder av Sidas multi-bi-stöd hade miljö och klimat som huvudsyfte. I anslutning till COP24 i Polen i december 2018 annonserades ökat svenskt stöd till LDCF och AF. Påfyllningsförhandlingarna för GEF resulterade i att Sverige ökade sitt stöd med drygt 50 procent för perioden 2018–2022. I samband med FN:s klimattoppmöte den 23 september 2019 annonserade Sverige också ett dubblat bidrag till GCF till 8 miljarder kronor för fondens första reguljära påfyllningsperiod (2020–2023), samt ökat bistånd till AF och LDCF med 520 miljoner kronor vardera under perioden 2019–2022.

Sverige har varit pådrivande för ett tydligare jämställdhetsperspektiv i både GEF och GCF. Sverige var en central aktör i uppdateringen av GEF:s jämställdhetspolicy hösten 2017 och senare till antagandet av en jämställdhetsstrategi och handlingsplan 2018. GEF har numera ett nätverk av gender-specialister inom GEF Gender Partnership och har med UNDP tagit fram en gratis webbutbildning i jämställdhet. Även GCF lanserade under hösten 2017 guiden ”Mainstreaming Gender in Green Climate Fund Projects” för hur jämställdhetsarbetet kan stärkas och integreras i beslut rörande fördelning av klimatbistånd, och Sveriges agerande i styrelsen har varit avgörande för att under hösten 2019 enas om en uppdaterad jämställdhetspolicy samt handlingsplan.

Sverige har också varit drivande i styrningsreformer i GCF. Efter att styrelsen i flera år misslyckats med att enas om en beslutsmekanism i avsaknaden av konsensus, presenterades ett första konkret förslag om röstregler under svenskt medordförandeskap i GCF:s styrelse 2018, vilket

resulterade i att GCF:s styrelse 2019 kunde enas om införandet av en ny beslutsmekanism som lade grunden för en ambitiös påfyllnad och bedöms vara helt avgörande för omvärldens långsiktiga förtroende för fonden.

Gentemot utvecklingsbankerna har Sverige bedrivit ett omfattande påverkansarbete för att stärka deras klimatarbete, och fasa ut investeringar i fossil energi, för att minska det samlade koldioxidavtrycket av deras utlåning. Det har bland annat resulterat i höjda målsättningar för andelen utlåning som går till klimatinsatser, tydlig prioritering på klimatfrågor i arbetsprogram, förändrade metoder för att bedöma kostnaden för klimatet av infrastrukturprojekt m.m.

Parallellt med det omfattande svenska finansiella biståndet har Sverige varit en stark förespråkare av global anpassning av finansiella flöden till Parisavtalets mål och att klimatperspektivet ska integreras i nationella budget- och planeringsprocesser.

Vidare har den svenska klimatdiplomatin bidragit till att stärka genomslaget för svensk klimatpolitik i multilaterala sammanhang. Klimatdiplomatin omfattar policydialog som syftar till att dela erfarenheter av det nationella genomförandet av Parisavtalet, tillsammans med finansiering och innovativ teknologi som är nödvändiga verktyg för en grön omställning.

Sverige är också engagerat i den multilaterala plattformen NDC-partnerskapet, som inrättats för att stötta utvecklingsländer i utarbetandet och genomförandet av ambitiösa nationella klimatplaner (NDC, Nationally Determined Contributions).

Under FN:s klimattoppmöte den 23 september 2019 lanserade också Sverige tillsammans med Indien en ledarskapsgrupp för industriomställning. Syftet med denna är att visa vägen mot en grön omställning av den tunga industrin, som i dag beräknas stå för en tredjedel av världens utsläpp av växthusgaser. Hittills har tio länder och ett antal industriföretag anslutit sig till gruppen som förväntas åta sig att uppnå netto-nollutsläpp till 2050 eller tidigare.

I anslutning till Världsbankens vårmöte april 2019 lanserades en klimatkoalition av finansministrar under ledning av Finland och Chile. Sverige leder inom denna koalition frågan om koldioxidprissättning. Sverige och Världsbanksgruppen har ett starkt partnerskap på klimatområdet, vilket stärktes ytterligare vid högnivådialogen i juni 2019.

Regeringen antog 2018 en ny global strategi för hållbar miljö, hållbart klimat och hav samt hållbart nyttjande av naturresurser. Det bilaterala, globala och multilaterala utvecklingssamarbetet är ömsesidigt förstärkande.

Sverige är genom Sida och Regeringskansliet en stor givare till Unep. Syftet med stödet till Unep är att minska miljö- och klimatförändringar och tillhörande risker som drabbar fattiga människor och därmed öka deras motståndskraft. Organisationen främjar ett enhetligt genomförande av miljö- och klimataspekten av hållbar utveckling inom FN:s system och fungerar som sakkunnig förespråkare för det globala miljö- och klimatarbetet. UNEP:s medellångsiktiga strategi för 2018–2021 är resultatfokuserad och anpassad till de globala målen och Agenda 2030, där områden som miljö, hälsa och utbildning är tydligt sammankopplade. Regeringen beslutade 2019 om en ny svensk organisationsstrategi för Unep 2020–2023.

Sida tog dessutom emot FN:s klimatpris under 2019 för sin energisatsning i Zambia, baserad på småskalig elproduktion och lokala solcellslösningar. Projektet förser 800 000 människor i Zambia med grön el.

Skr. 2019/20:91

9.4 Humanitärt bistånd

Sverige har fortsatt att vara en drivande aktör för genomförandet av reformåtagandena under ”the Grand Bargain”, vars övergripande syfte är att göra det humanitära responssystemet mer effektivt, transparent och inkluderande. Under 2018 och 2019 var Sverige medlem i Grand Bargains styrgrupp som samordnar arbetet övergripande. Sverige samordnar även tillsammans med Internationella Rödakorskommittén (ICRC), Unicef och Kanada den arbetsström som arbetar för ökad flexibel finansiering till det humanitära systemet. Engagemanget för att genomföra den humanitära reformagendan har bland annat bidragit till att öka förutsägbarheten och flexibiliteten i det svenska humanitära biståndet och att lyfta dessa, och andra reformfrågor, med andra givare och med humanitära aktörer.

Sverige och flera andra givare har de senaste åren också verkat för ett ökat fokus på samverkan mellan humanitärt bistånd, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande och deltagit aktivt i policy-utvecklingen på området, bland annat inom FN, OECD-DAC och EU. Inom FN-systemet har UNDP haft central roll i systemutvecklingen på området och så även Unicef genom sitt dubbla mandat för utveckling och humanitärt bistånd. Världsbanken tar också en större roll i dessa frågor genom ett ökat fokus på sviktande stater.

Av särskilt vikt för de humanitära aktörerna har varit att hantera utmaningar med att ta större hänsyn till utvecklings- och fredsrelaterade mål (s.k. trippelnexus) utan att detta – särskilt i konfliktmiljöer – får konsekvenser för hur man som humanitär aktör uppfattas i förhållande till principerna om oberoende, opartiskhet och neutralitet. Sida har stärkt sin kapacitet att arbeta i flera svåra kontexter genom att tillsätta sju nya tjänster på utlandsmyndigheter med fokus på samverkan mellan humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete och, i några fall, insatser för fred.

Under 2018 ingick Sverige fleråriga avtal om kärnstöd med CERF, UNHCR, UNRWA och WFP för perioden 2018–2021. Som ett resultat har Sveriges partnerskap och samarbete med dessa organisationer stärkts. Det har också resulterat i att den svenska finansieringen till dessa organisationer blivit mer effektiv genom att skapa den flexibilitet som behövs för att resurser ska kunna användas där de behövs som mest. Den totala svenska humanitära finansieringen var under 2018 icke-öronmärkt till 55,8 procent, vilket var en höjning från året dessförinnan (cirka 38 procent 2017).

Under medlemskapet i FN:s säkerhetsråd antogs i maj 2018, på svenskt initiativ, en resolution (2417) om kopplingen mellan konflikt och hunger – den första i sitt slag. Resolutionen fördömer svält av civila som en medveten krigsstrategi och det fastslås att det skulle kunna utgöra krigsförbrytelse. Resolution 2417 utgör ett viktigt tillskott i utvecklingen

av humanitär policy och humanitära verktyg. Den kan därför ses som ett bestående resultat av Sveriges humanitära engagemang i säkerhetsrådet, inte minst genom att framhålla det ofta omtvistade sambandet mellan konflikt och hunger, men även genom dess fokus på tidig varning, humanitärt tillträde och rapportering till rådet.

Under perioden 2017–2019 har ett antal större humanitära kriser stått i fokus. Som medlem i FN:s säkerhetsråd bidrog Sverige till att uppmärksamma den omfattande humanitära kris som följde av konflikten i Syrien. Resultatet blev bland annat att säkerhetsrådet kunde anta en resolution som förlängde FN:s mandat för gränsöverskridande humanitärt bistånd till Syrien. Den snabbt växande humanitära krisen i Jemen krävde en snabb respons och Sverige bidrog till att skapa medvetenhet kring krisens omfattning och till att mobilisera finansiellt stöd till FN:s responsplan genom att tillsammans med FN och Schweiz stå värd för givarkonferenser i Genève under 2017, 2018 och 2019. Under 2018 växte den humanitära krisen i Venezuela i omfattning. I början av 2019 hade närmare 3,5 miljoner venezolaner lämnat landet och de humanitära behoven i såväl regionen som inne i landet ökade snabbt. Som medlem i den internationella kontaktgruppen för Venezuela tog Sverige en särskilt aktiv roll inom det humanitära spåret vilket resulterade i ett samordnat agerande från kontaktgruppen och andra tongivande aktörer som bidrog till en öppning för den FN-ledda humanitära responsen och en ökad internationell medvetenhet om krisens omfattning. Sverige stod också värd, tillsammans med Jordanien, för möten på ministernivå till stöd för UNRWA i Stockholm i april 2019 och i New York i september 2019 under högnivåveckan av FN:s generalförsamling.

Sverige har fortsatt att aktivt bidra till en effektivisering av det humanitära systemet. Stöd till den FN-ledda humanitära samordningen i fält utgör fortsatt en grundbult i Sidas arbete, exempelvis genom stöd till OCHA:s verksamhet på land- och regional nivå samt genom stöd till UNHCR för samordning i flyktingsituationer. Vidare har Sida stärkt samordningen genom att lägga krav på att finansierade projekt i största möjliga utsträckning ska rymmas inom de FN-samordnade responsplanerna.

Sidas metod- och kapacitetsstärkande stöd, som under 2017–2018 kanaliserades genom UNHCR, Unicef, FAO och OCHA till utvalda multilaterala organisationer, har riktats till svenska prioriterade områden. Som exempel bidrog Sida under 2017 till två metodprojekt som OCHA stod värd för: Gender Standby Capacity Project och Protection Standby Capacity Project. Dessa två projekt har som syfte att lyfta och vidareutveckla genus- respektive skyddsfrågor i det humanitära systemet. Vidare har Sida vidare bidragit till att förbättra genusanalyser i de FN-ledda responsplanerna och tagit en aktiv roll för att stödja operationaliseringen av den nya genus- och åldersmarkören, ”Gender with Age Marker”, som bedöms ha goda förutsättningar att förstärka det humanitära systemet.

Multilateralt samarbete på landsnivå: Exemplet Moçambique

I Mocambique är Sverige den tredje största bilaterala givaren med fokus på demokrati och mänskliga rättigheter, jämställdhet, miljö och klimat och förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor. En förskjutning från statliga samarbeten till fördel för multilaterala organisationer har skett under senare år. De viktigaste multilaterala samarbetsparterna för Sverige i Moçambique är ILO, Unicef, UNFPA, UNDP, FN:s kapitalutvecklingsfond (UNCDF) och Världsbanken. Under 2018 kanaliserades t.ex. 139 miljoner kronor i multi-bi-stöd till Unicef, ILO och UNFPA för genomförandet av insatser för att stärka sociala trygghetssystem, inkluderande ekonomisk tillväxt, SRHR för unga flickor och kvinnor samt kapacitetsbyggnad av Moçambiques statistikinstitut. Insatserna bidrog bland annat till införandet av ett barnbidrag för barn upp till 2 år som en del av Moçambiques statliga stödprogram. Sverige bidrog även till Världsbankens arbete för att främja hållbart skogsbruk på lokal nivå och stärka skogsförvaltningen på nationell nivå.

FN, huvudsakligen genom OCHA, spelade en central roll i Moçambique efter cyklonerna Idai och Kenneth våren 2019. Sverige bidrog med 150 miljoner kronor i humanitärt stöd till bland annat WFP och Unicef. För att stödja de humanitära insatserna om-allokerades medel från planerade multi-bi-insatser till förmån för humanitära insatser.

Totalt är 22 FN-organisationer verksamma i Mocambique: UN Women, UNHCR, IFAD, UNAIDS, Unicef; UNDP, FAO, WFP, Unctad, ILO, Unep, UNFPA, ITC, WHO, IOM, OHCHR, Unesco, UNODC, UNCDF, FN:s volontärprogram (UNV), FN:s organisation för industriell utveckling (Unido) samt FN:s boende- och bosättningsprogram (UN Habitat). Sverige bidrog till samtliga organisationers verksamhet och närvaro i Mocambique genom finansiering på central nivå.

Utgångspunkten för FN:s samlade arbete i Moçambique är den gemensamma landplanen, UNSDCF. FN ska stödja Moçambiques egna utvecklingsprioriteringar och bidra till en inkluderande, hållbar och transformativ ekonomisk utveckling som kommer hela befolkningen till del. FN ska också bygga kapacitet och system för mänsklig och social utveckling, stödja en nationell försonings- och fredsaagenda samt bidra till ett hållbart nyttjande av naturresurser.

Redan 2007 blev Moçambique ett av åtta pilotländer för FN:s projekt ”Delivering as One”, med syfte att effektivisera arbetet i landet genom att skapa koherens mellan olika aktörer. FN:s RC i Moçambique har idag i uppgift att skapa samstämmighet mellan de olika FN-organisationerna genom ledarskap, gemensam programmering och att skapa synergier mellan olika program.

Sveriges omfattande kärnstöd till de multilaterala organisationer som är verksamma i Moçambique bidrar, tillsammans med multi-bi-stödet och bilateralt bistånd genom andra kanaler, till att uppnå för Sverige och Moçambique centrala utvecklingsprioriteringar.

AF	Anpassningsfonden
AfDB	Afrikanska utvecklingsbanken
AMR	Antimikrobiell resistens
AsDB	Asiatiska utvecklingsbanken
AU	Afrikanska Unionen
CERF	FN:s fond för katastrofbistånd
CSE	Comprehensive Sexuality Education
DAC	OECD:s biståndskommitté
DPPA	FN:s avdelning för politiska och fredsbyggande frågor
ECOSOC	FN:s ekonomiska och sociala råd
ECW	Education Cannot Wait
EIF	Enhanced Integrated Framework
EU	Europeiska Unionen
FAO	FN:s Livsmedels- och jordbruksorganisation
FFF	Forest Farm Facility
FN	Förenta Nationerna
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
Gavi	Globala vaccinationsalliansen
GCF	Gröna klimatfonden
GEF	Globala Miljöfonden
GISD	Global Investors for Sustainable Development
Globala fonden	Globala fonden för aids, tuberkulos och malaria
GPE	Globala partnerskap för utbildning
HDR	Human Development Report
ICRC	Internationella Rödakorskommittén
IDA	Internationella utvecklingsfonden
IDB	Interamerikanska utvecklingsbanken
IDEA	Internationella institutet för demokrati och val
IFAD	Internationella jordbruksutvecklingsfonden
IISD	International Institute for Sustainable Development
ILO	Internationella arbetsorganisationen
IMF	Internationella valutafonden
IOM	FN:s migrationsorganisation
ITC	International Trade Centre
JPO	Junior Professional Officer
LDCF	Fonden för de minst utvecklade länderna
MOPAN	Multilateral Organisations Performance Assessment Network
MENA	Mellanöstern och Nordafrika
NDC	Nationally Determined Contributions. Nationella klimatplaner
OCHA	FN:s kontor för samordning av humanitär hjälp
OECD	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling
OHCHR	Kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter
PBF	FN:s fredsbyggandefond
PBSO	FN:s stödkontor för fredsbyggande
RC	Resident Coordinator. FN:s landschef
SARC	Special Assistant to the Resident Coordinator
SDG	Globala målen för hållbar utveckling
SDP	Specialist Development Programme
SEAH	Sexuell exploatering, övergrepp och trakasserier
SRHR	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
STDF	Standards and Trade Development Facility
UN Habitat	FN:s boende- och bosättningsprogram

UN Women	FN:s organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt	Skr. 2019/20:91
UNAIDS	FN:s samlade program mot hiv och aids	
UNCDF	FN:s kapitalutvecklingsfond	
Unctad	FN:s konferens för handel och utveckling	
Unep	FN:s miljöprogram	
UNDP	FN:s utvecklingsprogram	
Unesco	FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur	
UNFPA	FN:s befolkningsfond	
UNHCR	FN:s flyktingkommissariat	
Unicef	FN:s barnfond	
UNIDO	FN:s organisation för industriell utveckling	
UNODC	FN:s organ mot brott och narkotika	
Unops	FN:s projektorganisation	
UNSDCF	United Nations Sustainable Development Cooperation Framework	
UN-SWAP	FN:s handlingsplan för jämställdhet	
UNV	FN:s volontärprogram	
UNWRA	FN:s hjälporgan för palestinska flyktingar	
UNyV	UN Youth Volunteer	
VBG	Världsbanksgruppen	
WFP	FN:s världslivsmedelsprogram	
WHO	Världshälsoorganisationen	
WPS	Kvinnor, Fred och Säkerhet	
WTO	Världshandelsorganisationen	

Senast beslutade per 31 december 2019

Organisation	Period
Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB)	2020–2023
Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB)	2016–2019
FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO)	2018–2021
Globala vaccinaliansen (GAVI)	2015–2020
Gröna klimatfonden (GCF)	2016–2020
Globala miljöfonden (GEF)	2016–2020
Globala fonden för aids, tuberkulos och malaria	2019–2023
Internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD)	2016–2019
Internationella arbetsorganisationen (ILO)	2017–2020
FN:s migrationsorganisation (IOM)	2020–2022
FN:s organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt (UN Women)	2018–2022
FN:s samlade program mot hiv/aids (UNAIDS)	2019–2022
FN:s utvecklingsprogram (UNDP)	2017–2021
FN:s miljöprogram (Unep)	2020–2023
FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco)	2018–2021
FN:s befolkningsfond (UNFPA)	2017–2021
FN:s barnfond (Unicef)	2018–2022
FN:s hjälporgan för palestinska flyktingar (UNRWA)	2020–2022
Världsbanksgruppen	2016–2019
FN:s världslivsmedelsprogram (WFP)	2020–2022
Världshälsoorganisationen (WHO)	2016–2019

Multilateralt kärnstöd och multi-bi-stöd

Alla organisationer 2018, miljoner kronor (bruttoutfall för organisationer som mottagit minst 10 miljoner kronor) enligt rapportering till OECD-DAC

Organisation	Multi-bi	Kärnstöd	Totalt
International Development Association	-	2 650	2 650
European Commission - Development Share of Budget	-	2 511	2 511
United Nations Development Programme	1 781	630	2 411
United Nations Children's Fund	1 535	780	2 315
Global Environment Facility Trust Fund	2	2 064	2 066
United Nations Office of the United Nations High Commissioner for Refugees	309	1 044	1 353
European Commission - European Development Fund	-	1 327	1 327
World Food Programme	410	912	1 322
United Nations Population Fund	504	739	1 243
International Bank for Reconstruction and Development	1 194	-	1 194
United Nations Office of Co-ordination of Humanitarian Affairs	873	175	1 048
Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria	-	850	850
Central Emergency Response Fund	-	834	834
African Development Fund	-	770	770
United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East	63	564	627
Food and Agricultural Organisation	497	19	516
United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women	346	161	507
United Nations agency, fund or commission (UN)	484	-	484
World Bank Group (WB)	420	-	420
World Health Organisation - core voluntary contributions account	245	160	405
Global Alliance for Vaccines and Immunization	-	350	350
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation	309	18	327
Joint United Nations Programme on HIV/AIDS	3	314	317
Global Partnership for Education	300	-	300
United Nations Office for Project Services	262	25	287
United Nations	188	95	282
International Organisation for Migration	191	65	256
Other multilateral institution	233	-	233
International Development Association - Multilateral Debt Relief Initiative	-	214	214
European Union Institution (EU)	200	-	200
United Nations Peacebuilding Fund	-	190	190
United Nations High Commissioner for Human Rights	114	65	179
Asian Infrastructure Investment Bank	-	175	175
International Labour Organisation - Regular Budget Supplementary Account	148	-	148
Global Environment Facility - Least Developed Countries Fund	-	135	135

Adaptation Fund	-	135	135
United Nations Department of Peacekeeping Operations	64	59	123
United Nations Human Settlement Programme	118	-	118
African Development Bank	50	65	115
United Nations Office on Drugs and Crime	31	75	106
Asian Development Fund	-	100	100
United Nations Environment Programme	44	44	88
International Institute for Democracy and Electoral Assistance	21	62	83
United Nations Capital Development Fund	48	35	83
United Nations Industrial Development Organisation	71	11	82
European Bank for Reconstruction and Development	80	-	80
Organization for Security and Co-operation in Europe	17	54	71
International Development Law Organisation	49	15	64
Council of Europe	28	26	54
United Nations Volunteers	35	18	53
World Trade Organisation	50	-	50
United Nations International Strategy for Disaster Reduction	-	40	40
International Labour Organisation - Assessed Contributions	19	19	38
World Health Organisation - assessed contributions	5	29	34
International Finance Corporation	32	-	32
European Bank for Reconstruction and Development - Western Balkans Joint Trust Fund	30	-	30
OECD Development Centre	26	-	26
United Nations Democracy Fund	25	-	25
Multilateral Fund for the Implementation of the Montreal Protocol	-	21	21
International Fund for Agricultural Development	21	-	21
Organisation for Economic Co-operation and Development	5	16	21
World Trade Organisation - International Trade Centre	21	-	21
International Monetary Fund (IMF)	20	-	20
World Trade Organisation - Doha Development Agenda Global Trust Fund	-	19	19
International Finance Facility for Immunisation	-	18	18
United Nations Department of Political Affairs, Trust Fund in Support of Political Affairs	-	18	18
Secretariat of the Pacific Community	16	-	16
International Atomic Energy Agency - assessed contributions	-	11	11
International Telecommunications Union	-	11	11
Economic and Social Commission for Western Asia	10	-	10

Källa: Svensk rapportering av bistånd till OECD DAC 2018 (CRS). Biståndsnivåerna i tabellen skiljer sig delvis från utfallen som redovisas i budgetpropositioner. Det beror på att redovisningen till OECD/DAC, som ovan avser, visar lagda skuldsedlar medan budgetpropositionerna visar faktiska utbetalningar och justeringar för utbetalningar som gjorts avseende kommande år verksamhet. T.ex. under 2018 skiljer sig utbetalningarna från skuldsedelsbeloppen för IDA, GCF, GEF, AfDF, AsDF, IFAD. Utfallet för IDA och ASDF har också korrigerats jämfört med vad som rapporterades till OECD DAC 2018

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 2020

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Johansson, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Eriksson, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko

Föredragande: statsrådet Eriksson

Regeringen beslutar skrivelse Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer